

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Research and Development Journal, Loei Rajabhat University

ISSN 1905-1867

ปีที่ 16 ฉบับที่ 57 กรกฎาคม – กันยายน 2564

ภาพประกอบสู่การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ระลึกกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง กฤติยา แก้วสะอาด	1
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านจำหน่ายข้าวสารในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย สนธิ์ก ชัยณรงค์ อาริรัตน์ ภูธรรมะ	10
ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้กับลักษณะของความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและรีสอร์ท วิเทพ วาตะวุฒิ วาทิธ อินทุลักษณ์ สุรเกียรติ์ ธาดาวัฒนวิทย์	22
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย กัญตาภา ศรีสมมร ตะวันรอน สิวชวน	34
ผลกระทบของคุณภาพชีวิตในการทำงานและพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ อภิเชษฐารัตน์ จันทุม ธิสดา ยาวีระ รัตนา สิกธิอ่วม	42
ปัญหาความรับผิดชอบการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ศึกษาและวิเคราะห์การแยกความรับผิดชอบการละเมิด กรณีการปฏิบัติหน้าที่กับกรณีที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ ตรีเพชร จิตรมพิมา พิชญา จิตรมพิมา ณัฐกาน อันชัน	54
ปัญหาความต้องการของประชาชนและภาครัฐตามกฎหมายที่ดินสาธารณะประโยชน์ในท้องถิ่น หมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาทรายควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม วรวุฒิ อินทนนท์ ณัฐกาน อันชัน ประพัฒน์พวงษ์ ปริษา	65
ตามรอยชนเผ่าไทแดงกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกลืม: กรณีศึกษาชนเผ่าไทแดง บ้านห้วยพิกนุ่น ตำบลลาดคำว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย มนตร์ คำวัน	77
การศึกษาเชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยระดับองค์กรระหว่างชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปา กับชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิด จังหวัดเลย อภิชาติ ดวงสีสาร ไพบรัช บุณประกอบวงศ์ สิกธิธช วรศัปรีษา	89
การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอพาขาว จังหวัดเลย ณิชนันท์ จรุงสิทธิ์ วิษักรณ ติสุก	100

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Research and Development Journal, Loei Rajabhat University

ปีที่ 16 ฉบับที่ 57 เดือนกรกฎาคม – กันยายน พุทธศักราช 2564

วัตถุประสงค์

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นวารสารระดับชาติที่ส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพในลักษณะของบทความวิชาการ (Academic article) บทความวิทยานิพนธ์ (Thesis article) และบทความวิจัย (Research article) ของนักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และสาขาอื่นๆ ในด้านสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุมสาขามานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ ประวัติศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ภาษาศาสตร์ พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้บทความที่ลงตีพิมพ์และเผยแพร่จะต้องผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการ (Peer review) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย อย่างน้อยบทความละ 2 ท่าน โดยผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review)

ที่ปรึกษา

รศ.สมเจตน์ ดวงพิทักษ์

ผู้รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Reviews)

ผศ.ดร.ขวัญฤดี พรชัยวิวัฒน์	คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.นิติพล ภูตะโชติ	คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เพ็ญศรี เจริญวานิช	คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ลัดดา ศิลาน้อย	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ดร.สมพันธ์ เตชะอธิก	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ชาตรี เรืองเดชณรงค์	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.กล้าหาญ ภู นาน	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.กนกพร รัตนสุธีระกุล	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.เดือนเด่น นาคสีหราช	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.พิมพ์ระวี ใจจันรุ่งสัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผศ.ดร.เอมอร แสนภูวา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผศ.ดร.ธนาญ ภูวิทยารธร	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ผศ.ดร.กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รศ.ดร.ธนวิทย์ บุตรอุดม	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รศ.ดร.สุทธิชัย หล่อตระกูล	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รศ.ดร.สืบชาติ อันทะไชย	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผศ.ดร.วิกานดา เกษตรเยี่ยม	คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.พิมพ์มาดา วิชาศิลป์	โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ชนิษฐา จิตชินะกุล	คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ผศ.ดร.ชมพูนุท ธารีเอียร	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผศ.ดร.สมศรี ชัยวนิชยา	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผศ.ดร.เกียรติพร อำไพ	คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.นัยนา อรรจนาทธ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
รศ.ดร.พรสวรรค์ ศิริกัญจนามรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผศ.ดร.ยิ่งศักดิ์ คชโคตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผศ.ดร.ไพฑูรย์ มนต์พานทอง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผศ.ดร.พิมพ์มาดา วิชาศิลป์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ดร.รัตนา วงศ์ศรีมีเดือน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ดร.รุ่งระวี วีระเวสส์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ผศ.ดร.ไพโรจน์ นวลนุ่ม	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ผศ.ดร.อรทัย เลียงจินดาถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.เอมอร แสงภูวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผศ.จักรกฤษ สถาปนศิริ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ดร.วีระกิตติ เสาร์ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.รักชนก แสงภักดีจิต	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ขวัญฤดี พรชัยวิวัฒน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.วิภาวี กฤษณะภูติ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.โสทธิย์ บำรุงภักดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
รศ.ดร.สุทธิชัย หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รศ.ดร.ธนวิทย์ บุตรอุดม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บรรณาธิการอำนวยการ

ผศ.ดร.สุพรรณิ พฤกษา	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ
---------------------	--------------------------------------

บรรณาธิการ

ดร.สัณชัย เกียรติทรงชัย	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
-------------------------	---

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.รุ่งกานต์ อินทวงศ์	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ฝ่ายวิจัยและพัฒนา
ดร.วิศิษฐ์ศิริ ชูสกุล	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ฝ่ายบริการวิชาการ
ดร.เนตรนภา พงเพ็ชร	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ฝ่ายโครงการพระราชดำริ
ดร.ขวัญคุณิษฐ์ อินทรตระกูล	รักษาราชการแทนหัวหน้างานวิจัยและพัฒนา
นายดุสิตาติ ศิริวัลลภ	รักษาราชการแทนหัวหน้างานสารสนเทศการวิจัย
นายพงศ์พัฒน์ เหล่าคนคำ	รักษาราชการแทนหัวหน้างานบริหารวิชาการและทรัพยากรมนุษย์

เจ้าหน้าที่ประจำกองบรรณาธิการ

นางสุพัตรา จันทร์รอด	นักวิจัยสถาบันวิจัยและพัฒนา
นางสาวปรัตถกร พลดาหาญ	พนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนา
นายปริญญา จิตรโคตร	พนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนา
นางสาวกมลศิริ ราชวงษา	พนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนา
นายปริญญา ยะคันทะ	พนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนา

เจ้าของ

สถาบันวิจัยและพัฒนา ชั้น 4 อาคารที่ 20 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ถนนเลย-เชียงคาน ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000
โทร. 042-835223-8 ต่อ 41141-2, 042-808000 ต่อ 51143, 086-643-7010 โทรสาร 042-813061
E-mail: research_lru@hotmail.com
เว็บไซต์: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru>

กำหนดออก ปีละ 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม, ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน,
ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน, และ ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

พิมพ์จำนวน 140 เล่ม

ปีที่พิมพ์ 2564

พิมพ์ที่ รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ISSN I905-I867

การเผยแพร่ จัดส่งให้แก่ผู้เขียนบทความ คณะ สำนักวิทยบริการในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ห้องสมุดของ
สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา หอสมุดแห่งชาติ สำนักงาน วช. หน่วยงานภาครัฐ

- ข้อความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนแต่ละท่าน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และกองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยและไม่มีส่วนรับผิดชอบใดๆ
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ขอให้ผู้อ่านอ้างอิงในกรณีที่ท่านคัดลอกเนื้อหาบทความในวารสารฉบับนี้

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยและพัฒนา ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นวารสารที่นำเสนอผลงานบทความทางวิชาการ/บทความวิทยานิพนธ์/บทความวิจัย ของนักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาอื่นๆ ในด้านสหวิทยาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังต่อไปนี้ มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ ประวัติศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ภาษาศาสตร์ พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชน เพื่อการเผยแพร่ผลงานแก่ผู้สนใจต่อไป

สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา หรือผู้สนใจที่มีผลงานและมีความประสงค์ จะเผยแพร่ผลงาน สามารถส่งผลงานของท่านตามหัวข้อและแบบฟอร์มของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา จะส่งผลงานของท่านให้ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านและประเมินผลงานของท่าน เพื่อให้ผลงานของท่านเป็นที่ยอมรับและได้รับการเผยแพร่ต่อไป

ขอขอบคุณผู้เขียน ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะที่ปรึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้อ่านที่ให้ความสนใจจนทำให้วารสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีที่ 16 ฉบับที่ 57 จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางวิชาการ หากมีข้อบกพร่องประการใด สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ยินดีน้อมรับคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

กองบรรณาธิการ

ภาพประกอบสู่การสร้างสรรคผลิภัณฑ์ของที่ระลึกกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง

Illustrations to the Souvenir Product Creation of the Lao Khrang Ethnic Group

กฤติยา แก้วสะอาด¹

Kittiya Kaewsard¹

Corresponding author's E-mail: kittiya_hutem@hotmail.com¹

(Received: April 6, 2021; Revised: May 30, 2021; Accepted: June 15, 2021)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอตัวอย่างแนวทางการประยุกต์ใช้ศาสตร์การออกแบบภาพประกอบเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง พื้นที่ชุมชนโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม โดยภาพประกอบถือเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีศักยภาพในการสื่อสารถึงความหมาย อารมณ์ ความรู้สึก ความงาม หรือนำเสนอเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอ การออกแบบภาพประกอบสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์กับสังคมหรือชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เพื่อใช้เป็นของฝากที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ ในบทความนี้จะเป็นการกล่าวถึงตัวอย่างงานออกแบบภาพประกอบของนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และนักวิชาการทางการออกแบบที่มีแรงบันดาลใจมาจากอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง ในตำบลโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม สู่การออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สามารถก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน อีกทั้งสามารถเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์ให้กับชุมชนอื่น

คำสำคัญ: ภาพประกอบ การสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง

Abstract

The objective of this academic paper was to present an example of an approach to applying the science of illustration design in order to create products to provide the benefits to Lao Khrang ethnic group, Phong Ma Duea Subdistrict, Nakhon Pathom Province. Illustration is considered a communication tool with its potentiality to convey the meanings, emotion, feeling, beauty or present a desired story. In this regard, the illustration design can be extended to provide the benefits to society or community in a concrete way. In particular, the illustration has been applied in design work of souvenir products to be used as souvenirs that reflect ethnic identity. Therefore, this article focused on discussing some examples of illustration design work created by students in Visual Design Department, Nakhon Pathom Rajabhat University and design scholars who were inspired by the identity of the Lao Khrang ethnic group in Phong Ma Duea Subdistrict, Nakhon Pathom Province towards the design and creation of souvenir products that can create added value, generate sustainable income for the community. Lastly, the design can also be a role model in creating design works for other communities.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

¹ Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

Keywords: Illustration, creativity, souvenir products, Lao Khrang ethnic group

ความนำ

ภาพประกอบมีความสำคัญกับมนุษย์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในฐานะเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพชนิดหนึ่ง ซึ่งมนุษย์มีวิธีการสื่อสารหลากหลายวิธีที่สามารถสื่อสารได้ ไม่ว่าจะเป็นการพูด ออกเสียง หรือการใช้ภาษาร่างกาย ภาพประกอบก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่สามารถเล่าเรื่องหรือขยายความของสารที่ต้องการจะสื่อได้เช่นกัน เพื่อให้การสื่อสารของมนุษย์เข้าใจกันทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร และผู้เขียนมีแนวคิดว่าหากนำภาพประกอบไปต่อยอดและประยุกต์ใช้กับชุมชนหรือท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนได้นั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางรายได้และเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มตนเองต่อไปได้ ประกอบกับมีนักวิชาการ เรวัต สุขสีกาญจน์ (2556) ได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำไปสู่การออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้รากเหง้าดั้งเดิมของชุมชน มาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบสร้างสรรค์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จึงก่อให้เกิดเป็นผลงานที่มีภูมิปัญญาใหม่ได้

โดยบทความนี้จะเป็นการนำเสนอตัวอย่างผลงานออกแบบภาพประกอบของนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และนักวิชาการด้านการออกแบบที่มีแรงบันดาลใจมาจากเอกลักษณ์ด้านในต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม และมีแนวคิดในการพัฒนาต่อยอดไปสู่การออกแบบสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์และสื่อที่หลากหลาย ที่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ความหมายของภาพประกอบ

ภาพประกอบ เป็นเครื่องมือที่ช่วยมนุษย์บันทึกเรื่องราวของชีวิตมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ภาพเขียนของมนุษย์ยุคโบราณที่อยู่บนผนังถ้ำนั้นจะใช้วิธีการขูด ขีด เขียนด้วยถ่านและสีธรรมชาติต่างๆ เป็นรูปภาพเพื่อเล่าเรื่องหรือบันทึกเรื่องราววิถีชีวิตประจำวัน ความเชื่อ คน สัตว์ และเหตุการณ์สำคัญ การใช้ภาพประกอบ จึงเป็นพื้นฐานการเล่าเรื่องของมนุษย์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อสารและเพื่อเข้าถึงความรู้สึกด้านสุนทรียศาสตร์ของคนดู (ทาเคชิ อาากิยามา, 2559)

ภาพประกอบ จึงเป็นภาพที่วาดขึ้นหรือนำมาแสดงเพื่อประกอบเรื่องราว (ราชบัณฑิตสถาน, 2530) เป็นภาพประกอบเรื่องราวต่างๆ ที่ใช้ในงานด้านการศึกษา และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่ออธิบายเนื้อหาหรือเพื่อเป็นตัวอย่างที่แสดงถึงเรื่องราวต่างๆ (จรัญชัยประทุม, 2556) ภาพประกอบเป็นผลงานที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อการค้าหรือเงื่อนไขทางสังคมเศรษฐกิจ และถูกเจาะจงให้ใช้เป็นสื่อตามข้อมูลที่กำหนด (จาวรอน ทวีปบุปผ, 2543) จากที่มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมาย ผู้เขียนจึงพอสรุปได้ว่าภาพประกอบ หมายถึง ภาพที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อบอกเล่าเรื่องราวหรือขยายความ ในการสื่อสารความหมายของข้อมูลนั้นๆ ที่ใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

ภาพประกอบทำหน้าที่เป็นเครื่องมือและองค์ประกอบที่สำคัญในการตอบสนองประโยชน์ด้านการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดความน่าสนใจตามวัตถุประสงค์ของนักออกแบบ โดยภาพประกอบมีความสำคัญและปรากฏอยู่ในสื่อการออกแบบสร้างสรรค์หลายประเภท ภาพประกอบสามารถจูงใจให้เกิดจินตนาการ ความเข้าใจเรื่องราวของสิ่งที่กำลังสื่อสาร สามารถอธิบายความคิดหรือเรื่องราวได้ดีกว่า

การนำเสนอด้วยตัวอักษรแค่เพียงอย่างเดียว ภาพประกอบ จึงเป็นการออกแบบสื่อสารด้วยภาพแทน การแสดงด้วยข้อความ หรือช่วยทำให้ข้อความนั้นเข้าใจได้ง่ายและมีความน่าสนใจมากขึ้น โดย จริญญา ชัยประทุม (2556) ได้กล่าวว่าลักษณะของภาพที่นำมาใช้ถ่ายทอด มักจะมีหลากหลายรูปแบบอยู่ที่นักออกแบบจะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน และทำหน้าที่สื่อสารสิ่งที่ต้องการสื่อได้อย่างชัดเจนเข้าใจง่าย สามารถใช้ทฤษฎีการถ่ายทอดตามการมองเห็น ที่ถือความเป็นจริงตามประสาทสัมผัส แสงเงา ความคิดและจินตนาการของผู้สร้างเอง โดยมีรูปแบบการเขียนภาพดังนี้

1. ภาพลักษณะเหมือนจริง (Realism) คือ ภาพที่เขียนขึ้นเพื่อถ่ายทอดให้ออกมาในลักษณะที่ชัดเจน มีรายละเอียดที่ทำให้ภาพดูสมบูรณและสมจริงตามหลักของสัดส่วน การใช้สี แสงเงาตามที่ตาเห็น หรือการถ่ายทอดตามความรู้สึกจากความทรงจำ เพื่อให้เกิดเป็นภาพตามที่นักออกแบบต้องการจะสื่อสาร ยกตัวอย่าง เช่น การเขียนภาพเหมือนกับหุ่นนิ่ง หรือการเขียนภาพวิวทิวทัศน์ที่เหมือนจริงตามธรรมชาติในพื้นที่ โดยการเขียนภาพลักษณะนี้ นักออกแบบจะต้องมีความเชี่ยวชาญและความชำนาญในการถ่ายทอดสูง โดยภาพประกอบแบบเหมือนจริงนั้นใช้สำหรับประกอบเนื้อหาให้เกิดความสวยงามและเพื่อขยายความหรือกระตุ้นให้ผู้บริโภคสนใจเรื่องราวนั้นๆ ดังภาพที่ 1

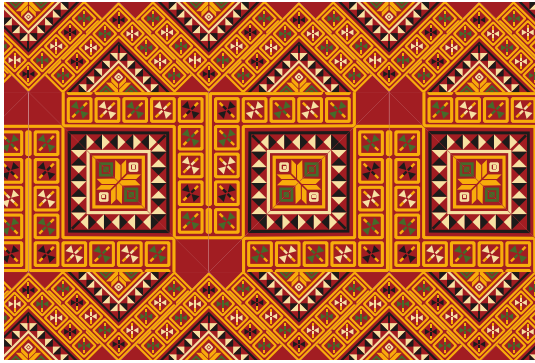
ภาพที่ 1 ตัวอย่างลักษณะภาพประกอบเหมือนจริง
ที่มา: ณัฐคนย์ ขุนหาญนิช (2563)

2. ภาพลักษณะลดทอน (Distortion) คือ ภาพที่วาดออกมาโดยลดรายละเอียดบางอย่างแล้วเหลือไว้เฉพาะส่วนที่สำคัญเท่านั้น เป็นภาพที่นักออกแบบต้องการถ่ายทอดออกมาตามที่ตนเข้าใจ และใช้ความสัมพันธ์ของรูปและพื้นเป็นแนวทาง โดยภาพที่แสดงออกมาส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นภาพลายเส้น ภาพการ์ตูน ที่ลดทอนความเหมือนจริงลงไป ลักษณะภาพประกอบประเภทนี้เป็นภาพที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เป็นภาพประกอบแบบง่ายๆ มีรายละเอียดไม่มากเท่าภาพประกอบแบบเหมือนจริง แต่สามารถสื่อสารถึงความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดได้อย่างมีชีวิตชีวา ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ลักษณะภาพประกอบแบบตัดทอน
ที่มา: จินดารัตน์ วงศ์รัตนะ (2563)

3. ภาพลักษณะความรู้สึก (Abstractions) คือ ภาพประกอบที่นักออกแบบสร้างขึ้นโดยใช้รูปทรงที่มองเห็นได้ เช่น เส้น รูปว่าง รูปทรง สี และลักษณะพื้นผิวสัมผัส นำมาจัดองค์ประกอบอย่างมีเอกภาพ ทำให้เกิดการรับรู้และเกิดการตีความเป็นการสร้างเนื้อหาให้แก่ภาพนั้น เป็นภาพสัญลักษณ์แทนความหมายต่ออารมณ์ความรู้สึกของนักออกแบบที่จะสื่อสาร ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ลักษณะภาพประกอบนามธรรม

ที่มา: ณัฐณีย์ ชุนหาณิก (2563)

กล่าวโดยสรุป คือ ภาพประกอบนั้นไม่ได้มีไว้เพื่อก่อให้เกิดแค่ความสวยงามเพียงอย่างเดียว แต่หน้าที่ของภาพประกอบจะต้องช่วยเพิ่มพลังแห่งการสื่อสารผ่านภาษาภาพ ให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารเกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน รวดเร็ว และถูกต้องตรงกัน

อัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง

ลาวครั้งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานกำเนิดเดิมมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของหลวงพระบางในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถูกกวาดต้อนเข้ามาสู่ประเทศไทยสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จากเหตุการณ์สงครามกับอาณาจักรลาว เมื่อหมดสงครามชาวลาวได้รับอิสรภาพ ส่วนใหญ่จึงตั้งรกรากกระจายอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชัยนาท และจังหวัดอุทัยธานี กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งเป็นกลุ่มชนที่ดำรงอยู่อย่างเหนียวแน่นมาจนถึงปัจจุบันและมีอัตลักษณ์เฉพาะของตนเองที่โดดเด่น

ผู้เขียนได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ชุมชนโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม โดย แพรวภัทร ยอดแก้ว (2559) สรุปไว้ว่า เอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งชุมชนโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม มีหลายด้านประกอบไปด้วย ด้านประวัติศาสตร์ ลักษณะ

ครอบครัว อาชีพ อาหาร การแต่งกาย ภาษา ศาสนา และความเชื่อ ที่แฝงไปด้วยปรัชญาการดำเนินชีวิตให้อยู่ร่วมกันด้วยความรักใคร่สามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผู้เขียนจึงสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ที่โดดเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. **ด้านภาษา** เป็นภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลไทกะได คล้ายคลึงกับภาษาลาวในแถบภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศลาว ลักษณะเด่นของภาษาลาวครั้งที่แตกต่างจากภาษาลาวกลุ่มอื่น คือ ระบบเสียงภาษาลาวครั้ง มีหน่วยเสียงพยัญชนะพยัญชนะในภาษาลาวครั้ง 20 หน่วย หน่วยเสียงสระ 18 หน่วยเสียง และวรรณยุกต์ของลาวครั้งมีอยู่ 5 หน่วยเสียง นอกจากลักษณะทางเสียงแล้วเรื่องคำลงท้ายก็เป็นลักษณะเฉพาะของลาวครั้งเป็นเอกลักษณ์ทางภาษาของกลุ่มเช่นกัน

2. **ด้านลักษณะที่อยู่อาศัย** ชาวลาวครั้งนิยมสร้างบ้านเรือนแบบยกพื้นสูง ได้ถุนบ้านจะเอาไว้เก็บอุปกรณ์การทำมาหากินและเลี้ยงสัตว์ เรือนเป็นหลังคาจั่วยอดไม่แหลม ตรงบริเวณด้านหลังของเรือนจะยกพื้นกระดานให้สูงกว่าบริเวณอื่น เรียกว่า “เปิง” เมื่อถึงเวลากลางคืนจะยกบันไดไว้บนชาน และทุกบ้านจะสร้างยั้งข้าวอยู่ด้านใดด้านหนึ่งของตัวเรือน ในอดีตกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งมักจะสร้างบ้านที่อยู่ใกล้กัน จึงทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความแนบแน่น เนื่องจากมีการไปมาหาสู่กับญาติพี่น้องด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ

3. **ด้านวัฒนธรรมอาหารการกิน** ชาวลาวครั้งจะนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาปรุงอาหารเป็นพื้นบ้านส่วนใหญ่จะทำมาจากปลา เช่น ปลาบั้ง ปลาแยง ต้มปลาแกงป่าปลา ในงานเทศกาลจะทำขนมหวาน เช่น ข้าวเหนียวแดงในเทศกาลสงกรานต์ กระยาสารทในงานทำบุญสารทเดือนสิบ และอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของ

ชาวลาวครั้งก็คือ “แกงผำ” ซึ่งผำเป็นพืชน้ำชนิดหนึ่งที่หายากและต้องอาศัยอยู่บริเวณที่น้ำใสสะอาดเท่านั้น

4. ด้านการแต่งกาย เอกลักษณะด้านการแต่งกายของชาวลาวครั้งจะมีความเฉพาะโดยการนำวัสดุจากธรรมชาติมาใช้ในการทอ ซึ่งผู้หญิงชาวลาวครั้งจะมีความชำนาญในการทอผ้าด้วยกี่โบราณ เทคนิคที่ใช้จะมี 4 ประเภท ได้แก่ 1) การทอลายขัดซึ่งเป็นพื้นฐาน 2) การทอผ้ามัดหมี่ 3) การทอผ้าขิด และ 4) การทอผ้าจาก โดยใช้ฝ้ายและไหมที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติเพื่อให้เกิดสีและลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอลาวครั้ง โดยสีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวลาวครั้งคือ สีแดงที่ได้จากครั่ง และสีอื่นๆ เป็นส่วนประกอบ ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์หลายลาย เช่น ลายขอดอกกรัก ลายข้อซ้อนขอ ลายกาบ ลายด่าน เมืองลาว ลายขอชื่อ ลายหมี่สิบสี่ ลายงูเหลือม ลายดอกแก้ว ลายหมี่หลวง ลายกระเป๋ยหมี่ลายหงส์ ลายนาคคอบท ลายขิดหัวแมงกา ลายขิดขาดเปี้ย ลายขิดไม้ลอด ลายคันร่ม ลายนาคเกี่ยวกัน ลายนาคเดี่ยว ลายตีนกาบน ลายคันซ้งลายอึ่งอ่าง ลายตะเภา ลายคลองด้อม ลายขอซ้อน ลายลูกผักเาะ ลายคอตุ่ม 2 ชั้น และลายข้อกึ่ง โดยชาวลาวครั้งจะทอผ้าเพื่อไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ผ้าขึ้น หมอนอิง หมอนหนุน ผ้าสไบ และใช้ในพิธีศาสนา เช่น ผ้าห่อคัมภีร์ ผ้าไตรจีวร ผ้าคลุมหัวนาค ผ้าปูอาสนะ ผ้ามาตติ ธรรมมาสน์ ผ้ามาบกัณณัง เป็นต้น

5. ด้านความเชื่อและประเพณี ชาวลาวครั้งนับถือศาสนาพุทธและมีความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติทั่วไป เช่น ผีเจ้านาย โดยสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของลาวครั้งเป็นอย่างมาก ส่งผลให้มีพิธีกรรมต่างๆ สืบทอดต่อกันมาเป็นประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติกันมาตลอด และจากการศึกษางานวิจัยพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในตำบลโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม มีวัฒนธรรมและงานประเพณีตลอด 12 เดือน ซึ่งชาวลาวครั้งในพื้นที่นี้ได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างเหนียวแน่น โดยประเพณีที่ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์

เฉพาะของชาวลาวครั้งนั่นก็คือ ประเพณีแห่ธงสงกรานต์ทำบุญข้าวจี บุญเข้ากรรม บุญข้าวสาก บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวพ่นก้อน ส่วนประเพณีอื่นจะมีความเกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนาพุทธ

การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก หมายถึง สิ่งของที่ออกแบบเพื่อทำให้เกิดการนึกถึงใช้กับสินค้าประเภทหนึ่ง ที่ใช้เป็นสื่อในการจูงใจให้ผู้ได้รับเกิดความระลึกถึงเรื่องราวหรือความทรงจำที่ผ่านมา ตวงรัก รัตนพันธุ์ และชัชวาล รัตนพันธุ์ (2560) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกไว้ว่า เป็นสัญลักษณ์แทนตัวบุคคล เหตุการณ์ และเรื่องราว ที่ผ่านการสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อกระตุ้นความทรงจำให้ระลึกถึงอยู่เสมอ โดย ประเสริฐ ศีลรัตน์ (2531) ได้แบ่งประเภทผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทของกิน เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน จึงมีการแจกจ่าย แบ่งปันเพื่อบริโภคในระยะเวลาที่จำกัด ต่อมาได้มีการพัฒนารูปแบบให้มีคุณภาพในเรื่องของการเก็บรักษาและการบรรจุภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมและสวยงาม จึงได้รับความสนใจจากผู้ซื้อมากขึ้น

2. ประเภทของใช้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน มีการซื้อขายและมอบให้กันมาอย่างยาวนานแล้ว เป็นประเภทของที่ระลึกที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจากของที่ระลึกประเภทอื่น เพราะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่า

3. ประเภทของตกแต่ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึกทางจิตใจ โดยของที่ระลึกประเภทนี้มักจะเป็นเครื่องประดับที่ใช้ในอาคารสถานที่ จะต้องมีองค์ประกอบในการออกแบบที่ดี มีเอกลักษณ์เฉพาะตน และมีความประณีตเพื่อดึงดูดใจผู้ซื้อ

กล่าวได้ว่าผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกคือ สิ่งของที่เป็นตัวแทนที่ทำให้เกิดการระลึกถึงเรื่องราวหรือพื้นที่นั้น และมีการพัฒนารูปแบบเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์ น่าสนใจ มีคุณค่าทางจิตใจ และเกิดเป็นมูลค่า

การประยุกต์ใช้ภาพประกอบจากอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งสู่การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์

ทรัพยากรด้านต้นทุนทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์คือสิ่งที่มีอยู่ในทุกพื้นที่ และส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นการหลอมรวมกันระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับหลักการทางเศรษฐศาสตร์ที่สร้างจากความคิดนำไปสู่การออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานได้จริง เกิดเป็นมูลค่า และสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับในปัจจุบันเศรษฐกิจสร้างสรรค์กำลังขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ จึงส่งผลให้มีศักยภาพในการสร้างรายได้ ก่อให้เกิดการรวมตัวกันของสังคม เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ก้าวต่อไปได้ในอนาคต

จากการเฝ้าระวังข้างต้นแสดงให้เห็นว่าต้นทุนทางวัฒนธรรมมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ผู้เขียนมีความเห็นว่าการออกแบบภาพประกอบจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถช่วยเล่าเรื่องและสื่อความหมายของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นถิ่น เพื่อดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง

1. การประยุกต์ใช้ภาพประกอบสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากประเพณี 12 เดือนของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง

เป็นตัวอย่างจากการศึกษางานวิจัยเรื่องการออกแบบภาพประกอบหนังสือเล่าเรื่องวัฒนธรรมประเพณี 12 เดือนของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในตำบลโพรงมะเดื่อ ของสมพล นุ่มพรมชัย (2561) โดยการวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรม กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในชุมชนโพรงมะเดื่อ และออกแบบภาพประกอบหนังสือเล่าเรื่อง

วัฒนธรรมประเพณี 12 เดือน ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในตำบลโพรงมะเดื่อ เพื่อสื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของลาวครั้ง ซึ่งแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบภาพประกอบหนังสือ ด้วยแนวคิด “12 เดือน 21 ประเพณี วิถีมีสุข” เป็นการออกแบบภาพประกอบในลักษณะตัดทอน เป็นภาพวาดลายเส้น ลดรายละเอียดของภาพจัดวางในรูปแบบที่มีความเป็นเอกภาพ เน้นการเล่าเรื่องเนื้อหาวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี และความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจที่จะทำอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 รูปแบบหนังสือภาพประกอบ 21 ประเพณีมีสุขของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง
ที่มา: สมพล นุ่มพรมชัย (2561)

นอกจากนี้ ยังมีการต่อยอดแนวคิดจากการออกแบบภาพประกอบดังกล่าว พัฒนาไปสู่การสร้างสรรคเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทของใช้ที่มีความน่าสนใจ มีความทันสมัยเหมาะสมกับกลุ่มคนรุ่นใหม่

มีรูปแบบการใช้งานง่าย เป็นของฝากที่ก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ชุมชนและยังเป็นสิ่งของที่ใช้แทนการสื่อสารให้สะท้อนถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐม ให้คงอยู่สืบต่อไปได้ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ภาพประกอบประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งไปสู่การสร้างสรรคเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทของใช้
ที่มา: สมพหล นุ่มพรมเซย (2561)

2. การประยุกต์ใช้ภาพประกอบสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากอัตลักษณ์ด้านการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง

เป็นตัวอย่างส่วนหนึ่งจากรายงานการวิจัยเรื่องการออกแบบสื่อสารสนเทศการท่องเที่ยวและส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในจังหวัดนครปฐม ของศิริกัญญา อาระจาร์ และคณะ (2564) เป็นการนำอัตลักษณ์ด้านศิลปะและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งนำมาออกแบบเป็นภาพประกอบที่มี

ลักษณะสื่อความรู้สึก ใช้ภาพเชิงสัญลักษณ์เข้ามาใช้เพื่อสื่อสารความหมายถึงอัตลักษณ์จากการแต่งกายและลวดลายในงานหัตถกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในตำบลโพรงมะเดื่อ และประยุกต์ใช้บนผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เช่น กระเป๋า ถุงผ้า รวมไปถึงบรรจุภัณฑ์ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 รูปแบบการนำภาพประกอบที่มีลักษณะแบบนามธรรมที่สื่อสารถึงกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งไปสู่การสร้างสรรคเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทของใช้
ที่มา: ศิริกัญญา อาระจาร์ และคณะ (2564)

นอกจากนี้ยังมีการออกแบบภาพประกอบที่มีลักษณะเหมือนจริงนำมาใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของของที่ระลึกประเภทของกิน จากกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในชุมชนโพรงมะเดื่อ อีกด้วย ดังภาพที่ 7 – 8

ภาพที่ 7 รูปแบบการนำภาพประกอบที่มีลักษณะเหมือนจริงไปใช้บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทของกิน
ที่มา: ศิริบุญญา อารยะจารุ และคณะ (2564)

ภาพที่ 8 รูปแบบการนำภาพประกอบที่มีลักษณะเหมือนจริงไปใช้บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทของกิน
ที่มา: ศิริบุญญา อารยะจารุ และคณะ (2564)

บทสรุป

จากความสำคัญของการออกแบบภาพประกอบจากอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวครั้งสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เป็นการวิเคราะห์อัตลักษณ์เด่นของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งผ่านกระบวนการออกแบบภาพประกอบโดยถ่ายทอดเรื่องราวที่ได้จากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลาวครั้ง และนำไปพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ เกิดคุณค่าและมูลค่าที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและผู้บริโภค รวมไปถึงสามารถนำไปเป็นต้นแบบการประยุกต์ใช้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นได้ การใช้กระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ภาพประกอบกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวครั้งจึงเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาที่เป็นรากฐานในการสร้างสรรค์ธุรกิจที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชนและประเทศได้ และอาจก่อให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ที่สร้างศักยภาพให้คนในชุมชนได้มีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้นได้อย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จรัญ ชัยประทุม. (2556). การสร้างภาพประกอบเพื่อการสื่อความหมาย. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จารุพรรณ ทรัพย์ปรง. (2543). การเขียนภาพประกอบ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จินดารัตน์ วงศ์รัตนะ. (2563). ภาพประกอบวิถีชีวิตสตรีลาวครั้ง ในรวมผลงานการออกแบบภาพประกอบจากอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในรายวิชาอัตลักษณ์ท้องถิ่นในงานออกแบบนิเทศศิลป์. นครปฐม: สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- ณัฐดนัย ชุณหพานิช. (2563). ภาพประกอบวิถีชีวิต การทอผ้าในรวมผลงานการออกแบบ ภาพประกอบจากอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในรายวิชาอัตลักษณ์ท้องถิ่นในงานออกแบบนิเทศศิลป์. นครปฐม: สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ดวงรัก รัตนพันธุ์ และชัชวาลย์ รัตนพันธุ์. (2560). การออกแบบของที่ระลึก: การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน Souvenir Design: Apply of Local Wisdom to Local Products. วารสารนาคนุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 9(1), 1-14.
- ประเสริฐ ศิลรัตน. (2531). ของที่ระลึก. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้งเฮาส์ จำกัด.
- แพรวภัทร ยอดแก้ว. (2559). การศึกษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่ออำเภอมะนัง จังหวัดนครปฐม. ในบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติบทความความสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (453-462). การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ครั้งที่ 6, สงขลา.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2530). พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท เพื่อนพิมพ์ จำกัด
- เรวัต สุขสีกาญจน์. (2556). การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้สู่การออกแบบผลิตภัณฑ์. วารสารวิชาการศิลปะและการออกแบบ, 5(5), 137-154.
- ศิริกัญญา อารยะจารุ และคณะ. (2564). รายงานการวิจัยเรื่อง การออกแบบสื่อสารสนเทศการท่องเที่ยวและสื่อส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม (รายงานการวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สมพล นุ่มพรมเชย. (2561). รายงานการวิจัยเรื่อง การออกแบบภาพประกอบหนังสือเล่าเรื่องวัฒนธรรมประเพณี 12 เดือน ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในตำบลโพรงมะเดื่อ (รายงานการวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อากิยามา ทาเคชิ. (2559). ภาพประกอบศึกษา แปลโดย พญณ วรชนะนันท์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้งเฮาส์ จำกัด.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านจำหน่ายข้าวสาร ในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

Factors on Marketing Mix of Rice Shop in Loei Town Municipality Loei Province

สมนึก ชัยณรงค์¹ อารีรัตน์ ภูธรธม^{2*}

Somnuek Chainarong¹ Areerat Phuthamma^{2*}

Corresponding author's E-mail: ar82221@gmail.com

(Received: January 4, 2019; Revised: November, 2019; Accepted: April, 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านจำหน่ายข้าวสารในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และจำนวนสมาชิกครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ลูกค้าที่มาซื้อข้าวสารที่ร้านจำหน่ายข้าวสารในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 336 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติ t-test independent และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านจำหน่ายข้าวสารในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือ ด้านราคา ด้านสถานที่ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด
2. ลูกค้าที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดไม่แตกต่างกัน แต่ลูกค้าที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และจำนวนสมาชิกครอบครัวต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านจำหน่ายข้าวสาร ในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ร้านจำหน่ายข้าวสาร เลย

Abstract

This research was designed to investigate the factors of marketing mix of rice shops in Muang Loei municipality and to compare the factors of marketing mix classified by the respondents' gender, age, level of education, career, income and the number of family members. The sample group consisted of 336 customers who bought rice from the rice shops in Muang Loei municipality. A questionnaire was used for data collection and the statistics applied for data analysis were frequency, percentage, mean and

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Master's Student, General Management Program, Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University

² Lecturer, Management Program, Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University

standard deviation. The statistics used to test the hypothesis were t-test independent and one-way ANOVA then compared the pairs with Scheffe method.

The results showed that:

1. The factors of marketing mix of rice shop in Muang Loei municipality was obviously found in overall aspect at a high. All aspects were found at a high level as well. The highest mean was obviously found was the product, then price, and distribution respectively. The lowest mean was the marketing promotion.

2. The customers with different gender had indifferent opinion about the factors on marketing mix of rice shops but the customers with different age, level of education, income, number of family members had different opinion about the factors of marketing mix of rice shops in overall aspect with the statistical significance at .05 level.

Keywords: the factors of marketing mix, rice shops, Loei

ความเป็นมาของปัญหา

ข้าวถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ไทย ดังข้อมูลในปี 2557 ไทยเป็นประเทศที่ผลิตข้าวได้ มากที่สุดในโลก และเป็นประเทศที่ส่งออกข้าวมากที่สุดในโลก โดยมีการส่งออก 10.8 ล้านตัน มูลค่า 5,372 ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนๆ และมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (ผู้จัดการออนไลน์, 2558)

จังหวัดเลยเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่ปลูกข้าว มากถึง 405,009 ไร่ แบ่งเป็นข้าวนาปี 356,638 ไร่ คิด เป็นร้อยละ 88.1 ข้าวนาไร่ 48,326 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.9 มีพื้นที่ปลูกข้าวเจ้า 21,905 ไร่ ข้าวเหนียว 383,104 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, 2557) และมี ธุรกิจการจำหน่ายข้าวสารซึ่งเป็นธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญ เกี่ยวกับเรื่องการค้าข้าว โดยเฉพาะผู้ประกอบการในเขต เทศบาลเมืองเลยที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของ จังหวัดเลย มีรูปแบบการค้าข้าวแบบกระสอบหรือตวงวัด และแบบบรรจุถุงพร้อมขาย แต่ในการดำเนินธุรกิจที่ผ่านมา พบว่า ในการประกอบธุรกิจดังกล่าว ต้องพบปัญหา หลายด้าน เช่น ปัญหาการแข่งขันทางการตลาด ด้าน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ทั้งการแข่งขันด้าน

ผลิตภัณฑ์ ด้านราคา สถานที่ และการส่งเสริมการตลาด ทำให้แต่ละร้านลงทุนเพิ่มในหลายๆ ด้าน และต้องหาวิธี จูงใจผู้ซื้อให้มาซื้อสินค้ากับทางร้าน (ผู้ให้ข้อมูลที่ 1, 2558)

จากความสำคัญและปัญหาของธุรกิจจำหน่าย ข้าวสารดังกล่าว ทำให้ร้านจำหน่ายข้าวสารจำเป็นต้อง ตอบสนองความต้องการของลูกค้า เพื่อให้เกิดความ พึงพอใจสูงสุดในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ และด้านการส่งเสริมทาง การตลาด เพราะปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อความสำเร็จของ ธุรกิจจำหน่ายข้าวสาร ดัง Wheelen and Hunger (2012) ได้กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด เป็นตัวแปรสำคัญ ที่สามารถนำมาใช้ในการทำให้เกิดความต้องการ (Demand) และได้รับประโยชน์จากการแข่งขัน (Competitive advantage) โดยมีปัจจัยสำคัญได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) สถานที่ (Place) ส่งเสริม การตลาด (Promotion) และราคา (Price) สอดคล้องกับ Kerin, Hartley and Rudelius (2011) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ราคา เป็นสิ่งที่ลูกค้าพิจารณาเพื่อแลกกับการเป็น เจ้าของสินค้าหรือบริการ และมีผลต่อกำไรธุรกิจ

สอดคล้องกับ Hutt and Speh (2013) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ธุรกิจต้องกำหนดราคาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางการตลาด สอดคล้องกับ Kotler and Kotler (2013) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ธุรกิจต้องสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและทำให้ลูกค้าภักดีต่อสินค้าหรือบริการ และพึงพอใจ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรียา อัครมาสัย และลักคณา วรศิลป์ชัย (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวสารบรรจุถุงในเขตกรุงเทพมหานคร โดยให้ความสำคัญกับการศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และปัจจัยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด สอดคล้องกับ สุภักดิ์ ภักดีโต และไกรจิตต์ สุตะเมือง (2556) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการบริโภคข้าวอินทรีย์ของผู้บริโภคในวัยทำงานในเขตกรุงเทพและปริมณฑล พบว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการบริโภคข้าวแตกต่างกัน และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อแรงจูงใจในการบริโภคข้าวแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thabit and Raewf (2018) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่หรือการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด โดยผลการศึกษาพบว่า 1) การส่งเสริมการตลาดในระดับสูงมากจะมีผลต่อการเพิ่มยอดขายของผลิตภัณฑ์ โดยจะต้องเพิ่มระดับโปรโมชั่น ในกิจกรรมของแผนกต่างๆ และ 2) การกระจายผลิตภัณฑ์ที่ดีสามารถส่งผลในเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าได้

จากความสำคัญของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักวิชาการและนักวิจัยได้เสนอและศึกษาไว้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่ควรจะนำมากำหนดเป็นสมมติฐานในงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปปรับปรุง พัฒนาสินค้าและบริการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา จากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัยที่ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านจำหน่ายข้าวสาร ในเขตเทศบาล เมืองเลย จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านจำหน่ายข้าวสาร ในเขตเทศบาล เมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

สมมติฐานการวิจัย

ลูกค้าร้านจำหน่ายข้าวสารในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ทำการการศึกษา คือ ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการร้านจำหน่ายข้าวสาร ในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ซึ่งเป็นร้านค้าส่งรายใหญ่ที่จำหน่ายเฉพาะข้าวสารเป็นหลัก มีจำนวน 4 ร้าน และได้ทำการสำรวจจำนวนลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการในแต่ละร้านค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกค้าประจำ โดยได้มีจำนวนประชากรโดยเฉลี่ยต่อเดือนทั้งสิ้น 2,100 คน โดยนำมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) โดยมีความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 336 ตัวอย่าง คำนวณ สัดส่วนตัวอย่างในแต่ละร้าน และใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบสุ่มโดยอาศัยความสะดวกเนื่องจากค่าใช้จ่ายต่ำ สะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบกับช่วงเวลาในการเปิด-ปิดร้านและการเข้ามาใช้บริการของลูกค้าในแต่ละร้านไม่เหมือนกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการร้านจำหน่ายข้าวสาร ในเขตเทศบาล เมืองเลย จังหวัดเลย สัดส่วนและกลุ่มตัวอย่าง

ร้านจำหน่ายข้าวสาร	ประชากร (เฉลี่ย/วัน)	ประชากร (เฉลี่ย/เดือน)	สัดส่วน	กลุ่มตัวอย่าง
ร้านศรีปริษา	25	750	0.36	121
ร้านสายน้ำผึ้ง	20	600	0.29	97
ร้านภูหลวงคำข้าว	15	450	0.21	71
ร้านป่าสุณี	10	300	0.14	47
รวม	70	2,100	1	336

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล 2) ด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด แบ่งเป็น 5 ระดับ (Rating scale) และ 3) ด้านข้อเสนอแนะอื่นๆ (ปลายเปิด)

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) ขอความอนุเคราะห์ร้านค้าเป้าหมาย 2) แจกแบบสอบถามให้กับลูกค้าที่มาใช้บริการในร้านเป้าหมายด้วยตนเองและผู้ช่วยนักวิจัยตามสัดส่วน โดยกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และ 3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

และจำนวนสมาชิกครอบครัว วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านจำหน่ายข้าวสาร ในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนสมาชิกครอบครัวโดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test independent การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยเชฟเฟตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษา ปวช./ปวส. หรือเทียบเท่า เป็นลูกจ้างหรือพนักงานบริษัท มีรายได้ อยู่ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท และมีจำนวนสมาชิก 3 คน

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ (4P) โดยภาพรวม

4P	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
ผลิตภัณฑ์	4.11	0.31	มาก	1
ราคา	4.03	0.34	มาก	2
สถานที่	4.01	0.34	มาก	3
การส่งเสริมการตลาด	3.84	0.28	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.00	0.29	มาก	

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมา คือ ด้านราคา ด้านสถานที่ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาดตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า เฉพาะที่สำคัญและน่าสนใจ มีดังนี้

ผลจากการวิจัย พบว่า มีปัจจัยที่ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมากนั้นก็คือ ปัจจัยด้านรายได้ เพราะมีผลเกี่ยวข้องที่สำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ ที่ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในการพิจารณาเพื่อให้สินค้าและบริการของร้านเป็นที่พึงพอใจของลูกค้ามากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P) ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้

4P	แหล่งข้อมูล	df	ss	MS	F	P-value
1. ด้านผลิตภัณฑ์	ระหว่างกลุ่ม	3	0.97	0.32	3.28	.02*
	ภายในกลุ่ม	332	32.64	0.09		
	รวม	335	33.61			
2. ด้านราคา	ระหว่างกลุ่ม	3	2.05	0.68	6.05	.00*
	ภายในกลุ่ม	332	37.61	0.11		
	รวม	335	39.67			
3. ด้านสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	3	2.28	0.76	6.59	.00*
	ภายในกลุ่ม	332	38.32	0.11		
	รวม	335	40.61			
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	ระหว่างกลุ่ม	3	1.94	0.64	8.63	.00*
	ภายในกลุ่ม	332	24.90	0.07		
	รวม	335	26.84			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

4P	แหล่งข้อมูล	df	ss	MS	F	P-value
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	3	1.60	0.53	7.81	.00*
	ภายในกลุ่ม	332	22.76	0.06		
	รวม	335	24.37			

*p < .05

จากตารางที่ 3 ลูกค้าที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ แตกต่างกันในภาพรวม และรายด้านจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ และด้านการส่งเสริมการตลาด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า

ลูกค้าที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ ในภาพรวม แตกต่างกันจำนวน 5 คู่ ได้แก่ ลูกค้าที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท แตกต่างกับลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป ส่วนลูกค้าที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป ส่วนลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท แตกต่างกับลูกค้าที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแต่ละด้านดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ แตกต่างกันจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ลูกค้าที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท แตกต่างกับลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านราคา แตกต่างกันจำนวน 5 คู่ ได้แก่ ลูกค้าที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป ส่วนลูกค้าที่มีรายได้

10,000 – 20,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ส่วนลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านสถานที่ แตกต่างกันจำนวน 4 คู่ ได้แก่ ลูกค้าที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ส่วนลูกค้าที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านส่งเสริมการตลาด แตกต่างกันจำนวน 5 คู่ ได้แก่ ลูกค้าที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ส่วนลูกค้าที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท กับลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท แตกต่างกับลูกค้าที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยปัจจัยด้านรายได้ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับ ค่าเฉลี่ยรายคู่แล้วมีผลการวิจัยที่น่าสนใจมากที่สุด ที่ผู้ประกอบการควรพิจารณาเป็นพิเศษ ดังผลการวิจัยใน ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของปัจจัยส่วน ประสมทางการตลาดของร้านจำหน่ายข้าวสารในเขต เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามรายได้

รายได้	$\bar{X}$.	10,000– 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท
1. ด้านผลิตภัณฑ์				
ต่ำกว่า 10,000 บาท	4.12	0.051	0.072	0.115
10,000 – 20,000 บาท	4.06	-	0.124*	0.167*

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายได้	$\bar{X}$.	10,000– 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท
20,001 – 30,000 บาท	4.19	-	-	0.042
มากกว่า 30,000 บาท	4.23	-	-	-
2. ด้านราคา				
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.97	0.026	0.132*	0.314*
10,000 – 20,000 บาท	4.00	-	0.106*	0.288*
20,001 – 30,000 บาท	4.10	-	-	0.181*
มากกว่า 30,000 บาท	4.29	-	-	-
3. ด้านสถานที่				
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.98	0.012	0.130*	0.295*
10,000 – 20,000 บาท	3.96	-	0.143*	0.308*
20,001 – 30,000 บาท	4.11	-	-	0.165
มากกว่า 30,000 บาท		-	-	-
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด				
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.76	0.071*	0.146*	0.308*
10,000 – 20,000 บาท	3.83	-	0.074	0.237*
20,001 – 30,000 บาท	3.91	-	-	0.162*
มากกว่า 30,000 บาท	4.07	-	-	-
โดยภาพรวม				
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.96	0.008	0.120*	0.258*
10,000 – 20,000 บาท	3.96	-	0.112*	0.250*
20,001 – 30,000 บาท	4.08	-	-	0.138*
มากกว่า 30,000 บาท	4.21	-	-	-

*p < .05

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า ลูกค้าที่มีรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทาง การตลาดฯ ในภาพรวม แตกต่างกัน โดยมีมากถึง 5 คู่ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านรายได้มีความสำคัญต่อปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาด ดังนั้นผู้ประกอบการให้ ความสำคัญเป็นพิเศษ ดังผลการเปรียบเทียบดังนี้ ลูกค้า ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท แตกต่างกับลูกค้าที่มี รายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้

มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ส่วนลูกค้าที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ส่วนลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท แตกต่างกับลูกค้าที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการวิจัยรายด้านดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ แตกต่างกันจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ลูกค้าที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านราคา แตกต่างกันจำนวน 5 คู่ ได้แก่ ลูกค้าที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ส่วนลูกค้าที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านสถานที่ แตกต่างกันจำนวน 4 คู่ ได้แก่ ลูกค้าที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ส่วนลูกค้าที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านส่งเสริมการตลาด แตกต่างกันจำนวน 5 คู่ ได้แก่ ลูกค้าที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท แตกต่างกับ ลูกค้าที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท ลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และลูกค้าที่รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ส่วนลูกค้าที่มีรายได้ 10,000 –

20,000 บาท กับลูกค้าที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท แตกต่างกับลูกค้าที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ลูกค้าที่มีรายได้ในระดับที่ต่างกันมีความสำคัญต่อการซื้อข้าวสารของร้าน ดังนั้นผู้ประกอบการควรนำเสนอปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าที่มีรายได้ในแต่ละระดับเพื่อให้ลูกค้าพึงพอใจ

อภิปรายผล

ผู้ศึกษาได้อภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือ ด้านราคา สถานที่และการส่งเสริมการตลาด ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า ด้านผลิตภัณฑ์เป็นด้านที่ลูกค้าให้ความสำคัญในการพิจารณาตัดสินใจซื้อข้าวเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ลูกค้าซื้อเพราะเชื่อมั่นเรื่องคุณภาพ คุณสมบัติข้าว ปริมาณและตรงกับความต้องการซื้อ สอดคล้องกับแนวคิดของ Grewal and Levy (2011) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ธุรกิจควรนำเสนอสินค้าและบริการที่หลากหลายและตรงความต้องการของลูกค้า สอดคล้องกับ Kurtz (2012) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอต้องตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า สอดคล้องกับ Perreault, Jr., Cannon and McCarthy (2011) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ธุรกิจจะต้องเสนอผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับตลาดเป้าหมาย ทั้งในสิ่งที่จับต้องได้และไม่ได้ เช่น คุณภาพ บรรจุภัณฑ์ ความหลากหลายของสินค้า บริการ การรับประกัน สอดคล้องกับ Walker, Jr. and Mullins (2011) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ธุรกิจควรให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์ โดยการกำหนดเป้าหมายไปยังตลาดเป้าหมายโดยนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่

มีความหลากหลาย มีคุณภาพเมื่อเทียบกับคู่แข่ง สอดคล้องกับ Hult, Tomas, and Ferrell (2012) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผลิตรภัณฑ์ เป็นสิ่งที่ลูกค้าจำเป็นต้องได้ และธุรกิจจะต้องมีการรับประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุรักษ์ บุรณะวิริยะกุล (2559) พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์เป็นอันดับแรก และให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และจัดงานวิจัย วรปัญญา ทิพย์มณฑา (2559) พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อข้าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ถึงแม้ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์จะเป็นอันดับแรกที่ถูกคำพิจารณาในการซื้อข้าว แต่ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ด้านราคา ก็ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอันดับรองลงมาที่ไม่สามารถละเลยได้เพราะลูกค้าอาจพิจารณาควบคู่ไปกับคุณสมบัติของข้าวที่ได้รับ รวมถึงปัจจัยด้านสถานที่และการส่งเสริมการตลาดเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า พบว่า ลูกค้าที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการเลือกซื้อข้าวของแต่ละครอบครัวจะซื้อข้าวตามที่ในแต่ละครอบครัวรับประทานเป็นหลัก ดังนั้นเพศจึงไม่ใช่ปัจจัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญมณี เย็นเปี่ยม และสยาม อรุณศรีมรกต (2554) พบว่า เพศต่างกันไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของผู้บริโภค และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิกร ทิพย์เลอเลิศ (2558) พบว่า เพศต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมไม่แตกต่างกัน

ลูกค้าที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ โดยภาพรวมแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะช่วงวัยต่างกันมีความชอบต่างกัน เช่น เมื่ออายุมากขึ้นอาจชอบข้าวที่นุ่มเคี้ยวง่าย ดีต่อสุขภาพ ส่วนคนวัยเรียนต้องประหยัดเงิน ก็ซื้อข้าวที่มีราคาไม่แพง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภักดิ์ ภักดีโต และไกรชิต สุตะเมือง (2556) พบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการบริโภคข้าวอินทรีย์แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ศศิชา กัณฑพงษ์ (2561) พบว่า ผู้บริโภคอายุต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวแตกต่างกันและจัดงานวิจัยของ Konthong (2014) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับอายุต่างกันให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลูกค้าที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะทำให้ลูกค้ามีความรู้เกี่ยวกับข้าวแตกต่างกัน เช่น คนที่มีการศึกษาน้อยจะซื้อเพื่อบริโภคในครอบครัวในแต่ละวันเท่านั้น ส่วนคนที่มีความรู้ มีรายละเอียดในการซื้อ มากกว่า เช่น จะรู้คุณสมบัติ สรรพคุณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภักดิ์ ภักดีโต และไกรชิต สุตะเมือง (2556) พบว่า ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการบริโภคข้าวอินทรีย์แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ศศิชา กัณฑพงษ์ (2561) พบว่า ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวแตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญมณี เย็นเปี่ยม และสยาม อรุณศรีมรกต (2554) พบว่า ระดับการศึกษาต่างกันไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของผู้บริโภค และ อนุสรา คนกล้า, มารุต คุปวิพัตน์กุล และปิติ ถนัดกิจ (2559) พบว่า ระดับการศึกษาต่างกันให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดไม่แตกต่างกัน

ลูกค้าที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาชีพจะเป็นตัวกำหนดว่าลูกค้าต้องการซื้อข้าวแบบไหน เช่น คนวัยทำงาน มีกำลังซื้อจะเลือกข้าวที่มีคุณภาพ ส่วนแม่ค้าอาจเน้นข้าวที่หุงแล้วได้ปริมาณมาก ราคาถูก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญมณี เย็นเปี่ยม และสยาม อรุณศรีมรกต (2554) พบว่า อาชีพต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของผู้บริโภคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัค ภักดิ์โต และไกรจิต สุตะเมือง (2556) พบว่า อาชีพต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการบริโภคข้าวอินทรีย์แตกต่างกัน ศศิชา กัณทพงษ์ (2561) พบว่า ผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวแตกต่างกันและดั่งงานวิจัยของ Konthong (2014) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพต่างกันให้ความสำคัญต่อบ้างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลูกค้าที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลูกค้าที่มีรายได้ไม่น้อยส่วนใหญ่ ต้องการข้าวหุงขึ้นหม้อ ไม่แพง ส่วนลูกค้าที่มีฐานะทางการเงินดีจะซื้อข้าวคุณภาพสูง ไม่เกี่ยงราคา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัค ภักดิ์โต และไกรจิต สุตะเมือง (2556) พบว่า รายได้ต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการบริโภคข้าวอินทรีย์แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิกร ทิพย์เลอเลิศ (2558) พบว่า รายได้ (เฉลี่ยต่อเดือน) ต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคจากร้านค้าปลีกแตกต่างกัน สอดคล้องกับ ศศิชา กัณทพงษ์ (2561) พบว่า ผู้บริโภครายได้ต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวแตกต่างกันและดั่งงานวิจัยของ

Konthong (2014) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับรายได้ต่างกันให้ความสำคัญต่อบ้างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญมณี เย็นเปี่ยม และสยาม อรุณศรีมรกต (2554) พบว่า รายได้ต่างกันไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของผู้บริโภค

ลูกค้าที่มีจำนวนสมาชิกครอบครัวต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ลูกค้าที่มีจำนวนสมาชิกฯ น้อยจะซื้อข้าวปริมาณไม่มาก เช่น ซื้อถุงละ 1 กิโลกรัม หรือ ตักชั่งกิโล ส่วนลูกค้าที่มีจำนวนสมาชิกฯ มากก็จะซื้อครั้งละ 5 กิโลกรัมหรือเป็นกระสอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัค ภักดิ์โต และไกรจิต สุตะเมือง (2556) พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการบริโภคข้าวอินทรีย์แตกต่างกัน

จากการอภิปรายผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีความสำคัญอย่างมากต่อลูกค้า ดังนั้น ร้านจำหน่ายข้าวสารจะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะคุณภาพข้าว เพราะจะทำให้ลูกค้าพึงพอใจและกลับมาซื้อซ้ำ

ส่วนด้านหน่วยงานรัฐ ควรส่งเสริม พัฒนาคุณภาพข้าวปลูกให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคข้าวที่มีคุณภาพ อร่อย และยังสร้างโอกาสที่ดีให้ร้านจำหน่ายข้าวสารมีข้าวคุณภาพจำหน่ายให้กับลูกค้า และหน่วยงานรัฐควรกำกับดูแลการบริการของร้านค้าเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้บริโภค

สรุปผลการวิจัย

ข้อสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์มีดังนี้

1. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1
ที่ว่า เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านจำหน่ายข้าวสาร ในเขตเทศบาล เมืองเลย จังหวัดเลย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ โดยภาพรวมอยู่ด้านระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือด้านราคา ด้านสถานที่ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า ในการเลือกซื้อข้าวสารของลูกค้าโดยส่วนใหญ่จะเลือกซื้อข้าวสารตามที่ตนต้องการก่อนเป็นหลักแล้วจึงจะพิจารณาปัจจัยอื่นๆ

2. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่ว่า เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ดังสมมติฐานการวิจัย ที่ว่า ลูกค้าย่านจำหน่ายข้าวสาร ในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ ที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ลูกค้า ที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดฯ ไม่แตกต่างกัน แต่ลูกค้าที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และจำนวนสมาชิกครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดฯ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า เพศไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการเลือกซื้อข้าวสาร ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนสมาชิก เช่น คนรายได้น้อยจะซื้อข้าวราคาถูก หุงได้ปริมาณมาก ส่วนคนรายได้มากจะซื้อข้าวที่มีคุณภาพและมีคุณสมบัติที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับธุรกิจ

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ ควรปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ และขนาดให้หลากหลาย มีรูปลักษณ์ และสีสันของบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ เพื่อจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้า

1.2 ด้านราคา เงื่อนไขการชำระเงินจะต้องจูงใจลูกค้าแต่ละประเภท เช่น ลูกค้าปลีก ลูกค้าส่ง จะทำให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้ากับทางร้านมากขึ้น

1.3 ด้านสถานที่ จัดหาหรือเตรียมที่จอดรถให้เพียงพอ เพราะถ้าลูกค้าไม่สะดวกต่อการมาใช้บริการ อาจเปลี่ยนใจไปร้านอื่น

1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรมีการสื่อสารเพื่อให้ลูกค้าได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือโปรโมชั่นต่างๆ ของร้าน เพื่อจูงใจ และเพื่อสร้างโอกาสทางการขาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐ

2.1 ควรมีการควบคุม ตรวจสอบ กำกับดูแลคุณภาพข้าว การชั่งตวงวัด การบริการของร้านค้าให้มีคุณภาพ มีมาตรฐาน มีความเป็นธรรมกับผู้บริโภค

2.2 ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาธุรกิจร้านจำหน่ายข้าวสารฯ ให้ดียิ่งขึ้น เช่น เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย พัฒนบรรจุภัณฑ์ คุณภาพการบริการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ และพฤติกรรมของลูกค้าที่มีต่อการบริโภคข้าวสาร ของร้านจำหน่ายข้าวสารในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

- ปฏิกร ทิพย์เลอเลิศ. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล* (การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2558). สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/iBizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=9580000006888>
- วรัญญา ทิพย์มณฑา. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อข้าวสารกล้องบรรจุถุงของผู้บริโภคในจังหวัดนครปฐม* (การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- ศศิชา กัณฑพงษ์. (2561). *พฤติกรรมการเลือกซื้อข้าวสารของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อข้าวสารผ่านช่องทางออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สรียา อัจฉาสัย และ ลักคณา วรศิลป์ชัย. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวสารบรรจุถุงในเขตกรุงเทพมหานคร*. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 3(2), 22-37.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย. (2557). *พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ*. สืบค้นจาก http://www.loei.doe.go.th/newsite/?page_id=153
- สุภัค ภักดีโต และ ไกรชิต สุตะเมื่อง. (2556). *แรงจูงใจในการบริโภคข้าวอินทรีย์ของผู้บริโภคในวัยทำงานในเขตกรุงเทพและปริมณฑล*. *วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ*, 3(1), 547-566.
- อนุรักษ์ บุญระวีริยะกุล. (2559). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อข้าวสารบรรจุถุงของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี (การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- อนุสรณ์ คนกล้า, มารุต คุปป์พัทธ์นุกูล และ ปิติ ถนัดกิจ. (2559). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองพะเยา*. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 2(1), 35-44.
- อัญมณี เย็นเปี่ยม และสยาม อรุณศรีมรกต. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวหอมมะลินิเวศน์ของผู้บริโภค*. สืบค้นจาก <http://www.lib.ku.ac.th/KUCONF/2555/KC4910004.pdf>
- Grewal, D. and Levy, M. (2011). *Marketing*. (2nd ed.). New York: McGraw - Hill Irwin.
- Hult, M. Tomas G., Pride, M. W. and Ferrell, C. O. (2012). *Marketing*. (16th ed.). China: South-Western, Cengage Learning.
- Hutt, D. M. and Speh, W. T. (2013). *Business Marketing Management b2b*. (11th ed.). United States: South-Western, Cengage Learning.
- Kerin, A. R., Hartley, W. S. and Rudelius, W. (2011). *Marketing*. (10th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Konthong, L. (2014). *Importance of marketing mix on brewed coffee business*. Retrieved from https://www.Researchgate.net/publication/318256082_Importance_of_marketingmix_on_brewed_coffee_business

- Kotler P. and Kotler M. (2013). *Market your way to growth: Ways to win*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.,
- Kurtz, L. D. (2012). *Principles of Contemporary Marketing*. (15th ed.). China: South-Western Cengage Learning.
- Perreault, Jr., D. W., Cannon, P. J. and McCarthy, E. J. (2011). *Basic Marketing: A Marketing Strategy Planning Approach*. (18th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Thabit, H.T. and Raewf, M. (March, 2018). *The Evaluation of Marketing Mix Elements: A Case Study*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/324923406_The_Evaluation_of_Marketing_MixElements_A_Case_Study
- Walker, Jr. C. O. and Mullins, W. J. (2011). *Marketing Strategy: A Decision-Focused Approach*. (7th ed.). United states: McGraw-Hill.
- Wheelen, L. T. and Hunger, J. D. (2012). *Strategic management and business Policy: Toward Global Sustainability*. (13th ed.). Pearson Education.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper & Row.

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลที่ 1. (2558, 23 กรกฎาคม). [บทสัมภาษณ์].

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้กับลักษณะของความเป็นผู้นำ ของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและรีสอร์ท

The Relationship Between Characteristics According to Learning Outcomes and Leadership Traits of Students in Hotel and Resort Management,

Dusit Thani College

วิเทพ วาทะวุฒิ¹ วาติต อินทุลักษณะ² สุรเกียรติ์ ธาดาวัฒนาวิทย์²

Withep Watawuti¹ Watit Intuluck² Surakiat Tadawattanawit²

Corresponding author's E-mail: goowagoo@gmail.com watit.in@dtc.ac.th surakiat.ta@dtc.ac.th

(Received: October 15, 2020; Revised: December 29, 2020; Accepted: January 8, 2021)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษา 2) เพื่อศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา 3) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีต่อคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาและ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัย ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 196 ตัวอย่างจากนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบ rating scale ที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.94 ข้อมูลได้ถูกวิเคราะห์ด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test, One-way ANOVA และ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุเฉลี่ย 18-20 ปี มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 1.76 ถึง 2.51 ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล และทั้งบิดาและมารดามีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว นอกจากนี้ยังพบว่า 1) ระดับของคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง 2) ลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ทอยู่ในระดับปานกลาง 3) การเปรียบเทียบคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้แยกตามเพศ ไม่มีความแตกต่างกัน หากแยกตามปีการศึกษา พบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในขณะที่การเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานีแยกตามเพศ และปีการศึกษาไม่มีความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ .05 และ 4) การทดสอบทางสถิติพบความสัมพันธ์ของคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานีอยู่ในระดับสูงที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($r = .71$)

คำสำคัญ: มาตรฐานการเรียนรู้ ลักษณะความเป็นผู้นำ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

¹ วิทยากรพิเศษ วิทยาลัยดุสิตธานี และอาจารย์ผู้ฝึกสอนพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด

² อาจารย์ประจำสำนักบริหารธุรกิจและการศึกษาทั่วไป วิทยาลัยดุสิตธานี

¹ Guest Lecturer, Dusit Thani College and Cabin Crew Instructor, Thai Airways Co., Ltd.

² Lecturers, Office of Business Administration and General Education, Dusit Thani College

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the level of characteristics according to learning outcomes of students; 2) to study the leadership traits level of students; 3) to compare demographic factors against characteristics according to learning outcomes and leadership traits of students; and 4) to study the relationship between characteristics according to learning outcomes and leadership traits of students. The samples were 196 students, who have been studying in hotel and resort management, Dusit Thani College. Research instrument was a rating scale questionnaire, which its reliability was 0.94. The data were analyzed by descriptive statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics: t-test, One-way ANOVA and Pearson correlation methods

The result from the descriptive statistic stated that most of the respondents were female between 18-20 years old with a GPA between 1.76 and 2.51. Most of them live in Bangkok and surrounding region and both parents were business owner. Regarding to the research objectives, the findings are as followed: 1) the level of both characteristics according to learning outcomes were at a moderate level as well as; 2) the leadership traits of students' level were moderate; 3) from the statistical testing, to compare characteristics according to learning outcomes categorized by gender, it had no significant differences. To classify by years, it revealed significant difference at .05 level. The comparisons of leadership traits categorized by sex and years had no significant differences at .05 level; and 4) there was a relationship between characteristics according to learning outcomes and leadership traits of students in hotel and resort management, Dusit Thani College at .01 level of significance ($r = .71$)

Keywords: learning outcomes, leadership traits, Thai qualifications framework for higher education (TQF)

ความเป็นมาของปัญหา

วิทยาลัยดุสิตธานี เป็นสถาบันการศึกษาเอกชนที่ก่อตั้งขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งในเครือดุสิตธานี กลุ่มโรงแรมชั้นนำระดับ 5 ดาวในประเทศไทยที่มีความเป็นมายาวนานกว่า 20 ปี และขยายธุรกิจสู่ต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพให้กับนักศึกษาทั้งในภาคทฤษฎี โดยคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวโดยตรง และในภาคปฏิบัติที่นักศึกษาจะได้รับประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ทำงานจริง พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์การเรียน

ที่มีคุณภาพเพื่อการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นก้าวแรกของการเริ่มต้นที่สำคัญสำหรับนักศึกษาเพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นมืออาชีพที่ประสบความสำเร็จกับตำแหน่งงานในอนาคต จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการของประเทศไทยที่เจริญเติบโตและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ธุรกิจนี้กลายเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสร้างรายได้มากที่สุดในประเทศ ดังนั้นความต้องการบุคลากรที่มีศักยภาพ และคุณสมบัติเหมาะสมในการทำงานจึงเพิ่มขึ้นและมีความต้องการเป็นอย่างมาก วิทยาลัยดุสิตธานีเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพ มีทักษะการปฏิบัติงาน และการบริหารอย่างแท้จริงเพื่อรองรับ

ความต้องการของภาคเอกชน (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2557) เช่นเดียวกันกับสถาบันการศึกษาทั่วไปซึ่งต้องการสร้างบัณฑิตให้เป็นคนเก่งและคนดี ประสิทธิภาพในการบริหารวิทยาลัยดุสิตธานีที่ว่า “สุขสำเร็จด้วยปัญญา (Wisdom for change)” ได้สะท้อนถึงปณิธานในการประสิทธิประสาทวิทยาการและประสบการณ์ ให้ นักศึกษามีความรอบรู้ รวมทั้งทำประโยชน์ให้กับสังคม ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตส่งผลให้ประสบความสำเร็จและมีความสุขในการดำรงชีวิต (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2557) การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ การส่งเสริมทักษะด้านภาวะผู้นำ (Leadership) และสร้างผลลัพธ์ มาตรฐานการเรียนรู้ (Learning outcome) จึงเป็นสิ่งที่ จำเป็นเพราะสมรรถนะ (Competency) ดังกล่าวจะสามารถสร้างคุณภาพของบุคลากรและสะท้อนความเป็นผู้เชี่ยวชาญในฐานะสถาบันหลักของประเทศไทย และหนึ่งในสามของเอเชียภายในปี พ.ศ. 2563 ด้านอุตสาหกรรมบริการ

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี ซึ่งการสำรวจการรับรู้คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and moral) ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive skills) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ (Interpersonal skills and responsibility) และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical analysis, Communication and information technology skills)

ซึ่งในปัจจุบันยังพบว่ามีปัญหาในด้านการส่งเสริมมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งอาจจะยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ที่อาจส่งผลถึงคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในด้านการสร้างแรงบันดาลใจ หรือลักษณะความเป็นผู้นำโดยรวม โดยจะเป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมในการตรวจสอบคุณภาพของผู้ที่จะก้าวเข้าไปเป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยดุสิตธานีเมื่อไปประกอบอาชีพยังสถานประกอบการต่างๆ แล้วมีช่องว่าง (Gap) ระหว่างภาวะผู้นำ และมาตรฐานการเรียนรู้ในปัจจุบันกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Desirable characteristics) เป็นอย่างไร รวมถึงนักศึกษาที่เพิ่งออกจากมัธยมศึกษาโดยใช้กระบวนการด้านการจัดการทรัพยากรบุคคล (Human resources management) ที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้หรือการศึกษาตลอดหลักสูตร 4 ปี ว่าควรเน้นด้านใด กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติซึ่งกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในปี 2552 ผลที่ได้รับจากการสำรวจจะนำไปสู่การปรับปรุงหรือการเพิ่มเติมคุณภาพนักศึกษาให้มีความสามารถทำงานได้อย่างมีความสุขและความสำเร็จตามปณิธานหรือปรัชญาในการบริหารของวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท

3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีต่อคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ และคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ และคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมี 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตใน ความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการ ปฏิบัติตนตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม จากการทบทวนความหมาย สามารถสรุป ความหมาย ใน 2 มิติ คือ มิติด้านศาสนา หมายถึง ความดีที่บุคคล พึงมี ยึดถือและปฏิบัติ เช่น ความซื่อสัตย์ ความเมตตา การนำหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนามายึดเหนี่ยว จิตใจ และมิติทางด้านสังคม ได้แก่ การเป็นคนดีของ สังคม การช่วยเหลือ แบ่งปัน เข้าร่วมในกิจกรรมและ หน้าที่ซึ่งแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่ดี

2) ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิดและการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ สามารถสรุปนิยามของคำว่า ความรู้ว่าเกิดจาก การตีความ แปลความ ตามความเข้าใจของแต่ละคน ซึ่งมาจากประสบการณ์ ทักษะ การเรียน ความเชื่อ ซึ่ง จะมาเป็นตัวช่วยในการตีความด้วย ความรู้จะเกิดมา จากความจำเป็นอันดับแรก แล้วเข้าใจจนเกิดการ

นำไปใช้ให้บรรลุเป้าหมาย ความรู้เป็นกระบวนการหนึ่ง ของการเรียนรู้ ความรู้ถ้าจะบอกได้ว่า รู้เกี่ยวกับความ จจริง รู้เกี่ยวกับข้อมูล สารสนเทศต่างๆ (Know what) และรู้ที่จะนำไปใช้ได้อย่างไร (Know how)

3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์ และการ แก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้ คาดคิดมาก่อน จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทักษะ ทางด้านความคิดและปัญญา (Cognitive skills) คือ ความสามารถในการเข้าใจหลักการ การรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ทฤษฎีต่างมาใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ (Interpersonal skills and responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงาน เป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อ ตนเอง และสังคม ความสามารถในการวางแผน และ รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง จากนิยามข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปและสังเคราะห์ความหมายของทักษะ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลว่า หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจตนเองและผู้อื่น เคารพใน สิทธิและยอมรับความแตกต่าง หลากหลายของแต่ละ บุคคล ยิ่งไปกว่านั้นคือรู้จักปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม ของทีมและองค์กร สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical analysis, Communication and information technology skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์ และ สถิติ ขณะที่ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology) หมายถึง ความสามารถในการ

การเข้าใจ และใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมประมวลผล เก็บรักษา และเผยแพร่ข้อมูล และสารสนเทศโดยรวม ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูล และการสื่อสารโทรคมนาคม นอกจากนี้ในด้านของทักษะการสื่อสาร สรุปได้ว่าการสื่อสารหมายถึง กระบวนการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารของบุคคลเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกทั้ง ในรูป วจนภาษา (การพูด/ถ้อยคำหรือเขียน) และอวจนภาษา (กิริยาท่าทางการแสดงออก) ในลักษณะการเผชิญหน้าหรือมีสื่อเป็นตัวกลาง ทำให้เกิดการสื่อสารแบบสองทางเพื่อให้เกิดผล และข้อมูลย้อนกลับได้ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนอกจากผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านนี้ บางสาขาวิชาต้องการทักษะทางกายภาพสูง เช่น การเดินรำ ดนตรี การวาดภาพ การแกะสลัก พลศึกษา การแพทย์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์ จึงต้องเพิ่มการเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (Domain of psychomotor skill)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ด้านวิธีการวิจัย การดำเนินการวิจัย ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ที่ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ซึ่งให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ด้านคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ กับปัจจัยด้านลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาวิชาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท
2. ด้านเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยทำการศึกษาความสัมพันธ์ของคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานีสาขาวิชาการจัดการโรงแรมและรีสอร์ท เพื่อให้เกิดคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท

3. ด้านพื้นที่ พื้นที่ศึกษาใช้พื้นที่ วิทยาลัยดุสิตธานี เลขที่ 1 ซอยแก่นทอง แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 10250

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและรีสอร์ท ชั้นปีที่ 1-4 จำนวนทั้งสิ้น 400 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและรีสอร์ท ชั้นปีที่ 1-4 โดยใช้การกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 196 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิชนิดที่เป็นสัดส่วน (Proportionate stratified random sampling) ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ชั้นปีการศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชั้นปีที่ 4 หรือ สูงกว่า	148	70
ชั้นปีที่ 3	76	37
ชั้นปีที่ 2	95	47
ชั้นปีที่ 1	87	43
รวม	400	196

เนื่องจากมีความแตกต่างกันไปในแต่ละชั้นปีตามสัดส่วนประชากรของนักศึกษา ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการทดสอบค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Cronbach's coefficient alpha) ที่มีภาพรวมของความเที่ยงในแต่ละตัวแปรศึกษา มีค่ามากกว่า 0.7 และพิจารณาจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบบสอบถามได้แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป มาตรฐานการเรียนรู้ และความเป็นผู้นำของนักศึกษา และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิง

พรรณนาได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานงานวิจัย ได้แก่ การทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวน ANOVA การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ Pearson

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ทมีระดับคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้เฉลี่ยโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความคิดและปัญญา และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและมาตรฐานการเรียนรู้โดยรวมเกิดขึ้นอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ขณะที่ระดับคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ และด้านการวิเคราะห์ตัวเลขอยู่ในระดับปานกลาง

2. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามการรับรู้ของตนเองโดยรวม และรายด้าน

ตารางที่ 2 คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา

คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
มาตรฐานการเรียนรู้โดยรวม	3.58	0.47	สูง
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	3.98	0.94	สูง
ด้านความรู้	3.39	0.76	ปานกลาง
ด้านความคิดและปัญญา	3.60	0.74	สูง
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.69	0.83	สูง
ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข	3.25	0.74	ปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท มีระดับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา เฉลี่ยโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างกระบวนการแบบทำท่าย ด้านการทำให้คนอื่นได้สร้างความสามารถ ด้านการเป็นแบบอย่าง และด้านการเสริมสร้างกำลังใจ เกิดขึ้นอยู่ในระดับสูง ขณะที่ระดับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม และด้านภาวะผู้นำของนักศึกษาโดยรวมเกิดขึ้นปานกลาง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา ตามการรับรู้ของตนเองโดยรวม และรายด้าน

ระดับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ภาวะผู้นำนักศึกษา	3.37	0.66	ปานกลาง
การสร้างกระบวนการแบบทำท่าย	3.65	0.77	สูง
การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม	3.48	0.70	ปานกลาง
การทำให้คนอื่นได้สร้าง	3.79	0.74	สูง
ความสามารถการเป็นแบบอย่าง	3.67	0.71	สูง
การเสริมสร้างกำลังใจ	3.93	0.89	สูง

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีต่อคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา ด้านประชากรศาสตร์ที่มีต่อคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ พบว่า เพศไม่มีผลต่อคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ในขณะที่ปีการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะมาตรฐานการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยชั้นปีที่ 1, 3 และชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้สูงกว่า ชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ที่มีต่อลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี พบว่า เพศและชั้นปีไม่มีผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศที่ต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะมาตรฐานการเรียนรู้แตกต่างกัน

คุณลักษณะมาตรฐานการเรียนรู้	เพศ	$\bar{X}$	SD	t	df	Sig.
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ชาย	3.83	.80	1.29	200	.34
	หญิง	4.03	.98			
ด้านความรู้	ชาย	3.43	.74	-4.9	200	.95
	หญิง	3.37	.76			
ด้านความคิดและปัญญา	ชาย	3.63	.67	-2.9	200	.12
	หญิง	3.59	.77			
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	ชาย	3.59	.88	.98	200	.40
	หญิง	3.72	.82			
ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข	ชาย	3.15	.80	1.09	200	.24
	หญิง	3.28	.72			

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์คุณลักษณะมาตรฐานการเรียนรู้ จำแนกตามปีการศึกษา

คุณลักษณะมาตรฐานการเรียนรู้	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	4.62	3	1.54	1.77	.154
	ภายในกลุ่ม	172.10	198	.87		
	รวม	176.71	201			
ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	5.91	3	1.97	3.58	.015*
	ภายในกลุ่ม	108.93	198	.55		
	รวม	114.85	201			
ด้านความคิดและปัญญา	ระหว่างกลุ่ม	3.49	3	1.16	2.16	.095
	ภายในกลุ่ม	106.96	198	.54		
	รวม	110.45	201			
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3.75	3	1.25	1.82	.145
	ภายในกลุ่ม	135.95	198	.69		
	รวม	139.70	201			
ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข	ระหว่างกลุ่ม	1.89	3	.63	1.14	.333
	ภายในกลุ่ม	109.12	198	.55		
	รวม	111.01	201			

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา พบว่า คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานีสาขาการจัดการโรงแรมและรีสอร์ท มีความสัมพันธ์กันทั้งในภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ($r=.71$) คือ ภาวะผู้นำ (ภาพรวม) และคุณลักษณะตามมาตรฐาน (ด้านความคิดและปัญญา, ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล) รองลงมา ($r=.70$) คือ ภาวะผู้นำ (ด้านการสร้างกระบวนการแบบทำท่าย) และคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ (ด้านความและปัญญา) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับที่ต่ำที่สุด ($r=.36$) คือ ภาวะผู้นำของนักศึกษา (ด้านการเสริมสร้างกำลังใจ) และคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ (ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท โดยรวม

ภาวะผู้นำของนักศึกษา	คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้					
	คุณธรรมและจริยธรรม	ความรู้และความ	ความคิดและปัญญา	ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	การวิเคราะห์เชิงตัวเลข	มาตรฐานการเรียนรู้โดยรวม
การสร้างกระบวนการแบบทำท่าย	0.64**	0.46**	0.70**	0.62**	0.45**	0.54**
การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม	0.46**	0.37**	0.52**	0.51**	0.43**	0.42**
การทำให้คนอื่นได้สร้าง ความสามารถ	0.59**	0.50**	0.62**	0.67**	0.42**	0.53**
การเป็นแบบอย่าง	0.60**	0.56**	0.65**	0.65**	0.50**	0.58**
การเสริมสร้างกำลังใจ	0.58**	0.45**	0.60**	0.63**	0.36**	0.48**
ภาวะผู้นำนักศึกษาโดยรวม	0.66**	0.54**	0.71**	0.71**	0.50**	0.59**

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ของคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรมและรีสอร์ท สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ทที่มีระดับคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้เฉลี่ยโดยรวมในระดับปกติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับคุณลักษณะ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความคิดและปัญญา และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและมาตรฐานการเรียนรู้ โดยรวมเกิดขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ขณะที่ระดับคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ และด้านการวิเคราะห์ตัวเลข เกิดขึ้นปานกลาง สอดคล้องกับ ทศนีย์ และคณะ (2549) ศึกษาในระดับคุณลักษณะและเปรียบเทียบมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จำแนกตามคณะที่ศึกษา ผลการวิจัยสรุปว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประเมินคุณลักษณะผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ ปริญญาตรีที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ในระดับดีทุกด้าน และประเด็นคุณลักษณะรายข้ออยู่ในระดับดีทุกประเด็น ยกเว้นประเด็นคุณลักษณะทักษะในการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศที่ได้ผลประเมินในระดับปานกลาง และวิทยาลัยนานาชาติติดยะศรีน มีผลการประเมินคุณลักษณะ ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณภาพระดับปริญญาตรีที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่อยู่ในระดับดีทุกด้านและทุกประเด็นย่อย ยกเว้นคุณลักษณะทักษะการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศที่นักศึกษาทุกคนประเมินในระดับปานกลาง มีเพียง

วิทยาลัยนานาชาติติดยะศรีนที่ประเมินในระดับดี และความสามารถในการคิดคำนวณ และสถิติอย่างง่าย เพื่อการวิเคราะห์ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ฉวีวรรณ แจ่มกิจ และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการอาหาร และประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ปกครอง สถานประกอบการและผู้สอนของสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 92 คน พบว่าคุณลักษณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่อัจฉราวรรณ ณ สงขลา และคณะ (2554) วิจัยคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสินค้าแฟชั่น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมต่อคุณลักษณะของบัณฑิตกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสินค้าแฟชั่นทั้ง 6 ด้านโดยรวมในระดับมากและเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความรู้ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข โดยมีค่าเฉลี่ย 4.45, 4.37, 4.24, 4.23 และ 4.06 ตามลำดับ

2. จากการศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรมและรีสอร์ท พบว่า มีระดับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา เฉลี่ยโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างกระบวนการแบบทำทาย ด้านการทำให้คนอื่นได้สร้างความสามารถ ด้านการเป็นแบบอย่าง และด้านการเสริมสร้างกำลังใจ

เกิดขึ้นอยู่ในระดับสูง ขณะที่ระดับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม และด้านภาวะผู้นำของนักศึกษาโดยรวมเกิดขึ้นปานกลาง มีความสอดคล้องกับ Posner & Brodsky (1993) ในปี 1992 และ 1993 ได้ศึกษาภาวะผู้นำของนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า พฤติกรรมของบุคลากรทางการศึกษาทั้ง 5 ด้าน เฉลี่ยโดยรวมในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง ซึ่งใกล้เคียงกับ รัชสา พิมพา (2557) ศึกษาภาวะผู้นำของนิสิตครู หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (กศบ. 5 ปี) ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 813 คน พบว่า นิสิตครูหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา มีลักษณะของผู้นำอยู่ในระดับปานกลางและส่วนใหญ่เป็นผู้นำแบบจิตวิญญาณ (Spiritual leadership) และ ภาวดี อนันต์นาวิ (2549) วิเคราะห์ภาวะผู้นำของนิสิตสตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนิสิตสตรีซึ่งศึกษาในระดับปริญญาโท ระหว่างปี 2545-2547 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของนิสิตสตรีด้านการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) อยู่ในระดับเกณฑ์มาก เกณฑ์ปกติภาวะผู้นำเท่ากับ 28.91-78.38 ภาวะผู้นำด้านการแลกเปลี่ยน (Transactional leadership) อยู่ในระดับปานกลาง และการเปรียบเทียบภาวะผู้นำนิสิตสตรีจำแนกตามตำแหน่ง อายุและประสบการณ์การทำงานโดยรวม และรายได้ไม่แตกต่างกัน

3. จากการศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีต่อคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษา พบว่าผลทดสอบทางสถิติ แสดงว่า เพศที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อคุณลักษณะมาตรฐานการเรียนรู้ และการศึกษาศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อคุณลักษณะมาตรฐานการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน พบว่าชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกัน

กันมีคุณลักษณะมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการศึกษาเกี่ยวกับเพศ และชั้นปีการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี พบว่า เพศและชั้นปีที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานีกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีส่วนใกล้เคียงกับ Adrianna และ Deb (2000) ได้ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในเด็กนักเรียนโดยการศึกษาจากนักเรียนจำนวน 9,731 คน จาก 352 สถาบัน โดยการศึกษามุ่งทำความเข้าใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในนักศึกษา มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องเพศ และเชื้อชาติที่แตกต่างกันมีต่อการพัฒนาภาวะผู้นำที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำมีความจำเป็น และมีความแตกต่างกันในคุณลักษณะบุคคลที่แตกต่างกัน และภาวดี อนันต์นาวิ (2549) วิเคราะห์ภาวะผู้นำของนิสิตสตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนิสิตสตรีซึ่งศึกษาในระดับปริญญาโท ระหว่างปี 2545-2547 ได้เปรียบเทียบภาวะผู้นำนิสิต สตรีจำแนกตามตำแหน่ง อายุและประสบการณ์การทำงานโดยรวม และรายได้ไม่แตกต่างกัน

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท ในภาพรวม และรายด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับสูง และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงที่สุด คือ ภาวะ

ผู้นำของนักศึกษาในภาพรวมและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านความคิดและปัญญา และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คู่ที่มีความสัมพันธ์รองลงมา คือ ภาวะผู้นำของนักศึกษา ด้านการสร้างกระบวนการแบบทำทนายและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านความคิดและปัญญา ขณะที่คู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำสุด คือ ภาวะผู้นำของนักศึกษา ด้านการเสริมสร้างกำลังใจ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ดังนั้น สรุปความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานีในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ Posner & Brodsky (1993) ในปี 1992 และ 1993 ได้มีการใช้เครื่องมือการวิจัย S-LPI เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของนักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา พบว่า พฤติกรรมของบุคลากรทางการศึกษาทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสูง กับทักษะทั้ง 5 ด้านของภาวะผู้นำของนักศึกษา และในปีต่อมาพวกเขายังพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของผู้ช่วยวิจัยกับภาวะผู้นำของนักศึกษา และ Logue, Hutchens & Hector (2005) ได้ทำการศึกษาถึงปรากฏการณ์ในเรื่องประสบการณ์ของภาวะผู้นำในนักศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทำความเข้าใจในประสบการณ์ของนักศึกษาในการเข้าสู่ภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) โดยการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมจำนวน 6 คนซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย Southeastern University ในประเด็นเกี่ยวกับประสบการณ์ในภาวะผู้นำ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์เห็นตรงกันว่า ปัจจัยด้านบุคคล การกระทำ และองค์การ มีผลต่อประสบการณ์เชิงบวก (Positive experience) ของนักศึกษา และยังนำไปสู่ความเข้าใจในงานของ Smart et al. (2002) ที่ได้

ทำการศึกษาอิทธิพลของรูปแบบรายจ่ายของสถาบันต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้นำในนักศึกษา โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบรายจ่ายของสถาบันการศึกษากับ 300 แห่ง และการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของความสามารถด้านภาวะผู้นำในช่วงมากกว่า 4 ปี ซึ่งผลของการศึกษาพบว่า รูปแบบรายจ่ายของสถาบันมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความเติบโตทางด้านภาวะผู้นำของนักศึกษา จากผลการศึกษาผู้วิจัยแนะนำการส่งเสริมภาวะผู้นำในนักศึกษาจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อผู้รับผิดชอบได้รับการส่งเสริมทางด้านรายจ่ายจากทางสถาบัน

สรุปผลการวิจัย

คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้และลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท อยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีต่อคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ หากแยกตามเพศ จะไม่มีความแตกต่างกัน แต่หากแยกตามปีการศึกษา พบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนการเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานีแยกตามเพศ และปีการศึกษาไม่มีความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ .05

ข้อเสนอแนะ

1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรมและรีสอร์ท มีระดับคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้เฉลี่ยโดยรวมในระดับปกติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในเกณฑ์ปกติ ยกเว้นคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ และด้านการวิเคราะห์ตัวเลขเกิดขึ้นเป็นบางครั้งบางคราว ซึ่งผู้วิจัย

เห็นว่าควรมีการเพิ่มเติมหรือให้ความสำคัญในส่วนนี้มากยิ่งขึ้น

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี สาขาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท มีระดับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาเฉลี่ยโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะด้านการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม เพียงด้านเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งควรมีการพัฒนาส่งเสริมแนวคิดในการสร้างแรงบันดาลใจแก่นักศึกษาเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดมุมมองที่กว้างมากขึ้นและเพิ่มการสร้างวิสัยทัศน์ในขณะเดียวกัน

3. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า เพศที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อคุณลักษณะมาตรฐานการเรียนรู้ ในขณะที่ชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกันมีคุณลักษณะมาตรฐานการเรียนรู้แตกต่างกัน ซึ่งควรมีการปรับรูปแบบการส่งเสริมมาตรฐานการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับชั้นปีให้มากขึ้น โดยในส่วนของคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาพบว่า เพศที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี ในขณะที่ชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกันมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานีไม่แตกต่างกัน ควรมีการพัฒนาให้มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นตามชั้นปีการศึกษา

4. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานีในภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน โดยในด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำสุดคือ ภาวะผู้นำของนักศึกษา ด้านการเสริมสร้างกำลังใจ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ซึ่งควรมีการพัฒนาในสองด้านนี้เพิ่มเติม

5. สถาบันการศึกษาอื่นๆ สามารถนำรูปแบบการวิจัยไปใช้ในการประเมินของคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาในสถาบันนั้นๆ ได้

6. จากผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้กับลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงที่สุด ซึ่งส่งผลด้านความคิดและปัญญาและด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังนั้น จึงสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนการสอนของอาจารย์ของอาจารย์ในสถาบันการศึกษา เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพและมีความเป็นผู้นำ

เอกสารอ้างอิง

- ฉวีวรรณ แจ่มกิจ และคณะ. (2554). รายงานการวิจัยเรื่อง *คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการอาหาร* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ทัศนีย์ และคณะ. (2549). ศึกษาคุณลักษณะมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. *บทความวิจัยเสนอในการประชุมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 วันที่ 10 พฤษภาคม 2556*, pp. 459 – 468. การประชุมวิชาการหาดใหญ่วิชาการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2549). การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของนิสิตสตรระดับปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 17(2), 63-76.

- รวิศา พิมพา. (2557). *ภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตร
การศึกษบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ (ปริญญาบัณฑิตการศึกษา
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.*
- วิทยาลัยดุสิตธานี. (2557). วิทยาลัยดุสิตธานี. สืบค้น
จาก <https://dtc.ac.th/>
- อัจฉรวรรณ ณ สงขลา และคณะ. (2554). รายงานการ
วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา
แห่งชาติ ของสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
สินค้าแฟชั่น คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
(รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- Adrianna, K. & Deb, M. (2000). Expanding our
understanding of student leadership
development: A study exploring gender
and ethnic identity. *Journal of College
Student Development*, 41(1), 55-69.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining
sample size for research activities. *Educational
and psychological measurement*, 30(3),
607-610.
- Logue, C. T., Hutchens, T. A., & Hector, M. A. (2005).
Student leadership: A phenomenological
exploration of postsecondary experiences.
Journal of College Student Development,
46(4), 393-408.
- Posner, B. & Brodsky, B. (1993). The leadership
practices of effective RAs. *Journal of
College Student Development*, 34(4), 300-
304.
- Smart, J. C., Ethington, C. A., Riggs, R. O. & Thompson,
M. D. (2002). Influences of Institutional
Expenditure Patterns on the Development
of Students' Leadership Competencies.
Research in Higher Education, 43(1), 115-
132.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Factors Effecting Stress of Loei Rajabhat University Students

กันตภา ศรีชมสร¹ ตะวันรอน สังขวน²

Kuntapa Srichomsorn¹ Tawanron Sungyuan²

Corresponding author's E-mail: Tawanron.su@gmail.com²

(Received: December 1, 2020; Revised: January 15, 2020; Accepted: February 1, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และเปรียบเทียบสาเหตุของความเครียดของนักศึกษา จำแนกข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 400 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test (ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ส่งผลทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เกิดความเครียดมากที่สุด คือ ด้านการเรียน และเมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่าเพศ คณะวิชา ชั้นปี แตกต่างกันมีสาเหตุของความเครียดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนนักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีสาเหตุของความเครียดไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความเครียด นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Abstract

The purpose of this research was to study and compare stress of students in Loei Rajabhat University. The sample groups consisted of 400 first year to fourth year of student. Data was collected by using questionnaire. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one way analysis of variance.

The research results found that the cause that stresses the students from the Loei Rajabhat University the most was the study. When testing the difference, it was found that the sex, faculties and different years had a statistically significant difference in the cause of stress at .01 level. The causes of stress are no different. Moreover, different student's grade point average caused stress indifferently.

Keywords: stress, Loei Rajabhat university's student

ความเป็นมาของปัญหา

จากการสำรวจของคนไทยระดับชาติ พ.ศ. 2556 เพื่อศึกษาความทุกข์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโรคจิตเวชของคนไทยในประชากรอายุ 18 ปีขึ้นไป

พบว่าร้อยละ 3.1 หรือประมาณ 1.6 ล้านคนเป็นโรคจิตกจริต และร้อยละ 1.8 หรือประมาณ 9 แสนราย มีภาวะซึมเศร้า (กรมสุขภาพจิต, 2558) และในปี 2560 พบว่ากลุ่มเยาวชนอายุ 20-24 ปี มีอัตราการฆ่าตัวตาย

¹ นักศึกษาด้านวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Bachelor's Student, Management Program, Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University

² Lecturer, Management Program, Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University

ที่ 4.94 ต่อประชากรแสนคน ในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 5.33 ต่อประชากรแสนคน และข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับการให้บริการสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ที่พบว่า กลุ่มเยาวชนโทรเข้ามาปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตมากขึ้นจากการให้บริการปรึกษาทางโทรศัพท์ จำนวนทั้งสิ้น 70,534 ครั้ง เป็นกลุ่มเด็กอายุ 11-19 ปี 10,298 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.6 และเป็นกลุ่มเยาวชนอายุ 20-25 ปี 14,173 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.1 โดย 5 อันดับปัญหาที่พบมากที่สุดในกลุ่มเด็กและเยาวชน คือ ปัญหาความเครียดหรือวิตกกังวล ปัญหาทางจิตเวช ปัญหาความรัก ปัญหาซึมเศร้า และปัญหาครอบครัว (สายด่วนสุขภาพจิต, 2563)

ความเครียดเป็นหนึ่งในสภาวะทางจิตใจที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกเพศทุกวัยและทุกกลุ่มอาชีพ ทั้งในสภาวะปกติ และสภาวะเจ็บป่วย โดยธรรมชาติแล้วเมื่อเกิดภาวะความเครียด บุคคลจะสามารถปรับตัวสู่ภาวะสมดุล โดยระดับความเครียดนั้นขึ้นอยู่กับสภาพของปัญหา และการประเมินของแต่ละบุคคล หากประเมินว่าปัญหานั้นมีความรุนแรง จนไม่สามารถแก้ไขได้ และไม่มีใครให้การช่วยเหลือ ก็จะเกิดระดับความเครียดมาก ในทางตรงกันข้ามความเครียดในระดับที่พอดี กลายเป็นพลังในการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น ในการต่อสู้กับอุปสรรคได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามหากอยู่ในระดับความเครียดสูง และหากอยู่ในสภาวะเช่นนั้นเป็นเวลานานก็จะส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตใจ (ศศิธร เจริญภูมิพงศ์ และ ดวงกมล วัตราดุล, 2554) สอดคล้องกับ องค์การ เรื่องรัตนอัมพร (2555) ที่กล่าวว่า ความเครียดเกิดจากผลรวมของการเปลี่ยนแปลงในหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยทางด้านสังคม องค์กร และส่วนบุคคล โดยปัจจัยส่วนบุคคลนั้นเกี่ยวกับความไม่สมดุลในชีวิต ทั้งปัจจัยที่เกิดจากความเครียดภายในตนเอง ปัจจัยทางด้านครอบครัว และปัจจัยในการทำงานที่ส่งผลต่อความเครียด อุทุมพร

เมืองมานา (2555) ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกิดให้เกิดความเครียดนั้นเกิดจาก ปัจจัยภายในบุคคล และปัจจัยภายนอกจากสภาพแวดล้อม โดยที่ปัจจัยภายในที่ก่อให้เกิดความเครียดเกิดขึ้นได้จากตัวบุคคลเอง ได้แก่ สติปัญญา บุคลิกภาพ ประสบการณ์ชีวิต และลักษณะเฉพาะของตนเอง เป็นต้น ส่วนปัจจัยภายนอกที่ก่อให้เกิดความเครียด ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สิ่งแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และหน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆ

นอกจากนี้ความเครียดยังเป็นสาเหตุเกิดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น เกิดความวิตกกังวลใจ ไม่มีสมาธิ หลงลืม หรืออาจทำให้พอใจในงานลดลง เบื่องาน นอนไม่หลับ ปวดหัว ไมเกรน โรคกระเพาะ ความดันสูง ทำร้ายตนเอง ติดยา ทำให้มีพฤติกรรมเชิงก้าวร้าว มีประสิทธิภาพการทำงานลดลง งานผิดพลาดเสียหายล่าช้า ผลผลิตต่ำลง มีการหยุดงานขาดงานสูง และในที่สุดก็จะหยุดงานถาวร คือต้องลาออกไป หรือถูกให้ออกไป (สุพานี สฤษฏ์วานิช, 2552)

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นช่วงวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง การเรียน การทำงาน เศรษฐกิจ การเมือง ค่านิยม และวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียด หากความเครียดที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับที่มากจนเกินไปย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของบุคคล โดยเฉพาะวัยรุ่น ซึ่งถือเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ ที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ และอารมณ์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2563) ตลอดจนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ทั้งกระบวนการเรียนการสอน และการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม ครอบครัว และกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะความเครียดของนักศึกษาที่อาจ

ส่งผลให้การเรียนตกต่ำ การพักการเรียน การพ้นสภาพ และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์เช่น ยาเสพติด และการขายบริการทางเพศ (กรมสุขภาพจิต, 2542) ดังนั้น ความเครียดความเครียดจึงเปรียบเสมือนภัยเงียบที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ ตลอดจนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และก่อให้เกิดความสูญเสียอื่นๆ ตามมาอีก ซึ่งการเรียนในมหาวิทยาลัยนั้นมีหลากหลายศาสตร์ และมีความลุ่มลึกที่แตกต่างกันออกไป นักศึกษาที่เรียนในแต่ละคณะวิชาจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถและความพยายามอย่างมากเพื่อให้สำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะความเครียด ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสาเหตุของความเครียดของนักศึกษา รวมถึงเพื่อให้นักศึกษา อาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักศึกษารับรู้และตระหนักถึงปัญหาความเครียดของนักศึกษา ซึ่งจะ เป็นประโยชน์สำหรับการจัดกิจกรรมส่งเสริมแก้ไขสุขภาพจิตของนักศึกษาให้ดีขึ้นเพื่อลดความตึงเครียด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับสาเหตุของความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาเพศ คณะวิชา ชั้นปี และผลการเรียนต่างกัน มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรในการวิจัยเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวน 6,793

คน (สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2562)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ในการวิจัยได้ทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ 2 ด้านคือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ทำการสร้างแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านในการตรวจสอบพบว่าค่า IOC (Index of item-Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.65-0.72 มากกว่า 0.5 ถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out)

นักศึกษาสาขาริชาการจัการ จำนวน 30 ชุด พบว่าค่า Cronbach's Alpha coefficient อยู่ที่ 0.731-0.842 ซึ่งมากกว่า 0.7 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

จากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด (จากการคำนวณโดยใช้สูตร ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 378 คน อ้างอิง: สูตรขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนของประชากรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และทำการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา จาก 5 คณะวิชา ประกอบด้วย คณะวิทยาการจัการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะครุศาสตร์ โดยทำการเก็บข้อมูลคณะละเท่ากัน จำนวน 80 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS โดยแบ่งได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ คณะวิชา ชั้นปี และผลการเรียน ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic)

โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุของความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข โดยใช้แบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (5 - Point Likert scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) โดยเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบสาเหตุของความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิง จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 63.2 กำลังศึกษา

อยู่ทั้ง 5 คณะวิชา คิดเป็นคณะละ 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 มีผลการเรียน (GPA) 2.50 – 2.99 จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสาเหตุความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสาเหตุความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยรวม

สาเหตุของการเกิดความเครียด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสาเหตุความเครียด
1. ด้านการเรียน	3.27	0.89	ปานกลาง
2. ด้านทักษะส่วนบุคคล	3.15	0.89	ปานกลาง
3. ด้านครอบครัว	2.79	1.21	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	2.97	1.08	ปานกลาง
5. ด้านเศรษฐกิจ (การเงิน)	3.09	0.98	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.01	0.95	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดมากที่สุด คือ ด้านการเรียน ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.89) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ทักษะส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.89) ด้านเศรษฐกิจ (การเงิน) ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 0.98) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 1.08) และสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดต่ำสุด คือ ด้านครอบครัว ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 1.08) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสาเหตุความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสาเหตุความเครียดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำแนกตามเพศ

สาเหตุของการเกิดความเครียด	t	P-value
1. ด้านการเรียน	6.76	.00**
2. ด้านทักษะส่วนบุคคล	6.84	.00**
3. ด้านครอบครัว	8.66	.00**
4. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	7.68	.00**
5. ด้านเศรษฐกิจ (การเงิน)	6.16	.00**

**p < .01

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีสาเหตุของความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีสาเหตุของความเครียดด้านการเรียน ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสาเหตุความเครียดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำแนกตามคณะวิชา

สาเหตุของการเกิดความเครียด	F	P-value
1. ด้านการเรียน	22.36	.00**
2. ด้านทักษะส่วนบุคคล	14.73	.00**
3. ด้านครอบครัว	29.42	.00**
4. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	35.24	.00**
5. ด้านเศรษฐกิจ (การเงิน)	23.40	.00**

**p < .01

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีเรียนคณะวิชาแตกต่างกันมีสาเหตุของความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีเรียนต่างคณะวิชากันมีสาเหตุของความเครียดด้านการเรียน ด้าน

ทักษะส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสาเหตุความเครียดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำแนกตามชั้นปี

สาเหตุของการเกิดความเครียด	F	P-value
1. ด้านการเรียน	20.88	.00**
2. ด้านทักษะส่วนบุคคล	9.20	.00**
3. ด้านครอบครัว	20.03	.00**
4. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	17.48	.00**
5. ด้านเศรษฐกิจ (การเงิน)	10.17	.00**

**p < .01

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีแตกต่างกันมีสาเหตุของความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีสาเหตุของความเครียดด้านการเรียน ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสาเหตุความเครียดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำแนกตามผลการเรียน

สาเหตุของการเกิดความเครียด	F	P-value
1. ด้านการเรียน	0.809	0.737
2. ด้านทักษะส่วนบุคคล	2.978	0.138
3. ด้านครอบครัว	2.339	0.074
4. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	0.252	0.891
5. ด้านเศรษฐกิจ (การเงิน)	2.516	0.068

*p < .05

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีสาเหตุของความเครียดไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจที่ นำมาอภิปรายผล ดังนี้ สาเหตุที่ส่งผลทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยเกิดความเครียดมากที่สุด คือ ด้านการเรียน ได้แก่ ปริมาณเนื้อหาแต่ละคณะ สาขาวิชา ทั้งวิชาเรียนยากเกินไป ระยะเวลาในการอ่านหนังสือสอบไม่ทัน ผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์/สอบไม่ผ่าน รายงาน/การบ้านเยอะเกินไป อาจารย์สอนไม่เข้าใจ มีการรบกวนการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับหงส์ศิริ ภิโยติลกชัย และคณะ (2558) ที่พบว่า สาเหตุที่ส่งผลให้เกิดความเครียดมากที่สุดของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ปทุมธานี คือ ด้านการเรียน และสิทธิพรพัส สีนะวงษ์ และคณะ (2561) ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาพยาบาล ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเรียน ปัจจัยด้านสัมพันธภาพ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านกิจกรรม และปัจจัยด้านความคาดหวังตามลำดับ จึงเป็นสาเหตุที่ส่งผลทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยเกิดความเครียด

รองลงมา คือ ด้านทักษะส่วนบุคคล ได้แก่ นักศึกษาขาดทักษะการฟังเพื่อการพัฒนาความรู้ของตนเอง ทำให้เกิดภาวะท้อ ในขณะที่ทำข้อสอบนักศึกษา รู้สึกวิตกกังวลและสับสนกลัวทำข้อสอบไม่ทันและขาดความมั่นใจในการนำเสนองาน สอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ เล็กอุทัย และคณะ (2559) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ด้านทักษะการเรียนมากกว่าปัจจัยด้านส่วนตัว และสาเหตุที่ส่งผลทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ลำดับถัดมาคือ ด้านเศรษฐกิจ (การเงิน) ซึ่งพบว่านักศึกษาแต่ละคนมีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่ากิจกรรม ค่ากิจกรรมสันทนาการอื่นๆ ตลอดจนสิ่งจำเป็นประเภทแพชั่น สถานบันเทิงส่งผลให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีความเครียดเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ (การเงิน) ศิริวิมล วัฒนสินธุ์ (2553) ที่พบว่า การเงินเป็นต้นเหตุความเครียดร้อยละ 43.33 โดยพบว่า การควบคุมค่าใช้จ่ายให้พอดีในแต่ละเดือนเป็นต้นเหตุความเครียดมากที่สุด ร้อยละ 49.58 การกู้ยืมเงินเรียน ร้อยละ 42.08 เมื่อพบปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้และอยู่กับตัวเองนานๆ สามารถทำให้เกิดภาวะเครียดได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Narayanan et al. (1999) พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยและพนักงานขายเกิดความเครียดในการทำงาน และสาเหตุของความเครียดและการจัดการความเครียดต่ำที่สุด คือ ด้านการเงิน ได้แก่ รายได้ครอบคลุมไม่พอใช้ มีหนี้สิน ต้องทำงานพิเศษเพื่อหาเงินเรียน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสาเหตุความเครียดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่านักศึกษาที่มีเพศคณะวิชา ระดับชั้นปี ที่แตกต่างกัน มีสาเหตุของความเครียดแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ และผลการเรียนแตกต่างกันมีความเครียดและการเผชิญความเครียดแตกต่างกัน (หงส์ศิริ ภิโยติลกชัยและคณะ, 2558; เสาวลักษณ์ เล็กอุทัย และคณะ, 2559) ขณะที่นักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีสาเหตุความเครียดไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุภาพ หวังช่อกลาง (2554) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและการเผชิญความเครียดของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ ชั้นปี

และผลการเรียนแตกต่างกันมีความเครียดและการเผชิญความเครียดไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของความเครียด และเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับสาเหตุของความเครียดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยซึ่งผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ส่งผลทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เกิดความเครียดมากที่สุด คือ ด้านการเรียน และเมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่าเพศ คณะวิชา ชั้นปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนนักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีสาเหตุของความเครียดไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเรียนเป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดมากที่สุด อาจารย์ควรให้คำแนะนำในการเตรียมตัวก่อนเปิดภาคเรียน ในกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความผ่อนคลาย และสร้างรูปแบบ กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสาเหตุความเครียดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่านักศึกษา เพศ คณะวิชา และชั้นปี ที่แตกต่างกัน มีสาเหตุของความเครียดแตกต่างกัน ดังนั้นอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา ควรได้รับทราบถึงสถานการณ์ของนักศึกษา ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การจัดการด้านต่างๆ ที่จะช่วยเสริมสร้างความสุขเพิ่มขึ้นให้แก่นักศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาโดยแยกเป็นรายคณะ และสาขา ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษา ทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน โดยศึกษาปัจจัยด้านความเครียดที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

การวิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเฉพาะข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การใช้แบบสอบถามเพียงวิธีเดียว จึงทำให้ไม่ได้ข้อมูลในเชิงลึกมาใช้ในการประกอบการอธิบายผลการวิจัย ดังนั้น ควรมีการศึกษาในเชิงลึกด้วยระเบียบวิธีเชิงคุณภาพเพื่อที่จะได้ผลการวิจัยที่ชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2542). *กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือคลายเครียด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมสุขภาพจิต. (2558). *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการสุขภาพจิตนานาชาติครั้งที่ 14 และการประชุม วิชาการสุขภาพจิตและจิตเวชเด็ก ครั้งที่ 12*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศศิธร เจริญวุฒิพงศ์ และ ดวงกมล วัฒราดุล. (2554). ผลของโปรแกรมการจัดการความเครียดต่อระดับความเครียดของอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาพยาบาล. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 25(1), 46-63.
- ศิริวัลย์ วัฒนสินธุ์. (2553). การรับรู้ระดับความเครียดและต้นเหตุความเครียดของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, 18(1), 47- 59.

- สายด่วนสุขภาพจิต. (2563). *กรมสุขภาพจิตเผยวัยรุ่นไทยปรึกษาสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ปี 2562*. สืบค้นจาก <https://www.prdmh.com>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2563). *เทคนิคการดูแลความเครียดในวัยรุ่น*. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th>.
- สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. (2562). *งานทะเบียนนักศึกษา*. สืบค้นจาก <https://academic.lru.ac.th>
- สิริทรัพย์ สีหะวงษ์, นิชกานต์ ผุ่งดี, ณัฐธิดา ยานะรัมย์, ณัฐนรี น้อยนาง, ณัฐมล อาไนย์, ตุลากรณ์ บุญเชิญ, ... , ธัญเรศ พ่อยันต์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. *วารสาร มจร. วิชาการ*, 21(42), 93-106.
- สุพาณี สฤาญวานิช. (2552). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ แนวคิดและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาพ หวังช่อกลาง. (2554). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและการเผชิญความเครียดของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ และเทคโนโลยีสุขภาพ วิทยาลัยนครราชสีมา (ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพศึกษา)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เสาวลักษณ์ เล็กอุทัย, จำลอง ชูโต และ วรณีย์ ศิริสุนทร (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดกับความเครียดในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี. *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1 29 กรกฎาคม 2559*. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยราชธานี, อุบลราชธานี.
- หงส์ศิริ ภิโยธิตกชัย, อรพรรณ กัมภูศิริพงษ์, มยุรี สวัสดิ์เมือง และ ทศนี จันทรภาส. (2558). *รายงานการวิจัยเรื่อง ความเครียดและการแก้ปัญหาความเครียดของนักศึกษาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์บพิตรพิมุขจักรวรรดิ (รายงานการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- องค์การ เรืองรัตนอัมพร. (2555). *ชีวิตและงาน*. นนทบุรี: อัมรินทร์ บุ๊คเซ็นเตอร์.
- อุทุมพร เมืองมานา. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความเครียดของพนักงานธนาคารสินเอเซีย จำกัด (มหาชน) (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- Narayanan, L., Menon, S., & Spector, P. E. (1999). Stress in the workplace: A comparison of gender and occupations. *Journal of Organizational Behavior*, (20), 63-73.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd Ed.). New York: Harper and Row Publications.

ผลกระทบของคุณภาพชีวิตในการทำงานและพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ

The Impact of the Quality of Life in Work and Good Corporate Membership Behavior
that Affecting the Performance of Personnel of Private Vocational School in the North

อภิษฎา รัตน์จันตุม^{1*} ลัสดา ยาวิละ² รัตนา สิทธิอ่วม²

Aphinyarat Chantum¹ Lasda Yawila² Rattana Sittioum²

Corresponding author's E-mail: spicy883@gmail.com

(Received: October 5, 2020; Revised: January 18, 2021; Accepted: April 22, 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลกระทบของคุณภาพชีวิตในการทำงาน และพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ จำนวน 313 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ มากที่สุด ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม รองลงมาด้านความสมดุลในชีวิต ด้านโอกาสก้าวหน้าในองค์กร และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยทั้งหมดรวมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ ได้ร้อยละ 42.80 ($R^2=0.428$) ส่วนพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ มากที่สุด ได้แก่ ด้านพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ รองลงมาด้านพฤติกรรมเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านพฤติกรรมมีน้ำใจนักกีฬา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยทั้งหมดรวมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ ได้ร้อยละ 52.30 ($R^2=0.523$)

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดี ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

Abstract

This study aimed to study the impact of quality of life in work and good membership behavior that affect the performance of personnel of the private vocational school in the North. 313 personnel of the private vocational school in the North were drawn to be the sample of the study. The research instrument, questionnaire, was used to collect the data which analyzed by Percentage, Mean, Standard Deviation and Multiple Regression Analysis.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

² อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹ Master's Student, Degree in School Management, Pibulsongkram Rajabhat University

² Lecturer, Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University

The results of the study found that the quality of life in work had the most impact on the performance of personnel of the private vocational education schools in the North, namely fair compensation, followed by balance in life, progressive opportunities in organizational and social responsibility aspects were statistically significant at level .05. All factors together predicted the efficiency of personnel in the private vocational education institutions in the North at 42.80% ($R^2=0.428$). Good membership behavior of the organization that most affected the performance of personnel of the private vocational school in the North was the secondary consciousness behavior; followed by respect for other people's rights, and the behavior of sportsmanship was statistically significant at the .05 level. All factors together predict the performance of personnel of the private vocational school in the North by 52.30% ($R^2=0.523$).

Keywords: quality of life in work life, good membership behavior, work efficiency

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนในสังคม สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนให้มีชีวิตที่ดีขึ้นช่วยเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ ความคิดทักษะและเจตคติ สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหา พร้อมทั้งเสริมสร้างชีวิตและสังคมให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษาจึงจำเป็นสำหรับมนุษย์โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา ควรมีการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากที่สุด สำหรับการศึกษาของประเทศไทยที่เป็นประเทศกำลังพัฒนานั้น ในปัจจุบันขึ้นอยู่กับคุณภาพของการศึกษาคุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของโรงเรียน คุณภาพของโรงเรียนก็ขึ้นอยู่กับบุคลากรในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรนับว่ามีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดและรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนการสอนนักเรียนโดยตรง ดังนั้นคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการทำให้บุคลากรในทำงานได้รับความพึงพอใจในการทำงาน โดยเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาสำคัญขององค์กร จะทำให้บุคลากร

รู้สึกเหมือนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร (ภัทรรพ ปุยสุวรรณ และคณะ, 2560)

นอกจากนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรอย่างยั่งยืน อาจทำได้โดยการพัฒนาพฤติกรรมในการทำงานให้แก่พนักงานให้มีพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมเคารพสิทธิผู้อื่น พฤติกรรมมีน้ำใจ นักกีฬา พฤติกรรมให้ความร่วมมือ และพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ก็คือพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร ซึ่งไม่ได้เกิดจากการให้รางวัลอย่างเป็นทางการจากองค์กร แต่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองของสมาชิกที่เต็มใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เกินกว่าบทบาทที่ตนรับผิดชอบ การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรมีความสำคัญต่อองค์กร (ภิญญาดา รื่นสุข, 2561) เพราะเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อประสิทธิผลในการทำงาน ด้วย จากแนวคิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร แบ่งออกเป็นหลายองค์ประกอบ โดยแต่ละแนวคิดได้ระบุพฤติกรรมในแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกันไป หากพิจารณาถึงความหมายของพฤติกรรม แต่ละองค์ประกอบในแนวคิดเหล่านั้น จะพบว่าพฤติกรรมบางองค์ประกอบมีความคล้ายคลึงหรือมีความซ้ำซ้อนกัน (อัญชลี อุดรกิจ, 2559)

อย่างไรก็ตามสังคมในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาได้มีการปรับปรุงการศึกษาเพื่อพัฒนา และนำไปสู่การเป็นสถานศึกษาชั้นนำ และสามารถบริหาร การศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นเลิศทางวิชาการ จึงทำให้ เปลี่ยนระบบการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบ ข้อบังคับ เป้าหมาย ทิศทาง การพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล โครงสร้างองค์กร การบริหารงานวิชาการ การทำงาน เป็นทีม และการบริหารการเงิน เป็นต้น ซึ่งเป็นผลให้ บุคลากรรู้สึกไม่มั่นคงในงาน และไม่ได้รับความยุติธรรม เหมือนเคย ส่งผลให้การทำงานของบุคลากรทำงานได้ ไม่เต็มที่มากนัก (รติรัตน์ ภาสตา, 2559) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังพบว่า สถิติการ เข้าออกของบุคลากรอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือพบ การลาออกสูง โดยในปี 2561 มีบุคลากรอาชีวศึกษา เอกชน ภาคเหนือจำนวน 5,397 คน คิดเป็น 50.51% และพบว่าในปี 2562 มีบุคลากรอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือมีจำนวนลดลงจำนวน 5,287 คน คิดเป็น 49.49% (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2563)

สถาบันอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือประสบ ปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ บุคลากร เนื่องจากมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบหลาย ประการจึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็ม ประสิทธิภาพ ซึ่งหากไม่เร่งแก้ไขอาจส่งผลไปยัง นักศึกษาโดยตรง จึงจำเป็นที่จะต้องตระหนักถึงการ พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพการปฏิบัติงาน สามารถ ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพโดย สถานศึกษาจึงต้องให้ความสนใจใส่ใจต่อการพัฒนา คุณภาพในการทำงานของบุคลากรควบคู่ไปกับการ พัฒนาด้านอื่นๆ เพื่อให้บุคลากรเกิดทักษะที่จำเป็นถึง การพัฒนาศักยภาพงาน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในการทำงานและพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของ องค์กรของบุคลากร จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนา องค์กรเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดที่มีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลที่ดีแก่องค์กรต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาผลกระทบคุณภาพชีวิต ในการทำงานและพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของ องค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารและบุคลากร สำนักงาน การอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบคุณภาพชีวิตในการ ทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ บุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบพฤติกรรมกรรมการเป็น สมาชิกที่ดีขององค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานของบุคลากรสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การศึกษาเรื่องผลกระทบคุณภาพชีวิตในการ ทำงานและพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ กรอบแนวคิด ในการวิจัยเป็นดังนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากร สำนักงานการ อาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ จำนวน 1,432 คน (สำนัก บริหารการอาชีวศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากร สำนักงานการ อาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ จำนวน 313 คน โดยใช้ วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นแบบสอบถามจะเป็นลักษณะของ ข้อคำถามปลายปิด (Close-ended question) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน (นราศรี ไววนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี, 2554) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 คุณภาพชีวิตในการทำงานมี 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม 2) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกคุณลักษณะ 3) ด้านโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถ 4) ด้านโอกาสก้าวหน้าในองค์กร 5) ด้านบูรณาการทางสังคม 6) ด้านยึดหลักกฎหมาย 7) ด้านความสมดุลในชีวิต และ 2) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อคำถามเป็นแบบ Rating scale ตามรูปแบบประเมินค่าแบบลิเคิร์ต โดยให้คะแนนตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ดังนี้ ระดับคะแนน 5 4 3 2 1 หมายความว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (หยกฟ้า เคลือศรี, 2555)

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรมี 5 ด้าน ประกอบด้วย พฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมเคารพสิทธิผู้อื่น พฤติกรรมมีน้ำใจ นักกีฬา พฤติกรรมให้ความร่วมมือ และพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ ข้อคำถามเป็นแบบ Rating scale ตามรูปแบบประเมินค่าแบบลิเคิร์ต โดยให้คะแนนตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ดังนี้ ระดับคะแนน 5 4 3 2 1 หมายความว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (ธันวินี ประกอบทอง, 2560)

ส่วนที่ 4 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ จำนวนมี 5 ข้อ ข้อคำถามเป็นแบบ Rating scale ตามรูปแบบประเมินค่าแบบลิเคิร์ต โดยให้คะแนนตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ดังนี้ ระดับคะแนน 5 4 3 2 1 หมายความว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ อยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (เบญจวรรณ ศรีคานวณ, 2560)

4. การตรวจสอบเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบสอบถาม และตรวจสอบเนื้อหา ของแบบสอบถามว่า ครบคลุมวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามทั้ง 4 ส่วน มากกว่า 0.60 ทุกข้อ

หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try-out) กับ บุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ จำนวน 30 ชุด เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) ได้เท่ากับ .911 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล จากบุคลากร จำนวน 313 ฉบับ และได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด คิดเป็นจำนวนร้อยละ 100 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มากรอกให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจะถูกนำมาประมวลผลคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ค่าสถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย และสรุปผลการวิจัย

6.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) ค่าสถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบคุณภาพชีวิตในการทำงานกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 จบระดับการศึกษาปริญญาตรี หรือเทียบเท่า จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 67.7 มีสถานภาพสมรส จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 มีรายได้ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 35.1

ผลจากการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานสามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับภาระงานที่รับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมาได้รับสวัสดิการเท่าเทียมกับบุคลากรอื่นในวิทยาลัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) และค่าตอบแทนจากการทำงานเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่าย ในการดำรงชีพตามสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$)

ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกคุณลักษณะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว

พบว่า หน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่มีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อการทำงานที่สะอาดและปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมา เชื่อมั่นในระบบป้องกันรักษาความปลอดภัยของวิทยาลัย เช่น ระบบเตือนอัคคีภัย กล้องวงจรปิด เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) และได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำ อย่างสม่ำเสมออย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$)

ด้านโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ได้รับการสนับสนุนจากวิทยาลัยให้ได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) รองลงมา ได้รับการสนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จากผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) และบุคลากรส่วนใหญ่ในวิทยาลัยมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$)

ด้านโอกาสก้าวหน้าในองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า ระบบการพิจารณาความดีความชอบเพื่อเลื่อนขั้นมีความชัดเจนและเป็นธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) รองลงมา ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) และผลงานสามารถนำมาพัฒนาเลื่อนขั้นได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$)

ด้านบูรณาการทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า หน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่มีบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อการเป็นมิตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) รองลงมา สามารถแสดงความคิดเห็นในการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) และเมื่อเกิดปัญหาในการทำงานได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$)

ด้านยึดหลักกฎหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่าหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) รองลงมา ผู้บังคับบัญชายอมรับฟังปัญหาและแก้ไขปัญหาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของเสียงส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) และทุกคนในหน่วยงานมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเพื่อปรับปรุงงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

ด้านความสมดุลในชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่าสามารถแบ่งเวลาในการทำงานกับเวลาที่ให้กับครอบครัวได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) รองลงมา มีเวลาในการพักผ่อนที่เพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) และการทำงานไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$)

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่าองค์กรรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมา หน่วยงานมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อปลูก จิตสำนึกให้มีส่วนร่วมต่อการรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และหน่วยงานมีภาพพจน์ที่ดีในสายตาประชาชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$)

ผลจากการศึกษาพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร สามารถสรุปได้ว่า

ด้านพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ยินดีที่จะช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน เมื่อเขาเกิดปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมาพร้อมที่จะปฏิบัติงานแทนเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) และยินดีให้คำแนะนำแก่เพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$)

ด้านพฤติกรรมเคารพสิทธิผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว

พบว่า เพื่อนร่วมงานกันรบกวนทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อไม่ให้เกิดกระทบถึงบุคคลรอบข้าง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมาเพื่อนร่วมงานเคารพสิทธิของแต่ละบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) และเพื่อนร่วมงานให้เกียรติซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$)

ด้านพฤติกรรมมีน้ำใจนักกีฬา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ให้อภัยเพื่อนร่วมงานได้ เมื่อเพื่อนร่วมงานทำผิดและได้ขอโทษแล้ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมา มีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) และรู้แพ้รู้ชนะเมื่อต้องมีการแข่งขันกันภายในองค์กร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$)

ด้านพฤติกรรมให้ความร่วมมือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า เมื่อต้องรับผิดชอบงานส่วนกลาง ยินดีทำเพื่อองค์กรด้วยความเต็มใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) รองลงมา เมื่อองค์กรขอความร่วมมือ ยินดีให้ความร่วมมือเสมอไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) และให้ความร่วมมือกับการประชุมขององค์กรทุกครั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$)

ด้านพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ให้ความสำคัญกับการทำงานหรือการขาดงานหากไม่จำเป็นจะไม่ลางาน หรือขาดงานโดยเด็ดขาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) รองลงมา ให้ความสำคัญในการประพฤติตามหน้าที่เสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$) และให้ความสำคัญกับการมาปฏิบัติงานตรงเวลา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$)

ผลจากการศึกษา ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานการอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ สามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานการอาชีวศึกษา

เอกชน ภาคเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ได้รับความสบายใจเมื่อต้องปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมองค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมา ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) และชีวิตดีขึ้นเมื่อยังปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$)

จากการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ว่า

สมมติฐานที่ 1 คุณภาพชีวิตในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ด้านโอกาสก้าวหน้าในองค์กร ด้านความสมดุลในชีวิต และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ร้อยละ 42.80 ดังปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) เพื่อศึกษา: คุณภาพชีวิตในการทำงาน กับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ	β	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	.723	.232		3.121	.002*
ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม (X_1)	.269	.049	.361	5.492	.000*
ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกคุณลักษณะ (X_2)	-.001	.069	-.001	-.014	.989
ด้านโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถ (X_3)	.024	.056	.028	.426	.670
ด้านโอกาสก้าวหน้าในองค์กร (X_4)	.149	.050	.176	2.992	.003*
ด้านบูรณาการทางสังคม (X_5)	.092	.065	.081	1.407	.160
ด้านยึดหลักกฎหมาย (X_6)	-.126	.072	-.107	-1.748	.082
ด้านความสมดุลในชีวิต (X_7)	.250	.062	.235	4.060	.000*
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (X_8)	.080	.030	.121	2.643	.009*
R square = 0.428 F = 28.489 Sig = 0.000*					

* p < .05

สามารถแสดงได้เป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ดังนี้

$$Y_1 = .723 + .269(X_1) + .149(X_4) + .250(X_7) + .008(X_8)$$

ผลจากสมการ ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม (X_1) มีความสัมพันธ์เชิงบวก (Beta = .361) หมายความว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ

ด้านโอกาสก้าวหน้าในองค์กร (X_4) มีความสัมพันธ์เชิงบวก (Beta = .176) หมายความว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในองค์กร ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ

ด้านความสมดุลในชีวิต (X_7) มีความสัมพันธ์เชิงบวก (Beta = .235) หมายความว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านความสมดุลในชีวิต ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (X_8) มีความสัมพันธ์เชิงบวก (Beta = .121) หมายความว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ด้านโอกาสก้าวหน้าในองค์กร ด้านความสมดุลในชีวิต และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ

พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ ด้านพฤติกรรมเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านพฤติกรรมมีน้ำใจ นักกีฬา และด้านพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ ร้อยละ 52.30 ดังปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) เพื่อศึกษา พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของบุคลากร สถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ	β	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	.890	.157		5.658	.000*
ด้านพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ (X_1)	-.018	.031	-.026	-5.77	.565
ด้านพฤติกรรมเคารพสิทธิผู้อื่น (X_2)	.152	.038	.185	4.048	.000*
ด้านพฤติกรรมมีน้ำใจนักกีฬา (X_3)	.123	.048	.147	2.546	.011*
ด้านพฤติกรรมให้ความร่วมมือ (X_4)	-.010	.046	-.012	-.222	.824
ด้านพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ (X_5)	.484	.045	.549	10.663	.000*
R square = 0.523 F = 67.187 Sig = 0.000*					

*p < .05

สามารถแสดงได้เป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ดังนี้

$$y_1 = .890 + .152(X_2) + .123(X_3) + .484(X_5)$$

ผลจากสมการ ด้านพฤติกรรมเคารพสิทธิผู้อื่น (X_2) มีความสัมพันธ์เชิงบวก (Beta = .185) หมายความว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ด้านพฤติกรรมเคารพสิทธิผู้อื่น ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ

ด้านพฤติกรรมมีน้ำใจนักกีฬา (X_3) มีความสัมพันธ์เชิงบวก (Beta = .147) หมายความว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ด้านพฤติกรรมมีน้ำใจ

นักกีฬา ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ

ด้านพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ (X_5) มีความสัมพันธ์เชิงบวก (Beta = .549) หมายความว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ด้านพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการศึกษาค้นคว้าการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยสามารถอภิปรายเพื่อตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. จากการศึกษาค้นคว้าชีวิตในการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ด้านโอกาสก้าวหน้าในองค์กร ด้านความสมดุลในชีวิต และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมขวัญ เมฆสุข และประสพชัย พสุนนท์ (2560) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัทสยามฟิตติ้งส์ จำกัด พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงาน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และความเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อสังคม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ชาติไทย (2559) ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พบว่า ปัจจัยที่มีคุณภาพชีวิตโดยรวม คือ ปัจจัยด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมมากที่สุด นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gayathiri, et al. (2013) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงาน เชื่อมโยงกับความพึงพอใจและประสิทธิภาพการทำงาน

พบว่า คำตอบแทน อาหารที่จะก้าวหน้าในวิชาชีพ และ ความสมดุลในชีวิตส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน Sinha (2012) บัณฑิตที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน: หลักฐานเชิงประจักษ์จากองค์กรอินเดีย พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร อาจเป็นเพราะบุคลากรสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ ได้รับรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต และสวัสดิการที่เหมาะสมและกับที่กฎหมายรองรับในการเป็นพนักงานปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ จึงทำให้รู้สึกถึงคำตอบแทนที่เป็นธรรม อีกทั้งในการปฏิบัติงานสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือยังให้โอกาสบุคลากรพัฒนาความรู้ความสามารถ โดยมีการอบรมเกี่ยวกับการทำงาน เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ทดลองปฏิบัติงานที่มีความท้าทายกับตำแหน่งที่ดำรงอยู่ ซึ่งการเปิดโอกาสให้เรียนรู้การพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อเลื่อนตำแหน่งนั้นผู้บริหารจะต้องมีการเกณฑ์ในการเลื่อนตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ยุติธรรมชัดเจน และสามารถทำได้จริง จนทำให้พนักงานรู้สึกถึงโอกาสก้าวหน้าที่จะปฏิบัติงานกับองค์กรในอนาคต จึงจะก่อให้เกิดความความสมดุลในการใช้ชีวิต เนื่องจากเมื่อบุคลากรมีรายได้ที่เพียงพอ ได้รับการพัฒนาความสามารถอยู่เสมอ จนก่อให้เกิดมีรายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากได้เลื่อนตำแหน่งงาน ส่งผลให้บุคลากรจัดการแบ่งเวลาระหว่างการทำงานกับครอบครัวได้เป็นอย่างดี ทำให้บุคลากรมีอิสระในการใช้ชีวิตและบริหารเวลาระหว่างการทำงานและครอบครัว และเมื่อบุคลากรไม่เดือนร้อนทั้งด้านการเงิน และเวลาจะทำให้บุคลากรไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคม มีการช่วยเหลือสังคมให้ดียิ่งขึ้น

ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกคุณลักษณะ ด้านโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถ ด้านบูรณาการทางสังคม ด้านยึดหลักกฎหมาย ที่ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอาจเป็นเพราะ สภาพหน่วยงานที่

ปฏิบัติงานอยู่มีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อการทำงานที่สะอาดและปลอดภัยเอื้อต่อการเป็นมิตร อีกทั้งพนักงานยังได้รับการสนับสนุนจากวิทยาลัยให้ได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ทำให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นลพรรณ บุญฤทธิ์ (2558) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ถูกคุณลักษณะ การยึดหลักกฎหมายไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ แก้วเชื้อ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในประเทศไทย พบว่า สภาพแวดล้อมในที่ทำงานในองค์กรที่ดีจะไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน

2. จากการศึกษาพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ พบว่า ปัจจัยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านพฤติกรรมเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านพฤติกรรมมีน้ำใจนักกีฬา และด้านพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดาร์ตน์ ครุขสิทธิ์ (2557) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน ความผูกพันต่อองค์กรและการสื่อสารในองค์กรส่งผลต่อการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของพนักงาน ด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร ด้านความเชื่อถือ และยอมรับในเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และด้านความเต็มใจในการปฏิบัติงานเพื่อองค์กรของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ แก้วเชื้อ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในประเทศไทย พบว่า ภาวะผู้นำ ความยุติธรรม วัฒนธรรมความผูกพันในวิชาชีพ ความพึงพอใจในงานและคุณลักษณะของงาน ซึ่งส่วนใหญ่มีอิทธิพลและส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และองค์การส่วนใหญ่ต้องมีแนวทางในการเสริมแรงด้านบวกเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chiang, & Hsieh, (2012) ได้ทำการศึกษา ผลกระทบของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรและการเสริมสร้างศักยภาพทางจิตวิทยาต่อการปฏิบัติงาน: ผลกระทบจากการไถ่เกลี่ยของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรด้านพฤติกรรมเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน Bolino et al. (2013) ได้ทำการศึกษา สำนวนด้านมิติของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร พบว่า พฤติกรรมมีน้ำใจนักกีฬา ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเป็นอย่างมาก อาจเป็นเพราะบุคลากรสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือต้องการให้เกียรติ และเคารพสิทธิของเพื่อนร่วมงาน จึงแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อไม่ให้กระทบถึงบุคคลรอบข้าง นอกจากนี้เมื่อเพื่อนร่วมงานต้องการความช่วยเหลือ หรือทำผิดพลาด บุคลากร สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือจะพร้อมสมัครใจหรือยินดีที่จะอภัยให้เพื่อนร่วมงานได้ ซึ่งถือว่ามีพฤติกรรมการมีน้ำใจนักกีฬาในระดับมาก และการให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานนั้นทำให้บุคลากรสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือมีพฤติกรรมความตั้งใจที่จะทำงาน เชื้อพึงกฎระเบียบ ข้อบังคับขององค์กรการตรงต่อเวลา ไม่ขาดงาน ไม่ใช้เวลาว่างไปทำเรื่องส่วนตัวด้วย

ส่วนด้านพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ และด้านพฤติกรรมให้ความร่วมมือ ที่ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อาจเป็นเพราะเพื่อนร่วมงานในสถานที่ทำงานยินดีที่จะช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน เมื่อเกิดปัญหา อีกทั้งเมื่อต้องรับผิดชอบงานส่วนกลาง ยินดีทำเพื่อองค์กรด้วยความเต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชวี ประกอบของ (2560) ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของบุคลากรโรงเรียนปรินสร้อยแยลสวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ เช่น การใช้ความช่วยเหลือในองค์กร โดยร่วมมือกันทำงาน ให้เสร็จไวขึ้นจะทำให้ไม่ขัดต่อประสิทธิภาพการทำงาน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรภร ปุยสุวรรณ และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลองค์กรกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีการคำนึงถึงผู้อื่นและสำนึกในหน้าที่ทำให้มีพฤติกรรมการให้ความร่วมมือและด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือกันในที่ทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันอาชีวศึกษาควรให้พิจารณาปรับปรุงในเรื่องของระบบการบริหารค่าตอบแทน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและการปฏิบัติงานของบุคลากรและ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรปรับปรุงและพิจารณาระบบบริหารค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน โดยพิจารณาความเหมาะสม ประสิทธิภาพ ความสามารถ และภาระหน้าที่ซึ่งค่าตอบแทนดังกล่าวอาจเป็นตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงินก็ได้ เพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงานให้กับพนักงาน

2. สถาบันอาชีวศึกษาควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ในด้านค่าตอบแทน

ที่เป็นธรรม ด้านโอกาสก้าวหน้าในองค์กร ด้านความสมดุลในชีวิต และด้านความรับผิดชอบเนื่องจากมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ ดังนั้นผู้บริหารควรมีกระบวนการการจ่ายค่าตอบแทนที่ชัดเจน โดยมีการทำประเมินผลงานจากความก้าวหน้าในการทำงานของพนักงาน และเลื่อนตำแหน่งงานให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรสามารถจัดสมดุลในชีวิตประจำวันระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัวได้ กับบุคลากรทุกคน

3. สถาบันอาชีวศึกษาควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในด้านพฤติกรรมเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านพฤติกรรมมีน้ำใจ นักกีฬา และด้านพฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ เนื่องจากมีผลต่อมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรให้การยกย่องพนักงานที่มีความดีความชอบ ชอบชวยเหลือเพื่อนร่วมร่วม โดยอาจจะมีการยกย่องพนักงานดีเด่นประจำเดือนเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจการทำงานให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการสร้างแรงจูงใจของพนักงานให้สามารถพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

2. ควรทำการศึกษารูปแบบพัฒนาการดัดศักยภาพภาวะผู้นำของบุคลากรสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ เช่น การจัดทำโครงการพี่เลี้ยงโดยให้รุ่นพี่ที่มีการชำนาญการมาช่วยเป็นครูคอยฝึกพนักงานใหม่ และการจัดทำประเมินผลงาน

พนักงาน เพื่อสร้างรูปแบบการดัดศักยภาพภาวะผู้นำขององค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมขวัญ เมฆสุข และประสพชัย พสุนนท์. (2560). ปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท สยามฟิตติ้งส์ จำกัด. วารสารธุรกิจปริทัศน์, 9(1), 33-50.
- ทัศนีย์ ชาติไทย. (2559). คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพฯ.
- ธันวณี ประกอบทอง. (2560). คุณภาพชีวิตในการทำงานความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีของบุคลากรโรงเรียนปริมังคลาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ (การค้นคว้าอิสระ ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นราศรี ไวนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นลพรรณ บุญฤทธิ์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. (งานนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เบญจวรรณ ศรีคานวล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 2535-2548.

- พรเทพ แก้วเชื้อ. (2560). พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 9(1), 210-217.
- ภัทรกร ปุยสุวรรณ และคณะ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ภิญญาดา รื่นสุข. (2561). รูปแบบการตลาดธุรกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- วริทธิ์ ภาสตา. (2559). ความมั่นคงในการทำงานและความจงรักภักดีของพนักงานเงินรายได้สายสนับสนุนวิชาการภายหลังมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. (2563). ข้อมูลบุคลากร. สืบค้นจาก <http://techno.vec.go.th/บริการข้อมูล/ข้อมูลสถิติด้านการศึกษา/ข้อมูลบุคลากร.aspx>
- สำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). ข้อมูลบุคลากรสำนักงานการอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ. สืบค้นจาก <http://vecp.vec.go.th/>
- สุดารัตน์ ครุฑลิก. (2557). ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน ความผูกพันต่อองค์กรและการสื่อสาร ในองค์กรส่งผลต่อการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- หยกฟ้า เคลือศิริ. (2555). *คุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงพยาบาลเอกชน จังหวัดอุบลราชธานี* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อัญชลี อุดรกิจ. (2559). สภาพ และปัญหาในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28. *วารสารบริหารการศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 16(1). 279 – 280.
- Bolino, M. C., Klotz, A. C., Turnley, W. H., & Harvey, J. (2013). Exploring the dark side of organizational citizenship behavior. *Journal of Organizational Behavior*, 34(4), 542-559.
- Chiang, C. F., & Hsieh, T. S. (2012). The impacts of perceived organizational support and psychological empowerment on job performance: The mediating effects of organizational citizenship behavior. *International journal of hospitality management*, 31(1), 180-190.
- Gayathiri, R., Ramakrishnan, L., Babatunde, S. A., Banerjee, A., & Islam, M. Z. (2013). Quality of work life-Linkage with job satisfaction and performance. *International Journal of Business and Management Invention*, 2(1), 1-8.
- Sinha, C. (2012). Factors affecting quality of work life: Empirical evidence from Indian organizations. *Australian Journal of Business and Management Research*, 1(11), 31-40.

ปัญหาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ศึกษาและวิเคราะห์

การแยกความรับผิดทางละเมิด กรณีการปฏิบัติหน้าที่กับกรณีที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่

Problem of Liability for a Wrongful Act of the Officials: The Study and Analysis of the Separation of Liability for a Wrongful Act in the Case of Performance of Duties and Non-performance of Duties

ตรีเพชร จิตรมหีมา^{1*} พัทชา จิตรมหีมา² ณัฐภณ อ้นชัน³

Tripecth Jitmahuema^{1*} Patcha Jitmahuema² Natthaphon Anchan³

Corresponding author's E-mail: tripetch1919@gmail.com, patcha1919@hotmail.com, saknuntapon@gmail.com

(Received: August 20, 2020; Revised: March 8, 2021; Accepted: June 15, 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาค้นคว้าในประเด็นการแบ่งแยกและการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่และกรณีที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5 และมาตรา 6 แล้วจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวมีการแบ่งแยกความรับผิดทางละเมิดออกเป็นสองกรณี คือ 1) ความรับผิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (Liability from the performance of duties) ซึ่งมาตรา 5 วรรคหนึ่ง กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ (State agency) ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ และ 2) ความรับผิดที่เป็นการเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่ (Personal liability of the officials) โดยมาตรา 6 ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ (The officials) ต้องรับผิดชอบในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ พิจารณาจากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า ในส่วนท้ายของบทบัญญัติมาตรา 5 วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ และในส่วนท้ายของมาตรา 6 ที่บัญญัติให้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ การบัญญัติกฎหมายในลักษณะการห้ามฟ้องคดีเช่นนี้ อาจเป็นการจำกัดสิทธิในการฟ้องคดีของผู้เสียหาย ซึ่งทำให้ผู้เสียหายไม่อาจเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางตุลาการโดยได้รับการเยียวยาความเสียหายที่รวดเร็วได้ หากผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐซึ่งไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขของบทบัญญัติดังกล่าวอาจมีผลให้ศาลต้องยกฟ้องคดี โดยจะมีผลกระทบต่อการเยียวยาแก่ผู้เสียหายที่ล่าช้าออกไปซึ่งจะต้องไปยื่นฟ้องคดีให้ถูกต้อง

เมื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของสาธารณรัฐฝรั่งเศสแล้วจะพบว่า กฎหมายฝรั่งเศสได้พัฒนาแนวคิดโดยแบ่งแยกความรับผิดระหว่างเจ้าหน้าที่กับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งแยกความรับผิดส่วนบุคคลของข้าราชการ (Responsabilité personnelle des fonctionnaires) ออกจากความรับผิดทางปกครอง

¹ อาจารย์คณะนิติศาสตร์ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร

² ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์และคดีปกครอง กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

³ อาจารย์สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม

¹ Lecturer, Faculty of Law, Master of Laws Program, Sripatum University (SPU), Bangkok

² Director Administrative, Law Case and Analysis Section, Administrative Law Division, Office of the Council of State

³ Lecturer, Faculty of Law, Nakhon Phanom University (MPU), Nakhon Phanom Province

(Responsabilité administrative) โดยแยกความรับผิด (Responsabilité) ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณาจากความผิด (Faute) อันเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ โดยแยกความผิดออกเป็นสามลักษณะ คือ 1) ความผิดโดยส่วนตัว (Faute personnelle) ของเจ้าหน้าที่ 2) ความผิดจากการปฏิบัติงาน (Faute de service) และ 3) การร่วมกันในความผิด (Cumul de fautes) การแบ่งความผิดโดยเฉพาะกรณีการร่วมกันในความผิดนั้น เป็นผลให้หน่วยงานของรัฐต้องร่วมรับผิดกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นการเพิ่มหนทางในการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งดีกว่าการแบ่งความรับผิดตามกฎหมายไทยที่มีการแบ่งแยกเฉพาะกรณีความรับผิดของหน่วยงานของรัฐ กับเจ้าหน้าที่เท่านั้น

จากปัญหาการฟ้องคดีตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 6 ดังกล่าว เมื่อศึกษาพิเคราะห์เปรียบเทียบกับ หลักกฎหมายฝรั่งเศส (Principle of French law) ในกรณีความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แล้ว เห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม (Amendment) บทบัญญัติในส่วนท้ายแห่งมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 6 โดยอาจตัดส่วนท้ายของทั้งสองมาตราดังกล่าวออก และแก้ไขเพิ่มเติมให้ศาลที่รับฟ้องคดีมีอำนาจโอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาได้ และอาจแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ให้มีบทบัญญัติที่กำหนดความรับผิดร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจนำแนวคิดของการร่วมกันในความผิด (Concept of combination of fault) ตามหลักกฎหมายฝรั่งเศสมาพิเคราะห์เพื่อทำการปรับปรุง พัฒนา และแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายในประเด็นดังกล่าวตามข้อเสนอแนะของงานวิจัยนี้แล้ว อาจทำให้การแก้ไขเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายในกรณีความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นกฎหมายที่มีหลักเกณฑ์ในการให้คุ้มครองและประกันต่อสิทธิของผู้เสียหายเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียหายได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นการสร้างสมดุลในด้านความรับผิด (Balance in liability) ระหว่างเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐอันจะทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความตระหนักต่อหน้าที่ในการบริการสาธารณะ (Public service) และการดำเนินกิจกรรมทางปกครอง (Administrative activity) ตลอดจนการใช้อำนาจทางปกครอง (Exercise of administrative power) ซึ่งจะต้องมีความระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน นอกจากนี้ ยังจะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมและทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานของรัฐอีกด้วย

คำสำคัญ: ความรับผิดทางละเมิด เจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐ การแบ่งแยกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่การปฏิบัติหน้าที่ กรณีที่มีใช้การปฏิบัติหน้าที่

Abstract

This research aims at the issue of separation and consideration of liability for a wrongful act related to the case of performance and non - performance of duties. When considering the Act of Liability for a Wrongful Act of the Officials B.E. 2539 (1996) Section 5 and Section 6, it is found that these provisions divides the liabilities into two cases: 1) liability from the performance of duties, under Section 5 paragraph one, provides that the State agency shall be liable to the injured person in the consequences of delict that its officials have done in performing the duties. In this case, the injured person may directly sue the State agency that is liable.

However, he/she may not sue the officials; 2) personal liability of the officials, under Section 6, if liability for a wrongful act of the officials is not an act in the performance of duties, the officials shall be solely liable. In this case, the injured person may sue the officials directly but he/she may not sue the State agency. Considering the two provisions as above-mentioned, it is found that in the end of Section 5, paragraph one, which provides the injured person to sue the State agency directly liable but he/she may not sue the officials and the end of Section 6 that provides the injured person to sue the officials directly but may not sue the State agency. The legislation to prohibit the prohibiting prosecution in this way may limit the rights to file a lawsuit of the injured person. Such provisions make the injured person unable to access the justice process and take quick remedies. If the injured person sues the officials or the State agency that does not comply with the conditions of the said provisions, the court may dismiss the case and it may have an effect on the delayed remedies for the injured person that has to file a lawsuit correctly.

When studying and comparing the principles of liability for a wrongful act in the Republic of France, it is found that French law developed the concept by separating the liability between the officials and State agencies. It separates the personal liability of the officials from the liability of the State agency. By separating the liability for a wrongful act that is based on the consideration of the fault caused by actions of the officials and State agency. It divides the faults into three types which are 1) the personal fault of the officials, 2) the fault from performing of the service, and 3) the combination of fault. The division of faults, especially in the case of a combination of fault, is a result of State agency being jointly liable with the officials. This is to increase the way of remedy for the injured, which is better than the division of liability under Thai law that is divided only in the case of liability of the State agencies and the officials.

From the problem of filing a lawsuit under Section 5, paragraph one and Section 6 as the above-mentioned, when studying the comparison with the principle of French law in the case of Liability for a Wrongful Act of the Officials. It should amend the provisions at the end of Section 5, paragraph one, and the end of Section 6 by abolishing at the ends of both sections and amending the authority of the court to transfer the case to the court that has the jurisdiction to consider. However, it may amend the Act of Liability for a Wrongful Act of the Officials B.E. 2539 (1996), to Impose the provisions being jointly liable between State agency and the officials which may take the concept of combination of fault under French law to improve, develop and amend it to be appropriate and consistent with the purposes of the law of liability for a wrongful act of the officials. If there is an amendment to the provisions on the above issues according to the suggestion of this research, it may increase the remedy of damage to the injured person in the case of liability for a wrongful act of the officials, which is a law that has rules to protect and increase the rights of the injured person. It shall make justice to the injured person better and faster. It also creates a balance in liability between the officials and State agency that made both parties aware of the duties of public services and the administrative activities as well as the exercise

of administrative power which must to careful not to damage the people. In addition, it will result in fairness, efficiency, and effectiveness for State operations.

Keywords: liability for a wrongful act, state officials, state agency, separation of liability for a wrongful act of the officials, performance of duty, in the case of non – performance of duty

ความเป็นมาของปัญหา

ฝ่ายปกครองมีหน้าที่ปฏิบัติและดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อให้การบริการสาธารณะบรรลุผล และเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในลักษณะที่เป็นส่วนรวม โดยการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งถือเป็นอำนาจมหาชน (Georges Dupuis, Marie-José Guédon et Patrice Chrétien, 2007) การใช้อำนาจของฝ่ายปกครองจะอยู่ภายใต้การควบคุมและดูแลตามสายบังคับบัญชาของฝ่ายปกครอง (Serrand, P., 2015) นอกจากนี้ ยังอาจอยู่ภายใต้การควบคุมและตรวจสอบจากองค์กรตุลาการ คือ ศาลปกครอง ซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เพิกถอนการกระทำทางปกครองของฝ่ายปกครองได้หรือให้ฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ในฝ่ายปกครองรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีละเมิดให้แก่ผู้เสียหายได้ ในกรณีความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ นั้น พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 จัดแบ่งความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (เจ้าหน้าที่) ซึ่งเกี่ยวข้องกับกรณีการปฏิบัติหน้าที่และกรณีที่มีใช้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เมื่อพิจารณา มาตรา 5 และมาตรา 6 แล้วจะพบว่า ความรับผิดทางละเมิดดังกล่าวอาจแบ่งออกได้เป็น 1) ความรับผิดจากการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมาตรา 5 วรรคหนึ่ง กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ และ 2) ความ

รับผิดที่เป็นการเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่ มาตรา 6 กำหนดกรณีการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ หากมิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบ การนั้นเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

ปัญหาจากบทบัญญัติมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 6 โดยหากพิจารณาในส่วนท้ายของบทบัญญัติทั้งสองมาตรานี้จะพบว่า มีการบัญญัติที่มุ่งหมายจะให้ความคุ้มครองแก่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่โดยเน้นด้านกฎหมายวิธีสบัญญัติ (procedural law) ซึ่งเป็นวิธีการฟ้องคดี โดยส่วนท้ายของมาตรา 5 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ และส่วนท้ายของมาตรา 6 บัญญัติให้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ บทบัญญัติในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 6 นี้ อาจก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายในด้านการอำนวยความสะดวกเพื่อแก้ไขเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายในคดีความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาที่มาและสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ความรับผิดทางละเมิดและการจำแนกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะกรณีการปฏิบัติหน้าที่และกรณีที่มีใช้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

2. ค้นคว้าและวิจัยแนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมายอันเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยพิจารณากรณีวิธีในการแบ่งแยกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามแนวคิดของกฎหมายต่างประเทศ

3. พิจารณาลักษณะที่เกี่ยวกับกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และการแบ่งแยกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่และกรณีที่มีใช้การปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

4. พิจารณาปัญหาการแบ่งแยกและการกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่เป็นกรณียุติการปฏิบัติหน้าที่และกรณีที่มีใช้การปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยศึกษา พิจารณา และเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายต่างประเทศ

5. นำผลการพิจารณาและศึกษาวิจัยที่ได้มานำเสนอ เพื่อแก้ไขเยียวยา พัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในด้านการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่และผู้เสียหายจากคดีความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและวิจัยจากกลุ่มประชากรตัวอย่างตามหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดภายในประเทศไทย โดยพิจารณาจากผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานของรัฐที่ได้รับผลกระทบจากการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นจาก

กฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขเยียวยาปัญหาที่เกิดจากกฎหมายดังกล่าว

2. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐ และประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่จากกรณีที่เป็นกรณียุติการปฏิบัติหน้าที่และกรณีที่มีใช้การปฏิบัติหน้าที่ โดยนำมาศึกษา พิจารณา และเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและสัมภาษณ์ โดยนำมาพิจารณา เปรียบเทียบ และศึกษาวิจัยในลักษณะเชิงคุณภาพ และวิจัยเชิงเอกสาร ซึ่งเน้นศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมายที่ได้จากการค้นคว้าจากตำรา หนังสือ งานวิจัย บทความกฎหมาย และแนวคำวินิจฉัยขององค์กรตุลาการ รวมทั้งความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ซึ่งมีหน้าที่ให้ความเห็นทางกฎหมายในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

4. นำผลที่ได้จากการศึกษาและวิจัยดังกล่าวมาพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ และองค์กรตุลาการสามารถแก้ไขเยียวยาข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดและเจตนารมณ์ของกฎหมายปกครองในกรณีความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในประเด็นปัญหาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ศึกษาและพิจารณาการแยกความรับผิดทางละเมิดกรณีการปฏิบัติหน้าที่กับกรณี

มิใช่การปฏิบัติหน้าที่นี้ สรุปผลการศึกษาวิจัยในประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่

ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มิได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์สำคัญที่เป็นลักษณะของการทำละเมิดไว้ กรณีนี้ จึงต้องนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันเป็นหลักกฎหมายทั่วไป (สมัยศ. เชื้อไทย, 2553) มาพิจารณา โดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา 420 (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 8/2552) เมื่อพิเคราะห์บทบัญญัติมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับกฎหมายความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่แล้วจะพบว่า การพิจารณาความรับผิดชอบละเมิดมีหลักเกณฑ์สำคัญที่จะต้องพิจารณาคือ 1) กระทำโดยจงใจหรือ ประมาทเลินเล่อ 2) กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย และ 3) ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2554) ซึ่งแยกพิจารณาหลักเกณฑ์สำคัญดังกล่าวได้ คือ 1) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำโดยจงใจ ประมาทเลินเล่อ และ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแบ่งการพิจารณาออกได้ คือ การกระทำโดยจงใจมีความหมายกว้างกว่าเจต ทั้งนี้ การกระทำโดยเจตนา อาจพิจารณาได้จากประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 วรรคสอง ซึ่งได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น แต่การกระทำโดยจงใจ หมายถึง การกระทำโดยผู้กระทำรู้สำนึกถึงผลเสียหายที่เกิดจากการกระทำของตน ส่วนผลเสียหายจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดไม่สำคัญ (จิตติ ดิงศวิทย์, 2523) ซึ่งการกระทำโดยจงใจเป็นการกระทำที่รู้สำนึกถึงการกระทำว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น (เพ็ง เพ็งนิตติ, 2545) แต่มิได้หมายความว่า

จะต้องเจตนาให้เกิดผลเสียอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่าง เช่น กระทำโดย เจตนาในทางอาญา (สุขุม ศุภนิตย, 2543) การกระทำโดยประมาทเลินเล่อหากพิเคราะห์จากบทบัญญัติมาตรา 420 พบว่า การกระทำโดยประมาทเลินเล่อ หมายถึง กระทำโดยไม่ตั้งใจ แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยคดีโดยนำบทบัญญัติมาตรา 59 วรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้อธิบายการกระทำโดยประมาทเลินเล่อดังกล่าว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 619/2510 ที่ 977/2525 และที่ 2468/2526) การกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงใช้บังคับพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 จะอยู่ภายใต้การวินิจฉัยคดีของศาลยุติธรรม ซึ่งศาลฎีกาจะปรับใช้มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักและกำหนดไว้แต่เพียงการกระทำโดยประมาทเลินเล่อเท่านั้น ซึ่งเดิมนั้นยังไม่มีคำวินิจฉัยใดที่อธิบายอย่างชัดเจนเกี่ยวกับกรณีของประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงเป็นปัญหาว่า การกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเป็นการกระทำในลักษณะเช่นไร การกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหมายถึง การกระทำซึ่งมิใช่เจตนา แต่ผู้กระทำนั้นพึงคาดหมายได้ว่าการกระทำนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ โดยหากผู้กระทำใช้ความระมัดระวังแม้เพียงเล็กน้อยก็อาจป้องกันมิให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ แต่กลับปรากฏว่าผู้กระทำมิได้ใช้ความระมัดระวังดังกล่าวแต่อย่างใด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 10/2552) คณะกรรมการ กฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ให้ความเห็นว่า กรณีใดเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่หรือไม่ นั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายและ

ระเบียบทุกคน จนถึงคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์หรือศาล ส่วนการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแต่ละกรณีไป (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) (เรื่องเสร็จที่ 61/2540))

ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 8 วรรคหนึ่ง กำหนดในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่แล้ว หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานของรัฐที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายไปแล้ว มีสิทธิไล่เบี้ย แก่เจ้าหน้าที่ได้ (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2554) การกระทำละเมิดเป็นการกระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย คำว่า “โดยผิดกฎหมาย” เป็นถ้อยคำที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น กรณีของกฎหมายอาญา (Criminal law) การกระทำผิดกฎหมายอาญา ย่อมถือเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมายตามนัยแห่งมาตรา 420 (จิต เศรษฐบุตร, 2550) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ถือหลักทฤษฎีความผิด โดยความรับผิดตามทฤษฎีความผิดจะพิจารณาจากองค์ประกอบด้านผลของการกระทำ การกระทำโดยผิดกฎหมายนั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายหรือไม่ และพิจารณาจากด้านผู้กระทำว่าได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ (สายสุดา นิงสานนท์, 2525)

2. พิจารณาปัญหาการแยกความรับผิดตามกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ในกรณีการปฏิบัติหน้าที่กับกรณีที่มีใช้การปฏิบัติหน้าที่

ความรับผิดจากการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อพิจารณามาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทาง

ละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 แล้วจะเห็นว่า บทบัญญัตินี้ได้กำหนดการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ หากเป็นละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ผู้เสียหายสามารถฟ้องหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนได้เท่านั้น แต่จะไปฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คณะกรรมการมีคำสั่งทางปกครองโดยมิได้ให้เหตุผล ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจที่แน่นอนชัดเจนตามหลักเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ทำให้ผู้ฟ้องคดีเสียสิทธิที่จะเข้าประมวลงานก่อสร้างและมีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับการพิจารณาจ้างก่อสร้าง คำสั่งดังกล่าวเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าหน้าที่ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายอันเป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดจึงเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐได้โดยตรงแต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 905/2556)

ความรับผิดที่เป็นการเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 6 เป็นการกระทำละเมิดไม่ได้เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แต่เป็นละเมิดที่เกิดจากการกระทำโดยส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ดังนั้น เจ้าหน้าที่จึงต้องรับผิดชอบการส่วนตัว ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าการที่เจ้าหน้าที่รัฐใช้ให้ราษฎรทำร้ายร่างกายผู้ฟ้องคดีถือเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุส่วนตัวมิใช่เป็นการกระทำละเมิดโดยใช้อำนาจตามกฎหมายในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ทำละเมิดเป็นการทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม

ซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้ตาม มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร. 20/2545) และวินิจฉัยว่า การที่เจ้าหน้าที่ที่ดินนำที่ดินของผู้เสียหายไปจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโอนไปยังบุคคลที่สาม โดยมีขอบด้วยกฎหมายแล้วนำเงินที่ได้จากการโอนขายไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวนั้น ไม่ถือเป็นการทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ที่ดิน จึงเป็นกรณีการทำละเมิดในทางส่วนตัว กรมที่ดินหน่วยงานของรัฐต้นสังกัดจึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร. 346/2546)

3. เปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายฝรั่งเศสในประเด็นการแบ่งแยกความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวคิดในการแบ่งแยกความรับผิดชอบทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 กับแนวคิดที่เกี่ยวกับความรับผิดของฝ่ายปกครองตามกฎหมายฝรั่งเศสแล้วจะพบว่า หลักกฎหมายฝรั่งเศสได้พัฒนาแนวคิดโดยแบ่งแยกความรับผิดชอบระหว่างเจ้าหน้าที่กับหน่วยงานของรัฐ โดยพยายามแยกความรับผิดชอบบุคคลของข้าราชการ (Marie-Christine Rouault, 2007) การออกจากความรับผิดทางปกครอง ซึ่งกฎหมายปกครองฝรั่งเศสมีพัฒนาการในช่วงแรกเกิดขึ้นโดยศาลคดีขัดกัน ได้สร้างหลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดโดยแยกความรับผิดโดยส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ออกจากความรับผิดที่เกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยศาลคดีขัดกันได้วินิจฉัยให้ความรับผิดโดยส่วนตัวของเจ้าหน้าที่เป็นความผิดที่ต้องดำเนินคดีต่อศาลยุติธรรม และให้ความรับผิดจากการปฏิบัติงานถือเป็นความผิดต่อหน่วยงานทางมหาชน ซึ่งจะอยู่ภายใต้การดำเนินคดีต่อศาลปกครอง โดยผู้เสียหายอาจฟ้องกรณี

ความผิดโดยส่วนตัวของ เจ้าหน้าที่ต่อศาลยุติธรรมได้ หากไม่เป็นกรณีความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (TC, 30 juillet 1873, Pelletier, requête n° 00035.) ในทางตรงกันข้าม หากเป็นความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินคดีต่อศาลปกครอง โดยต่อมาหลักกฎหมายฝรั่งเศสได้มีการแบ่งแยกความรับผิดชอบออกโดยพิจารณาจากความผิดซึ่งเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ โดยแยกความผิดออกเป็นสามลักษณะ คือ 1) ความผิดโดยส่วนตัว ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งหากเป็นความผิดที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความผิดใดที่หน่วยงานของรัฐมีส่วนต้องรับผิดชอบด้วย ความผิดดังกล่าวจะอยู่ภายใต้การควบคุมและตรวจสอบโดยศาลยุติธรรมซึ่งมีอำนาจพิจารณาความผิดดังกล่าวโดยวินิจฉัยให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบได้โดยตรง ทั้งนี้ ศาลไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยไปถึงความเหมาะสมในการปฏิบัติงานทางปกครองแต่ประการใด 2) ความผิดจากการปฏิบัติงาน ความผิดจากการปฏิบัติงานเป็นความผิดที่มีใช้การกระทำโดยส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ โดยความผิดในลักษณะนี้ถือเป็นความผิดที่มีความเกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งโดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามภารกิจของรัฐ ซึ่งความผิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่นั้น ต้องฟ้องคดีต่อศาลปกครอง โดยตุลาการทางปกครองจะวินิจฉัยไปถึงความเหมาะสมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ทางปกครองด้วย 3) การร่วมกันในความผิด ความผิดโดยส่วนตัวของเจ้าหน้าที่และความผิดจากการปฏิบัติงาน อาจเป็นผลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนมาจากความผิดพลาดของหน่วยงานหรือความบกพร่องของการวางแผนการบริหารงานรัฐ ซึ่งความเสียหายนี้มีได้มีผลที่เกิดแต่เพียงการกระทำของเจ้าหน้าที่เท่านั้น

อภิปรายผล

เมื่อพิจารณาจากมาตรา 5 และมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติทั้งสองมาตรานี้มีการแบ่งแยกความรับผิดทางละเมิดออกเป็นสองกรณี

1. ความรับผิดจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยบทบัญญัติมาตรา 5 วรรคหนึ่ง กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

2. ความรับผิดที่เป็นการเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 6 กำหนดว่า ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

สรุปผลการวิจัย

การฟ้องคดีตามมาตรา 6 ถือเป็นการกระทำที่เกิดจากการกระทำโดยส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่จึงต้องรับผิดเป็นการส่วนตัว โดยมีแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดให้ผู้เสียหายฟ้องคดีให้เจ้าหน้าที่นั้นรับผิดเป็นการส่วนตัวต่อศาลยุติธรรม (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร. 20/2544 และที่ ร. 20/2545) และแม้จะมีการฟ้องคดีต่อหน่วยงานของรัฐยังศาลปกครอง แต่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นความรับผิดที่เป็นการเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่แล้ว ศาลปกครองจะวินิจฉัยไปในลักษณะที่ให้ผู้ฟ้องคดีต้องฟ้องเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดโดยตรง ซึ่งจะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ โดยอาจวินิจฉัยให้หน่วยงานของรัฐไม่ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (คำสั่งศาล

ปกครองสูงสุดที่ ร. 346/2546 และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 74/2560) หากพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 6 โดยเฉพาะในส่วนท้ายของบทบัญญัติทั้งสองมาตรานี้แล้วจะพบว่า มีการบัญญัติกฎหมายโดยมุ่งหมายจะให้ความคุ้มครองแก่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ซึ่งเน้นเรื่องการฟ้องคดี โดยส่วนท้ายของมาตรา 5 วรรคหนึ่งกำหนดให้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ และส่วนท้ายของมาตรา 6 บัญญัติให้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ จึงเป็นการจำกัดสิทธิในการฟ้องคดีของผู้เสียหาย ซึ่งไม่เป็นการอำนวยความสะดวกเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางตุลาการ และได้รับการเยียวยาความเสียหายที่รวดเร็วได้เป็นผลมาจากปัญหาในการฟ้องคดีผิดตัวที่เป็นการต้องห้ามในการฟ้องคดี โดยหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าการฟ้องคดีของผู้เสียหายไม่ถูกต้อง อาจมีผลให้ศาลต้องยกฟ้องคดีซึ่งจะมีผลกระทบต่อการเยียวยาแก่ผู้เสียหายที่ล่าช้าออกไป โดยจะต้องไปยื่นฟ้องคดีให้ถูกต้อง มาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 6 จึงก่อให้เกิดผลเสียหายในด้านการอำนวยความสะดวกเพื่อแก้ไขเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายในคดีความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาการฟ้องคดีตามนัยมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 6 ดังกล่าว เมื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักกฎหมายฝรั่งเศส ในกรณีความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แล้ว เห็นควรให้มีการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยอาจแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนท้ายแห่งมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 6 ที่เป็นกรณีอันอาจทำให้เกิดการยกฟ้องคดี เนื่องจากผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ไม่ถูกต้อง โดยอาจตัดส่วนท้ายแห่งบทบัญญัติมาตรา 5 วรรคหนึ่งที่บัญญัติว่า ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ และตัดส่วนท้ายของมาตรา 6 ที่กำหนดว่า ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ และอาจแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวให้ศาลที่รับฟ้องคดีมีอำนาจไต่สวนไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาได้

2. ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ให้มีบทบัญญัติที่กำหนดความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจนำแนวคิดของการร่วมกันในความผิดตามกฎหมายฝรั่งเศสมาพิจารณาเพื่อทำการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวตามข้อเสนอแนะข้างต้นนี้แล้ว อาจทำให้การแก้ไขเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายในกรณีความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มีหลักเกณฑ์ที่ให้ความคุ้มครองและประกันต่อสิทธิของผู้เสียหายเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียหายได้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการสร้างสมดุลในการดำเนินงานระหว่างเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ โดยทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความตระหนักต่อการดำเนินงานทางปกครองและการใช้อำนาจทางปกครองด้วยความระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิต เศรษฐบุตร. (2550). *หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดียนตุลา.
- จิตติ ดิงศภัทิย์. (2523). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึงมาตรา 452* (พิมพ์ครั้งที่ 4 (แก้ไขเพิ่มเติม)). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2554). *คำอธิบายกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐโดยปราศจากความผิด* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา. (2539). *คำอธิบายหลักกฎหมายพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- เพ็ง เพ็งนิต. (2545). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่อง* (พิมพ์ครั้งที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม)). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- สมยศ เชื้อไทย. (2553). *ความรู้กฎหมายทั่วไป คำอธิบาย วิชากฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 16 (แก้ไขเพิ่มเติม)). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สายสุดา 닝สานนท์. (2525). *ความรับผิดเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด* (วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2540).

สาระสำคัญของกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สุขุม ศุภนิติย์. (2543). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะละเมิด (พิมพ์ครั้งที่ 3 (แก้ไขเพิ่มเติม)). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.

Georges Dupuis, Marie-José Guédon et Patrice Chrétien. (2007). *Droit administratif*. 7e édition. Paris: Armand Colin. Coll. «U. Droit».

Marie-Christine Rouault. (2007). *Droit administratif: sources et principes généraux, l'organisation administrative, l'activité administrative, le contrôle de l'administration* (4e édition). Paris: Gualino. DL. Coll.

Serrand, P. (2015). *Droit administratif, Tome I, Les actions administratives*. Paris: Presses universitaires de France. Coll. «Droit administratif».

**ปัญหาความต้องการของประชาชนและภาครัฐตามกฎหมายที่ดินสาธารณประโยชน์
ในท้องถิ่น หมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม**
**Problems and Needs of People in Solving Government Problems, Land, Public Benefit
in the Local Area Noen Sa-ad Village, Moo 8 Nararat Kwai Sub-District, Mueang District,
Nakhon Phanom Province**

วรวิทย์ อินทนนท์^{1*} ณัฐภณ อ้นชัน¹ ประพัฒน์พงศ์ ปรีชา¹

Worawut Inthanon^{1*} Natthaphon Anchan¹ Prapatpong Preecha¹

Corresponding author's E-mail: saknuntapon@gmail.com

(Received: May 27, 2020; Revised: January 5, 2021; Accepted: January 29, 2021)

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่องปัญหาความต้องการของประชาชนและภาครัฐตามกฎหมายที่ดินสาธารณประโยชน์ในท้องถิ่น หมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง เพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริการวิชาการภาครัฐด้านกฎหมายและประชนให้มืองค์ความรู้ในหลักบริการภาครัฐหรือการมีส่วนร่วมในที่ดิน สาธารณประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 8 วางหลักว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับ พลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการ ของทบวงการเมืองอาจถูกถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ ประโยชน์อย่างอื่นหรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้ในกรณีดังต่อไปนี้ ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวง การเมือง รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนจัดหาที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้ว การถอนสภาพหรือโอน ให้กระทำโดยพระราชบัญญัติแต่ถ้าพลเมืองได้เลิกใช้ ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือที่ดินนั้นได้เปลี่ยน สภาพไปได้

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาตามประมวลกฎหมายที่ดิน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตำรา หนังสือ บทความวิชาการกฎหมาย และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงประชาชนผู้อยู่ในเขตหมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินสาธารณประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 8 ที่ดินอันเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เพื่อใช้ประโยชน์ อย่างอื่นหรือนำไปจัดเพื่อให้ประชาชนได้ใช้ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันในการลดความขัดแย้งทางปฏิบัติที่มี ความคิดเห็นไม่ตรงกัน และการใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างประชาชนในท้องถิ่นและภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องของหน่วยงาน หลักที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการที่ดิน

ข้อเสนอแนะควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในการบริหารหรือบริการวิชาการด้านบริการประชาชนของภาครัฐ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตหมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ในการมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นด้านกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์ ซึ่งประชาชนและภาครัฐมีสิทธิใช้ที่ดินร่วมกันได้ตามประมวล

¹ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹ Lecturers, Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University

กฎหมายที่ดินมาตรา 8 ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองอาจถูกถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นหรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้ในกรณีดังต่อไปนี้ ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวงการเมือง รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนจัดหาที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้ว การถอนสภาพหรือโอนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ ถ้าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือที่ดินนั้นได้เปลี่ยนสภาพไปได้ต่อไป

คำสำคัญ: การบริการวิชาการภาครัฐ ที่ดินสาธารณประโยชน์ การมีส่วนร่วม

Abstract

Research on problems of the needs of people and government regarding public land laws in Noensaard village, Moo 8, Naratchakwai Subdistrict, Muang District, Nakhon Phanom Province aimed at finding ways of public participation in the governmental academic services including informing people about knowledge of governmental public land management and their rights on public land, according to the Land Code, Section 8. This section provides that the land which is the domain public of state for the common use of people or for special use of the state or the restricted or reserved land as requested by public bodies may be annulled or transferred for other use or allocated for people in the following circumstance: the annulment or transfer of the land that is for the common use of people may be carried out under the act provided that the public bodies, state or private enterprises make other land available for people in lieu thereof. If, nonetheless, such land ceases to be for the common use of people or its condition changes to the effect that it is not fit for the common use of people and its ownership is not vested in any person under any other laws, the annulment shall be carried out under the Royal Decree.

This research is a qualitative research collecting and analyzing the data from the Land Code and Civil and Commercial Code, textbooks and legal academic articles, including data from interviewing with expert government officials, local stakeholders and people who live in the Noensaard Village. The scope of the research is the public participation of people in public land use in accordance with Section 8 of the Land Code and the use of the land which is public domain of state provided for citizens to use together, in order to reduce conflicts in practice and develop the mutual benefit between local people and the government agencies which are responsible for land management.

The suggestion was making improvement in administration and academic services of the public services by the government agencies that are involved in the Noensaard Village. People in the village should be granted the right to participate and express their opinions on the laws regarding public grazing land and the land which is the domain public of state for the common use of people, in accordance with the section 8 of the Land Code.

Keywords: government academic services, public land, public participation

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยมีพื้นที่ 413,115 ตารางกิโลเมตร หรือ 320.7 ล้านไร่ เป็นที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ (Title documents) ของประชาชน จำนวน 127 ล้านไร่ คิดเป็น ร้อยละ 40 อีก ร้อยละ 60 ที่เหลือเป็นที่ดินของรัฐ ซึ่งประกอบด้วย พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์คุ้มครอง (Conservation) เพื่อกิจการของรัฐ (State affairs) กิจการสาธารณูปโภค (Public utility) พื้นที่สาธารณประโยชน์ (Public area) และอื่นๆ จำนวน ประชากรในปี พ.ศ. 2453 มีประมาณ 8.1 ล้านคน ปี พ.ศ. 2503 มีประมาณ 26.2 ล้านคน และ ปี พ.ศ. 2553 มีประมาณ 65.9 ล้านคน 20.5 ล้านครัวเรือน ขนาดครัวเรือน เฉลี่ย 3.8 คน จากจำนวนเนื้อที่ของประเทศยังคงมีเท่าเดิม แต่ประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้น (ONE MAP การปรับปรุง แผนที่เขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ, 2553) ซึ่งรัฐได้ พิจารณาเห็นถึงแนวโน้มในอนาคตที่จะทำให้ที่ดินของรัฐ หายไปอยู่ในมือของประชาชนจากการบุกรุก เข้าถือครอง ทำประโยชน์ จึงได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ของรัฐด้วย กฎหมาย กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเขตการใช้ ที่ดินในประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 19 ฉบับ รวมทั้ง มติ คณะรัฐมนตรี (Cabinet resolution) อีกหลายกรณีมี ขั้นตอนและวิธีการออกกฎหมายแตกต่างกันออกไป ส่งผลให้มีแนวเขตที่ดินจำนวนมากที่ประกาศต่างกรรม ต่างวาระ (Different karma, different agenda) ประกอบ กับแผนที่แนบท้ายประกาศก็มีมาตราส่วนที่แตกต่างกัน ออกไป และเกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ ที่ดินสาธารณประโยชน์ (Public land) ระหว่างประชาชน และภาครัฐในท้องถิ่น (แนวหน้า ตรงไป ตรงมา, 2563)

เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ากฎหมายได้วางหลักให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้านกฎหมายและภาครัฐ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, 2554) รวมทั้งการแสดง ความคิดเห็นในการบริการวิชาการเพื่อให้มีความ สอดคล้องการบริหารงานภาครัฐในระบบประชาธิปไตย

(คะเนิงนิจ ศรีบัวเยี่ยม และคณะ, 2545) เกี่ยวกับการ บริการด้านกฎหมาย (Legal service) สิทธิของประชาชน ที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย ออก กฎหมายที่จะมีผลกระทบต่อตัวเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยเน้นในหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ในทุกภาคส่วนและทุกระดับตอบสนอง ต่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนและมีกลไก การตรวจสอบ รวมทั้ง คำแถลงนโยบายที่กำหนดการ แก้ไขปัญหาเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ในเขตพื้นที่ ของชุมชนในการใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่าง ประชาชน และภาครัฐ และแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดินของรัฐ (Develop state land management system) โดยยึดแนวพระราชดำริ ที่ให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับที่ดินสาธารณประโยชน์ ได้อย่างเป็นเอกภาพ (Unity) และกระจายอำนาจ (Decentralization) เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการ สาธารณะได้รวดเร็ว นับได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาการเข้า มามีส่วนร่วมในเขตที่กำหนดโดยรัฐ ซึ่งยังไม่มี การ ดำเนินการตรวจสอบในพื้นที่อย่างชัดเจน เพื่อหา แนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างประชาชนและภาครัฐ ให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการใช้ประโยชน์ ที่ดินสาธารณประโยชน์ให้เป็นเอกภาพในท้องถิ่นได้ อย่างเหมาะสมในการหวงห้ามของรัฐและไม่มีการให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในที่ดิน สาธารณประโยชน์ในท้องถิ่นที่มีความสำคัญเป็นอย่าง มาก (เบญจนุช จันทร์มา, 2551) ในการดำรงชีวิตของ พลเมือง (Citizen) ในการที่จะช่วยกันดูแลรักษาให้ ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ แนวทางการทำที่ดินสาธารณประโยชน์ร่วมกันต่อไป

เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2562 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม มีชาวบ้านหมู่ 7, 8, 10 และ

หมู่ 11 ตำบลนาราชควาย นำโดยประธานกลุ่มอนุรักษ์ป่า ผืนสุดท้ายนาราชควาย ร่วมประชุมย่อยกับผู้แทนจาก มหาวิทยาลัยนครพนม ฝ่ายพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน กรณีการขอใช้พื้นที่สาธารณประโยชน์ “หนองศาลาเหล่าหางกวาง” ซึ่งปัจจุบันเป็นป่าสีเขียวที่เหลือเพียงแห่งเดียว ในตำบลนาราชควาย เนื้อที่ทั้งหมด 151 ไร่ สืบเนื่องจาก มหาวิทยาลัยนครพนมเคยขอใช้พื้นที่ดังกล่าว จำนวน 96 ไร่ เพื่อสร้างศูนย์กีฬา มหาวิทยาลัยนครพนม (NPU Sport Complex) ซึ่งมีชาวบ้านยื่นหนังสือคัดค้านมาโดยตลอด เพราะพื้นที่ป่าแห่งนี้เป็นป่าต้นน้ำ ที่ไหลลงสู่แหล่งน้ำ ผิวดิน “หนองฮี” ที่ใช้ผลิตน้ำประปาให้กับชาวบ้านหมู่ 8 บ้านเนินสะอาด ตำบลนาราชควาย และไหลลงสู่แม่น้ำโขงตามลำดับ ประกอบกับทาง มหาวิทยาลัยนครพนม ยังไม่เคยศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กลับมีรายงานผล การดำเนินการ อ้างว่า พื้นที่ป่าสาธารณประโยชน์ หนองศาลาเหล่าหางกวาง แห่งนี้เป็นป่าละเมาะ ช่วงเวลาดำเนินการ ไม่มีหน่วยงานใดเดินสำรวจสภาพที่แท้จริง ขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ฯ ได้เดินสำรวจต้นไม้ที่อยู่ในป่า ในระหว่างวันที่ 25-31 พฤษภาคม 2562 พอสรุปได้ว่า มีต้นไม้ขนาดเส้นรอบวง มากกว่า 3 เมตรขึ้นไป มีจำนวน 4 ต้น วงรอบ 2-2.90 เมตร มีจำนวน 17 ต้น ขนาดรอบวง 1-1.90 เมตร มีจำนวน 144 ต้น และต้นไม้ที่มีรอบวงต่ำกว่า 1 เมตร มีจำนวนมาก จึงไม่อาจนับจำนวนได้ เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2562 มหาวิทยาลัยนครพนม ได้วางศิลาฤกษ์ การก่อสร้างสนามกีฬา NPU sport complex ในเขตรั้วของมหาวิทยาลัยบ้านเนินสะอาด แสดงว่ามหาวิทยาลัยนครพนมไม่ต้องการจะใช้พื้นที่ป่าสีเขียวแห่งนี้แล้ว ต่อมา นายอำเภอเมืองนครพนม จึงมีหนังสือสอบถามไปยัง มหาวิทยาลัยนครพนมว่าจะใช้พื้นที่สาธารณประโยชน์นี้ อีกหรือไม่ เพราะมหาวิทยาลัยได้เปลี่ยนสถานที่ก่อสร้าง โครงการสนามกีฬาแล้ว ซึ่งมหาวิทยาลัยนครพนม ได้แจ้งว่ายังประสงค์ที่จะขอใช้พื้นที่ดังกล่าว โดยจะปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม อำเภอเมืองนครพนม

จึงออกหนังสือเชิญชาวบ้าน ตำบลนาราชควาย หมู่ 7, 8, 10 และหมู่ 11 เข้าร่วมตรวจสอบการขอใช้พื้นที่ที่เกิดปัญหาดังนี้

ปัญหาการนำเอาประชาชนนอกเขตพื้นที่มาร่วม ประชาคมด้วย ซึ่งเป็นที่ทราบว่าเป็นชาวบ้านนอก หมู่บ้านไม่มีส่วนได้เสีย หรือในการประชุมไม่มีการ แต่งตั้งกรรมการจากชุมชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ในการประชุมหรือเวทีดังกล่าว ซึ่งเป็นปัญหาในการ บริการวิชาการของภาครัฐด้านกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินสาธารณประโยชน์ในท้องถิ่น หมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ระหว่าง ประชาชนในท้องถิ่นและภาครัฐ (กิตติมา รัชนิกรณ์, 2553)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาที่มาของสภาพปัญหา เกี่ยวกับ หลักเกณฑ์ต่างๆ แนวทางนโยบายที่เกี่ยวกับการบริการ วิชาการด้านกฎหมายของภาครัฐและประชาชนหมู่บ้าน เนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัด นครพนม
2. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2563 ประมวลกฎหมายที่ดิน ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ และแนวนโยบายการบริการวิชาการด้าน กฎหมายของภาครัฐหลักธรรมาภิบาล
3. เพื่อศึกษาในการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม การบริการวิชาการของภาครัฐและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับ กฎหมายนโยบายของรัฐในเรื่องการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางทฤษฎีและปฏิบัติในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในที่ดินสาธารณะอย่างสามัคคีมีความสัมพันธ์กันทั้งสอง ฝ่าย
4. เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ในทางทฤษฎีและปฏิบัติของภาครัฐและประชาชนตาม รัฐธรรมนูญมาตรา 77 ให้มีความเป็นเอกภาพสอดคล้อง กลมกลืนในการใช้ ประโยชน์ร่วมกันในที่ดิน

สาธารณประโยชน์ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นหมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ภาครัฐไม่มีความขัดแย้งในการให้บริการวิชาการด้านกฎหมายของภาครัฐในพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชากรตัวอย่างตามหมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 และหมู่บ้านใกล้เคียงที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับผลกระทบสิทธิ และความเสียหายที่เกิดจากการไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบริการวิชาการภาครัฐด้านกฎหมาย

2. สัมภาษณ์ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขตพื้นที่หมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 และหมู่บ้านใกล้เคียงที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับกฎหมายนโยบายของรัฐในเรื่องการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางทฤษฎีและปฏิบัติในการใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินสาธารณะอย่างสามัคคีมีความสัมพันธ์กันทั้งสองฝ่าย

3. รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ (Survey) สัมภาษณ์ (Interview) เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary research) และศึกษาทฤษฎี หนังสือ หลักกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ ตำราเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลของการสำรวจมาเปรียบเทียบในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการทำประชาพิจารณ์ทั้งภาคประชาชนและภาครัฐ

4. นำผลจากการสัมภาษณ์ประชาชนหมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขการให้บริการวิชาการด้านกฎหมายของภาครัฐเกี่ยวกับความต้องการของพลเมืองในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นการใช้ประโยชน์ที่ดิน

สาธารณประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 8 อย่างเป็นเอกภาพต่อไป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลในการสำรวจและสัมภาษณ์ประชาชน ในหมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ในการศึกษาครั้งนี้ประชาชนในเขตพื้นที่หมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล แกนนำกลุ่มหมู่บ้าน ผลจากการสัมภาษณ์ จะนำไปพัฒนาในการมีส่วนร่วมบริการวิชาการด้านกฎหมายของภาครัฐเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์ (ธนาศิลป์ เสียวทอง, 2553) เพื่อให้ประชาชนได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อไป จากการสัมภาษณ์แล้วจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพและแนวทางที่ได้จากการสัมภาษณ์ (วิชิต อุ่ออัน, 2550) มาเป็นคำตอบในการแก้ไขปัญหาที่เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนและภาครัฐเพื่อให้มีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องในการใช้ประโยชน์ในที่ดินมีดังนี้

1.1 ประชาชนในเขตพื้นที่หมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 และหมู่บ้านใกล้เคียงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ต้องการมีส่วนร่วมในการบริการวิชาการภาครัฐด้านกฎหมาย การแสดงความคิดเห็นมีการประชุมร่วมกันทั้งสองฝ่ายเพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินสาธารณะในเชิงประจักษ์และเป็นรูปธรรมในลักษณะ Participation หรือการแสดงออก

1.2 การใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ทางราชการได้จัดให้หรือสงวนไว้เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันตามสภาพแห่งพื้นที่นั้น หรือที่ดินที่ประชาชนได้ใช้หรือเคยใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อนไม่ว่าปัจจุบันจะยังใช้อยู่หรือไม่แล้วก็ตาม

ตามกฎหมายถือว่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันระหว่างภาครัฐให้เกิดความสอดคล้องหรือเหมาะสมตามพฤติการณ์ในชุมชนในท้องถิ่น

1.3 ประชาชนในท้องถิ่นเขตพื้นที่อยากแสดงออกถึงความต้องการบริหารจัดการหรือบริการวิชาการของภาครัฐให้มีความชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ด้านปฏิบัติ รวมถึงต้องการด้านอนุรักษ์ที่ดิน สาธารณประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง และชุมชนในท้องถิ่นสามารถร่วมกิจกรรมต่างๆ ในการนำที่ดินมาบูรณาการร่วมกันได้อย่างเหมาะสม

2. ที่ดินสาธารณประโยชน์

ที่ดินสาธารณประโยชน์ (เบญจนุช จันทรีมา, 2551) หมายความว่า ที่ดินที่ทางราชการได้จัดให้หรือสงวนไว้เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันตามสภาพแห่งพื้นที่นั้น หรือที่ดินที่ประชาชนได้ใช้หรือเคยใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อนไม่ว่าปัจจุบันจะยังใช้อยู่หรือไม่แล้วก็ตาม เช่น ที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ (Animal location) ป่าช้าฝังและเผาศพ (Cemetery and cremation) ห้วย (Creek) หนอง (Pus) ที่ชายตลิ่ง (At the bank of the bank) ทางหลวง (highway) ทะเลสาบ (Lagoon) เป็นต้น ตามกฎหมายถือว่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (Public domain) สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ผู้ใดจะเข้ายึดถือครอบครองเพื่อประโยชน์แต่เฉพาะตนนั้นไม่ได้เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ (Competent officer) ตามที่ระเบียบและกฎหมายกำหนดไว้ หากฝ่าฝืนจะมีความผิดและได้รับโทษตามประมวลกฎหมายที่ดิน (Land code) หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดไว้โดยเฉพาะตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 8 ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมือง อาจถูกถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น หรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้ในกรณีดังต่อไปนี้ ที่ดิน

สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวง การเมือง รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจัดหาที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้ว การถอนสภาพหรือโอนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ แต่ถ้าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือที่ดินนั้นได้เปลี่ยนสภาพไปได้อีกต่อไป

สำหรับกฎหมายที่หวงห้ามที่ดินไว้ใช้ราชการ ด้วยวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามที่ดิน สาธารณประโยชน์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในราชการนั้น เนื่องจาก ภาครัฐมีความประสงค์จะหวงห้ามที่ดิน สาธารณะไว้เพื่อรัฐจะมีที่ดินไว้ใช้ประโยชน์ในราชการใน ภายหน้า แต่ในขณะที่มีการสงวนหวงห้ามนั้น รัฐยังมิได้มีการเข้าใช้ประโยชน์ สถานะของที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่ได้สงวนหวงห้ามไว้ เพื่อใช้ประโยชน์ในราชการในระหว่างที่รัฐบาลมิได้เข้าใช้ประโยชน์ในราชการนั้น หากทางราชการ ยังมิได้เข้าใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์บางส่วน ส่วนที่ยังมิได้ใช้ประโยชน์ก็ยังคงมีสภาพเป็นที่ดินสาธารณะมีการสงวน และมีที่ราชพัสดุ เพราะเข้าข่ายยกเว้นตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 มาตรา 4 (1) (กรมธนารักษ์, 2550) แต่หากทางราชการได้เข้าใช้ประโยชน์ในราชการแล้ว ที่ดินแปลงดังกล่าว จะเปลี่ยนสภาพเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 (3) (บัญญัติ สุชีวะ, 2514) และตกเป็นที่ราชพัสดุตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 ตามคำวินิจฉัย คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 382/2534

สถานะของที่ราชพัสดุ มีคำพิพากษากฎีกา ที่ 3473/2525 วินิจฉัยว่าที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่สงวนไว้ เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1304 (3) แม้จะถูกราษฎรเข้าใช้ประโยชน์ไม่ทำให้ที่ดินดังกล่าว เปลี่ยนสภาพเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทอื่นได้ และคณะกรรมการ กฤษฎีกามีคำวินิจฉัยว่า ที่ดินที่ได้สงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้เพื่อประโยชน์ในราชการ

โดยไม่ปรากฏว่ามีการเพิกถอนการเป็นสาธารณประโยชน์ และทางราชการได้แสดงเจตนาหวงห้ามตลอดมา ที่ดินดังกล่าวจึงยังคงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินที่สงวนไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ทวีชัย ลิขีเก, 2556)

3. การบริการวิชาการภาครัฐด้านกฎหมายและประชาชน

เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ากฎหมายได้วางหลักให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้านกฎหมายและภาครัฐ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, 2554) รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นในการบริการวิชาการเพื่อให้มีความสอดคล้องการบริหารงานภาครัฐในระบบประชาธิปไตย (คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม, 2545) เกี่ยวกับการบริการด้านกฎหมาย (Legal service) สิทธิของประชาชนที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย ออกกฎหมายที่จะมีผลกระทบต่อตัวเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเน้นในหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ในทุกภาคส่วนและทุกระดับตอบสนองต่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนและมีกลไกการตรวจสอบ รวมทั้ง คำแถลงนโยบายที่กำหนดการแก้ไขปัญหาเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ในเขตพื้นที่ของชุมชนในการใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่าง ประชาชนและภาครัฐ (Citizens and government) และแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดินของรัฐ (Develop state land management system) โดยยึดแนวพระราชดำริที่ให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับที่ดินสาธารณประโยชน์ได้อย่างเป็นเอกภาพ (Unity) และกระจายอำนาจ (Decentralization) เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้รวดเร็ว นับได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมในเขตที่กำหนดโดยรัฐ ซึ่งยังไม่มีมีการดำเนินการตรวจสอบในพื้นที่อย่างชัดเจน เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างประชาชนและภาครัฐให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการใช้

ประโยชน์ที่ดินสาธารณประโยชน์ให้เป็นเอกภาพในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมในการหวงห้ามของรัฐและไม่มี การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังนั้นที่ดินสาธารณประโยชน์ในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการดำรงชีวิตของพลเมือง (Citizen) ในการที่จะช่วยกันดูแลรักษาให้สังคมมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางการทำที่ดินสาธารณประโยชน์ให้ประชาชนได้ใช้ร่วมกันต่อไป

4. การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของประชาชนตามรัฐธรรมนูญปี 2560

ตามรัฐธรรมนูญ (Constitution) (ชนนันท์ ศรีทองสุข และคณะ, 2548) วางหลักว่า ให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอีกหลายเรื่อง หลายประเด็น คือ 1) ตามมาตรา 57 รัฐต้องอนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรม โดยต้องส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยต้องให้ประชาชน และชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์ด้วย 3) ตามมาตรา 63 รัฐต้องจัดให้มีมาตรการเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งกลไกส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ต่อต้าน หรือชี้เบาะแสการทุจริต 4) ตามมาตรา 65 ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน 5) ตามมาตรา 68 รัฐต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและเผยแพร่หลักธรรม ต้องมีมาตรการป้องกันการบ่อนทำลาย และต้องส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมดำเนินการดังกล่าวด้วย 6) ตามมาตรา 74 รัฐต้องจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ หรือ ระบบความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพลูกจ้างและ

นายจ้าง ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 7) ตามมาตรา 78 รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน 8) ตามมาตรา 178 รัฐต้องออกกฎหมายที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ 9) ตามมาตรา 252 ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จะมาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือวิธีอื่นก็ได้แต่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย 10) ตามมาตรา 253 ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เปิดเผยข้อมูลและรายงานผลให้ประชาชนทราบ และมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย 11) ตามมาตรา 257 การปฏิรูปประเทศต้องทำให้ประชาชนมีความสุขมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 12) ตามมาตรา 259 กฎหมายว่าด้วยขั้นตอนและแผนการปฏิรูปประเทศ ต้องระบุถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. เปรียบเทียบการบริการภาครัฐด้านกฎหมาย ประมวลกฎหมายที่ดิน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการมีส่วนร่วมในที่ดินสาธารณะประโยชน์ของประชาชน

“การให้บริการประชาชน” ของภาครัฐมิได้เกิดขึ้นในประเทศไทยประเทศเดียว ทุกประเทศ ที่พัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนา มีความพยายามที่จะปฏิรูปการบริการประชาชนให้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้นและที่สำคัญที่สุด คือ ความพึงพอใจของประชาชนและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป้าหมายของการบริการประชาชนนั้น เป็นสิ่งที่วัดยาก เพราะเป็นความรู้สึกของประชาชนว่ามีความ พึงพอใจมากน้อยเพียงใด ซึ่งในสังคมมีกลุ่มบุคคล

หลายกลุ่ม หลายระดับ ทำให้มาตรการในการตรวจสอบและประเมินดำเนินการได้ยาก แต่ความพยายามของภาครัฐในช่วงระยะเวลาเกือบ 20 ปีที่ผ่านมาทั้ง ในประเทศและต่างประเทศก็ต่างพยายามกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่จะพัฒนาคุณภาพในการบริการสาธารณะให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ความพึงพอใจ” ต่อขั้นตอนการให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว ทัศนคติและจิตบริการของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่มีต่อประชาชน เพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง แต่ความพึงพอใจอย่างเดียวไม่เพียงพอจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในองค์กรภาครัฐด้วย

5.1 วิเคราะห์การกำหนดแผนและขั้นตอนการบริการภาครัฐในท้องถิ่น

ปัญหาการนำเอาประชากรนอกเขตพื้นที่มาร่วมประชาคมด้วย ซึ่งเป็นชาวบ้านนอกหมู่บ้านไม่มีส่วนได้เสีย หรือในการประชาคมและไม่มีการตั้งกรรมการจากชุมชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมจึงเป็นปัญหาในการบริการวิชาการของภาครัฐด้านกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินสาธารณะประโยชน์ในท้องถิ่น หมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ภาครัฐนั้นได้กำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมายและแนวทางการกระจายอำนาจ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายไม่เป็นแผนที่เบ็ดเสร็จ มีกระบวนการยืดหยุ่น และสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น (วรเดช จันทรศร, 2556) ทั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ 3 ด้าน คือ 1) อิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยว และความมีเอกภาพของประเทศ 2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นโดยปรับบทบาทของราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้ส่วนท้องถิ่น เข้ามา

ดำเนินการแทนเพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลางและบริหารส่วนภูมิภาครับผิดชอบภารกิจมหา ภาคและภารกิจที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบายและด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็นสนับสนุนด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบ ติดตามประเมินผล

3) ด้านประสิทธิภาพการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารมีความโปร่งใส มี ประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการมากขึ้น รวมทั้ง ส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมดำเนินงาน และติดตามตรวจสอบแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548)

5.2 การมีส่วนร่วมในที่ดินสาธารณะประโยชน์ของประชาชน

ตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาในการบริหารจัดการที่ดินภาครัฐต้องพัฒนาด้านการบริหารและการบริการวิชาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาร่วมแก้ไขปัญหากับการการจัดเวทีประชาคมต้องเป็นประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเท่านั้นในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจาก ประเทศไทยมีหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินอยู่หลายกระทรวง ซึ่งคณะกรรมการแต่ละกระทรวงมีการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการที่ดินมีความแตกต่างกันออกไปตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ ในบางกรณีต้องมีการเสนอจัดตั้งคณะกรรมการจัดการที่ดินแห่งชาติขึ้นมาเพื่อกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์และประสานงานต่างๆ เกี่ยวกับแผน ที่เกี่ยวข้องการบริหารจัดการที่ดินเพื่อให้เกิดบูรณาการและมีการพัฒนาต่อไปให้เปลี่ยนไปทิศทางเดียวกัน เช่น จัดโครงการบริการวิชาการด้านกฎหมาย

ของภาครัฐ การแถลงข่าวในเขตพื้นที่ การแพร่ข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำ หนังสือหรือเอกสารให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่ดินสาธารณะประโยชน์ให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการให้บริการวิชาการด้านกฎหมายแก่ประชาชน (ทวีศักดิ์ นเพ็ชร, 2540) ในการใช้สื่อต่างๆ เป็นต้น ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องให้มากยิ่งขึ้นและให้ตัวแทนหรือผู้นำของประชาชนในท้องถิ่นนั้น (Creswell, John W. Plano Clark, Vicki L, 2011) เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำในโครงการต่างๆ ให้มากขึ้น

5.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 8 บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกัน ได้ตามควรแก่กรณีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้รัฐมนตรีย่อมมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้ใช้ได้ ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองอาชญากรรม ถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นหรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้ในกรณีดังต่อไปนี้

5.3.1 ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวงการเมือง รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนจัดหาที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้วการถอนสภาพหรือโอนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติถ้าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นหรือที่ดินนั้นได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และมีได้ตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดตามอำนาจกฎหมายอื่นแล้วการถอนสภาพให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

5.3.2 ที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองใดถ้าทบวงการเมือง นั้นเลิกใช้หรือไม่ต้องการหวงห้ามหรือสงวนต่อไป เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพแล้วคณะรัฐมนตรี จะมอบหมายให้ทบวงการเมืองซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ใช้หรือจัดหาประโยชน์ก็ได้ แต่ถ้าจะโอนต่อไปยังเอกชน ให้กระทำโดยพระราชบัญญัติและถ้าจะนำไปจัดเพื่อประชาชนตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1304 สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่น ตามกฎหมายที่ดิน ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่าที่ขายตลิง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่าบ่อ และโรงทหาร สำนักราชการบ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์

อภิปรายผล

ในเรื่องการบริหาร บริการ บริการวิชาการ ในที่ดินสาธารณประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 8 เพื่อให้ตรงตามความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และความแตกต่างหรือคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินนั้นในแต่ละด้านมีดังนี้

1. ด้านความสมดุลทางธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์อย่างยั่งยืนในการช่วยเหลือ การดูแลรักษาพื้นที่สาธารณะประโยชน์ในเขตพื้นที่หมู่บ้านเนินสะอาดให้อยู่ร่วมกันระหว่าง ภาครัฐและประชาชนได้อย่างสมดุล มีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับชุมชนและเกิดความสามัคคีในท้องถิ่น

2. การใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรมในที่ดินสาธารณประโยชน์ การใช้ประโยชน์ของที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง เรื่องการปล่อยทิ้งที่ดินพื้นที่สาธารณะประโยชน์ บางหน่วยงานของภาครัฐถือครองที่ดินเป็นจำนวนหลายไร่ แต่ไม่ได้ใช้ให้คุ้มค่าจึงทำให้ที่ดินสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านเนินสะอาดที่พลเมืองไม่ได้ใช้ ที่ดินร่วมกัน และชาวบ้านในเขตพื้นที่ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

3. งานการบริหารจัดการที่ดินเพื่อให้มีเอกภาพ สอดคล้องในการบริการวิชาการจัดการที่ดินที่อาศัยความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐและประชาชนทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการร่วมมือกัน เกี่ยวกับการจัดการที่ดินสาธารณประโยชน์โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ฝ่ายปกครอง ท้องถิ่น ภาครัฐและประชาชนในท้องถิ่น เขตพื้นที่บ้านเนินสะอาด ยังขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาที่ดิน เนื่องจาก ฝ่ายปกครอง อบต. ภาครัฐและประชาชนในท้องถิ่น ขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย ไม่เข้าใจ ในหลักการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1304 วางหลักให้ประชาชนและภาครัฐสามารถใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ร่วมกันได้ตาม มาตรา 8 มาตรา 20(4) ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ที่ดินในแต่ละท้องที่ (ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์, 2515)

สรุปการวิจัย

การวิจัยปัญหาและความต้องการของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาภาครัฐในที่ดินสาธารณประโยชน์ เขตพื้นที่ หมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เพื่อพัฒนาที่ดินสาธารณประโยชน์ในท้องถิ่น ในการบริหารจัดการ

การบริหารวิชาการภาครัฐด้านกฎหมายแบบมีส่วนร่วมในระดับชุมชนเขตพื้นที่หมู่บ้านเนินสะอาด และหมู่บ้านใกล้เคียงวิเคราะห์หาสาเหตุที่เกิดความขัดแย้งทางทฤษฎีและปฏิบัติพบว่า การบริหาร การบริการ การบริการวิชาการของภาครัฐในที่ดินสาธารณะประโยชน์แบบมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในระดับชุมชนแก่ประชาชนในพื้นที่ให้ได้ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้ง ความต้องการในการใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินไม่สัมพันธ์ตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 8 ซึ่งวางหลักบรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกัน ได้ตามควรแก่กรณีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้รัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้ใช้ได้ ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองอาจถูก ถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นหรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่าตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 8 ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมือง อาจถูก ถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นหรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้ ดังนั้นควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในการบริหารหรือบริการวิชาการด้านกฎหมายของภาครัฐเกี่ยวกับที่ดินสาธารณะประโยชน์ให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่หมู่บ้านเนินสะอาด หมู่ 8 ตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินสาธารณะประโยชน์ตามโครงการหรือจัดกิจกรรมต่างๆ ในเขตพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านกฎหมายอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง การติดตามตรวจสอบในการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะได้อย่างเป็นเอกภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมธนารักษ์. (2550). *กฎหมายเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานกฎหมาย กรมธนารักษ์.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2548). *คู่มือการติดตามและประเมินผลการจัดทำและแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กิตติมา รัชนิภาภรณ์. (2553). *แนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินสาธารณะของทางราชการ: กรณีศึกษาผู้บุกรุกที่ดินของโรงเรียนวัดบุญญาศรี ตำบลคลองตารุ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, สุราษฎร์ธานี.
- คณะนิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย. (2545). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550: ปัญหาอุปสรรค และทางออก*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- ชนนันท์ ศรีทองสุข และคณะ. (2548). สิทธิที่จะมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรา 56 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. *วารสารกฎหมายปกครอง*, 10(1), 47-61.
- ทวีชัย ลิขเก. (2556). *บทความ การหวงห้ามที่ดินของรัฐ*. กรุงเทพฯ: กรมธนารักษ์.

- ทวีศักดิ์ นพเกษร. (2540). *วิกฤติสังคม 2540 กับบทบาทวิทยากร กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อจัดเวทีประชาคม*. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤติ.
- ธนาศิลป์ เลี้ยวทอง. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน. กรณีศึกษา อำเภอดงดง จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- แนวหน้า ตรงไป ตรงมา. (2563). *ชาวบ้านค้านมหาวิทยาลัยนครพนมใช้พื้นที่ป่าสีเขียว. สืบค้นจาก* <https://www.naewna.com/likesara>.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ. (2554). *รายงานการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท เอ.พี.กราฟฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- บัญญัติ สุชีวะ. (2514). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- เบญจนุช จันทร์มา. (2551). *การบริหารจัดการที่สาธารณประโยชน์ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา* (รายงานการศึกษาอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ประกาศของคณะปฏิวัติ. (2551). ฉบับที่ 96 ลงวันที่ 29 ถูกยกเลิกโดยมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2526.
- วรเดช จันทรศร. (2556). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สหภาพสื่อและการพิมพ์.
- วิจิต อุ๋อัน. (2550). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ONE MAP การปรับปรุงแผนที่เขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ. (2553). *สถานการณ์ที่ดินของรัฐ*. สืบค้นจาก http://www.pacc.go.th/pacc_2015/one-map/pages-about-us.html.
- Creswell, John W. Plano Clark, Vicki L. (2011). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, California: Sage.

ตามรอยชนเผ่าไทแดงกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกลืม: กรณีศึกษาชนเผ่าไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

Trail of Tai Daeng (Red Tai), a Forgotten Ethnic Group: A Case Study of Tai Daeng in Ban Huai Phak Nao, Lat Khang Sub-District, Phu Ruea District, Loei Province

มนตรี คำวัน¹

Montri Khamwan¹

Corresponding author's E-mail: dragonking_dook@hotmail.com¹

(Received: November 12, 2020; Revised: January 18, 2021; Accepted: March 9, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าไทแดง 2) วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าไทแดง และ 3) การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของชนเผ่าไทแดง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่ในการศึกษาวิจัยคือ บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้สูงอายุ ประชาชน และกลุ่มเยาวชน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลยอพยพมาจากเมืองกู่ในดินแดนสิบสองจุไทยประเทศเวียดนาม เข้ามายังเมืองสบแอตเชียงค้อ ในแคว้นหัวพันของประเทศลาว และอพยพมาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยที่บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ในปี พ.ศ. 2417 เนื่องจากเป็นสภาพที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง มีป่าไม้และภูเขาคล้ายถิ่นฐานดั้งเดิม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าไทแดง ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ อาชีพเสริมคือขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ชาวไทแดงมีประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย ขนบธรรมเนียม ประเพณีพิธีกรรมต่างๆ การดำรงชีวิตประจำวันยังคงผูกพันกับประเพณี วิถีชีวิตของชาวไทแดงได้เปลี่ยนแปลงไปในหลายด้านตามยุคสมัย ได้นำเทคโนโลยีหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เข้ามาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันมีการใช้โทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น มีการลดหย่อนผ่อนปรนจารีตประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างเพื่อให้การดำรงชีวิตของคนในชุมชนเป็นไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ภาษาในอดีตเป็นภาษาไทแดงได้รับวัฒนธรรมการพูดมาจากเวียดนามตอนเหนือและบางส่วนมาจากจีนทางตอนใต้ แต่ในปัจจุบันคนในชุมชนบ้านห้วยผักเนา จะใช้ภาษาไทยเลยสำเนียงด้านซ้าย ชาวไทแดงยังคงอนุรักษ์และสืบทอด ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ชนเผ่าไทแดง จารีต ประเพณี พิธีกรรม ภูมิปัญญา

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Lecturer, Department of Social Science, Faculty of Humanities and Social Science, Loei Rajabhat University

Abstract

This study aimed to: 1) examine the background of Tai Daeng ethnicity; 2) examine the livelihoods of those in the Tai Daeng ethnicity; and 3) examine the adaptation of Tai Daeng ethnicity to social changes from past to present. This is a qualitative study in the study area of Ban Huai Phak Nao, Lat Khang Sub-district, Phu Ruea District, Loei Province. The samples in the study were 20 village leaders, folk sages, residents, and juveniles selected by purposive sampling. The instrument was an interview form for a focus group.

The findings revealed that the Tai Daeng ethnicity in Ban Huai Phak Nao, Lat Khang Sub-district, Phu Ruea District, Loei Province, emigrated from Qi City in Sib Song Ju Tai, Vietnam, to Xiengkho District in Hua Pan, Lao PDR. Eventually, they immigrated and settled in Thailand in Ban Huai Phak Nao, Lat Khang Sub-district, Phu Ruea District, Loei Province around 1874 because it was an unflooded upland with forests and mountains similar to their native home. For the livelihoods of the Tai Daeng ethnicity, they mostly make a living from agriculture, with extra work as lottery sellers. They have their own unique ethnic culture, e.g. spoken language, written language, costumes, traditions, customs, and rituals. Their daily livelihood still attaches to traditions and changes in several aspects following globalization trends. Technologies or facilities have been brought and applied in their daily lives. Mobile phones are currently used for faster communication and more convenience. Some customs, cultures, and traditions have become more flexible so that their livelihoods will conform to the changing times. The past language was the Tai Daeng language, influenced by the culture of North Vietnam and partly by South China. However, the inhabitants of Ban Huai Phak Nao currently use the Tai Loei language with a Dan Sai accent. Up until now, the Tai Deng people have conserved and inherited the uniqueness as well as the remarkable folk wisdom, traditions, and cultures of their community.

Keywords: Tai Daeng ethnicity, custom, tradition, ritual, wisdom

ความเป็นมาของปัญหา

จังหวัดเลยเป็นจังหวัดหนึ่งที่สำคัญของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทั้งทางด้าน ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเลยเต็มไปด้วยภูเขาน้อยใหญ่กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ของจังหวัด เช่น ภูหลวง ภูกระดึง ภูเรือ เป็นต้น จังหวัดเลยมีลักษณะภูมิอากาศที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัวโดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศที่หนาวเย็น มีหมอกปกคลุมทั่วทุกพื้นที่ นอกจากนี้จังหวัดเลยยังมีความโดดเด่น

ทางด้านภาษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่มีเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น ภาษาไทเลย มีศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญ เช่น ประเพณีแห่ผีตาโชน ประเพณีแห่ผีขนน้ำ ประเพณีแห่ต้นดอกไม้ การพ้อนชมโขง การดักบาตรข้าวเหนียว เป็นต้น ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมการแสดงที่สำคัญของจังหวัดเลย นอกจากนี้ยังมีอาหารและผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญ มีความโดดเด่นเฉพาะตัว เช่น ข้าวบูนน้ำแจ่ว จุ่มนัว เอะหลาม มะพร้าวแก้ว เป็นต้น นอกจากนี้จังหวัดเลยยังเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชที่สำคัญอีกมากมาย

ทั้งพืชเศรษฐกิจและผลไม้ต่างๆ เช่น อ้อย ยางพารา ชিং ข่า มะขามหวาน แก้วมังกร ส้มเขียวหวาน อะโวคาโด เป็นต้น ด้วยปัจจัยทางด้านภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และ ศิลปะวัฒนธรรมประเพณีที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทำให้จังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวพักผ่อนเป็นจำนวนมากตลอดทั้งปีจนกลายเป็นเมืองท่องเที่ยว นอกจากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อันมีที่มาจากลักษณะภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยภูเขา ต้นไม้ ลำธาร และแม่น้ำสายสำคัญต่างๆ ยังมีลักษณะ ภูมิอากาศที่หนาวเย็น มีเมฆหมอกปกคลุมอยู่ตลอดทั้งปี จังหวัดเลยยังมีความหลากหลายทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งมาจากความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่และอพยพมาจากพื้นที่อื่น ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความหลากหลายทางภาษา ศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญจนกลายมาเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่มีความน่าสนใจในปัจจุบัน

กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าต่างๆ ที่สำคัญใน จังหวัดเลยนั้นมีอยู่หลายชนเผ่ามีทั้งตั้งถิ่นฐานอยู่แต่ เดิมและอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่นซึ่งประกอบไปด้วย ชนเผ่าไทเลย เป็นชื่อเรียกคนเมืองเลย ในประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่าคนเมืองเลยคือกลุ่มชน ที่อพยพจากชายแดนตอนเหนืออาณาจักรสุโขทัย ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากไทหลวงพระบาง เข้ามาตั้งถิ่นฐาน อยู่ในเมืองเซไล (บ้านทรายขาว อำเภอวังสะพุง ปัจจุบัน) ในปี พ.ศ. 2396 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 4 ต่อมาได้ย้าย มาอยู่ที่บ้านแห่ (บ้านแสบปัจจุบัน) ได้ตั้งบ้านเรือน เรียกว่าเมืองเลย นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เมืองเลย ก็รวมตัวกันเป็นเมืองใหญ่ โดยการรวมตัวของอำเภอ กุดป่อง อำเภอท่าลี่ ขึ้นกับมณฑลอุดร อำเภอด่านซ้าย ขึ้นกับมณฑลพิษณุโลก เมืองเชียงคาน ขึ้นกับเมืองพิชัย อำเภอต่างๆ เหล่านี้จึงอินขึ้นกับเมืองเลยทั้งหมดตั้งแต่ พ.ศ. 2450 ชนเผ่าชาวไทยดำ อพยพมาจากแคว้นพวน

ในประเทศลาว ซึ่งก่อนหน้านั้นอยู่ที่แคว้นสิบสองจุไท เป็นบ้านเกิดเดิมของชาวไทยดำ ในอดีตแคว้นสิบสองจุไท เป็นเขตอาณาจักรสยาม ปัจจุบันอยู่ในประเทศ เวียดนาม เมื่อปี พ.ศ. 2417 พวกฮ่อยกกำลังมาตีเมือง เชียงขวาง ซึ่งเป็นหัวเมืองสำคัญในแคว้นพวน จึงได้เริ่ม อพยพลงมาตามเส้นทางเรื่อยจนได้มาพักที่บ้านน้ำก้อใหญ่ ตำบลน้ำก้อ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมา มีชาวไทยดำกลุ่มหนึ่ง ได้เดินทางข้ามแม่น้ำโขง ไปยัง บ้านน้ำกุ่ม แขวงเวียงจันทน์ แต่ในขณะนั้นเขต เวียงจันทน์มีปัญหาการเจรจากับฝรั่งเศส ไทยดำจึงข้าม แม่น้ำโขงกลับมา ตั้งหมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน ซึ่งเป็นถิ่นฐานดั้งเดิมและถาวรจนถึง ปัจจุบัน ชนเผ่าไทพวนได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ บ้านบุสม และบ้านกลาง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จากถิ่นฐานเดิมที่เมืองเตาไห หลวงพระบาง ประเทศ ลาว เมื่อครั้งพวกจีนฮ่อ กลา เวียง รุกรานเมืองเตาไห และชนเผ่าไทได้ อพยพมาจากภาคอีสานเข้ามาตั้งถิ่น ฐานในจังหวัดเลย ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดยโสธร เมื่อ พ.ศ. 2506 จะพบชาวไทยได้จำนวนมากที่อำเภอเอราวัณ และอำเภอนาดวง ภาษาพูดแตกต่างจากภาษาไทยเลย เพราะได้สืบทอดมาจากถิ่นเดิมของตน เช่น ภาษาไทยอีสาน ภาษาถิ่นอุบล ภาษาไทยโคราช (สำนักงานจังหวัดเลย, 2562)

จากความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดเลย จึงเป็นที่มาของความหลากหลายทางด้าน ภาษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ตลอดจนวิถี การดำรงชีวิตที่มีความคล้ายคลึงและแตกต่างกัน ในขณะเดียวกันยังมีอีกหนึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อพยพและย้ายมาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดเลยเป็นระยะเวลานานพอสมควร กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มนี้คือ

ชนเผ่าไทแดง ชาวไทแดงมีถิ่นฐานอยู่ในดินแดนที่เรียกว่าสิบสองจุไทหรือสิบผู้ไททางตอนเหนือของประเทศไทย และประเทศลาว ชาวไทแดงอพยพมาจากเมืองที่ชื่อว่าเมืองเกี๋นในดินแดนสิบสองจุไทเข้ามายังเมืองสบแอดเชียงค้อในแคว้นห้วยพันทั้งห้าของประเทศลาวในปัจจุบัน และได้อพยพเข้ามาในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2417 กลุ่มเชื้อสายไทแดงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนพื้นเมืองจังหวัดเลย โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ปะปนอยู่ในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลยมานานแล้ว แต่เพราะเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ท่ามกลางหุบเขาจึงไม่ค่อยมีผู้รู้จักมากนัก อีกทั้งชาวบ้านส่วนใหญ่จะไม่ค่อยเปิดเผยให้แก่คนภายนอกได้รับรู้เพราะคิดว่าตนเองเป็นเพียงชนเผ่ากลุ่มเล็กๆ ที่มาอาศัยอยู่ปะปนกับกลุ่มชนเผ่าอื่นๆ ปัจจุบันชนเผ่าไทแดงอาศัยอยู่ที่บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย (เทวรักษ์ สารมโน, 2562)

ผู้วิจัยได้สืบค้นทั้งเอกสาร ตำรา และแหล่งข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับชนเผ่าไทแดงที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเลย พบว่ามีการบันทึกข้อมูลของชนเผ่าไทแดงไว้น้อยมากหรือแทบจะไม่มีข้อมูลปรากฏในแหล่งข้อมูลที่สำคัญต่างๆ ทั้งที่ชนเผ่าไทแดงได้อพยพเข้ามาอาศัยในจังหวัดเลยมานานแล้ว ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเรื่องราวประวัติความเป็นมาและการดำรงชีวิตของชนเผ่าไทแดงซึ่งอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดเลยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนการปรับตัวในการดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่งเป็นชนเผ่าหนึ่งที่ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนักหากเปรียบเทียบกับชนเผ่าอื่นๆ ในจังหวัดเลย เช่น ชนเผ่าไทเลย ชนเผ่าไทดำ ชนเผ่าไทพวน และชนเผ่าไทใต้ อันจะทำให้ทราบถึงข้อมูลในเชิงประวัติศาสตร์และความเป็นมาของการอพยพย้ายถิ่นฐาน เหตุการณ์

สำคัญทางประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนการปรับตัวต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงของชนเผ่าไทแดงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นชนเผ่าหนึ่งที่มีความสำคัญในจังหวัดเลย อีกทั้งยังจะเป็นแหล่งศึกษาข้อมูลที่สำคัญของผู้สนใจศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆ ของชนเผ่าไทแดงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชนเผ่าไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษาการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของชนเผ่าไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยคือชนเผ่าไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ของการวิจัยนี้เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling technique) จากผู้นำหมู่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน ผู้สูงอายุ ประชาชน และกลุ่มเยาวชน จำนวน 20 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดตรงตามความมุ่งหมายของการวิจัย

3. วิธีการศึกษาวิจัย

3.1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) ได้แก่ เอกสารราชการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ วารสาร และเว็บไซต์ต่างๆ

3.2 การสัมภาษณ์ (Interview) ลักษณะของการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus group) และการสนทนา (Conversation) แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล ประสพการณ์ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) วิธีการกำหนดแบบสัมภาษณ์ โดยได้มาจากการประมวลความรู้จากเอกสารราชการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องบทความ วารสาร และจากคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษา การตั้งคำถามเป็นการตั้งคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่ม และการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ข้อมูลและถอดเนื้อหาสัมภาษณ์

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การศึกษาภาคสนามจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) และการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร (Document analysis) เพื่อมุ่งอธิบายและตีความข้อมูลทางสังคม เจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึก วัฒนธรรม ภาษา พฤติกรรม และวิถีชีวิตของกลุ่มคนในสังคม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ และแบบสัมภาษณ์ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านประวัติความเป็นมาการอพยพย้ายถิ่นฐานจากอดีตสู่ปัจจุบันของชนเผ่าไทแดง

ด้านที่ 2 ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าไทแดง

ด้านที่ 3 ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมของชนเผ่าไทแดง

3.4 การจัดข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร (Documentary research) และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำ

ข้อมูลมาอธิบายเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลเน้นการพรรณนา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพฤติกรรม วัฒนธรรม ชนบธรรมนิยม ประเพณี และวิถีชีวิตของกลุ่มคนในระดับชุมชน ชนบท หรือกลุ่มชาติพันธุ์ของชนเผ่าไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

ผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเนา ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลยนับเป็นชนเผ่าที่เก่าแก่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนพื้นเมืองจังหวัดเลย โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ปะปนกันอยู่ในเขตอำเภอภูเรือจังหวัดเลยมานานแล้ว แต่เพราะเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ท่ามกลางหุบเขาจึงไม่เป็นที่รู้จักมากนัก อีกทั้งชาวบ้านส่วนใหญ่จะไม่นิยมเปิดเผยให้แก่คนภายนอกได้รับรู้ เพราะคิดว่าตนเองเป็นเพียงชนเผ่ากลุ่มเล็กๆ ที่มาอาศัยอยู่ปะปนกับกลุ่มคนอื่น สำหรับความเป็นมาของชาวไทแดงจากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลพบว่า ท้าวทอง มูลทาสี (สิงคา) บุตรของท้าวอุทาสี (สิงคา) ได้ให้เนื้อความไว้ว่า ชาวไทแดงมีถิ่นฐานอยู่ในดินแดนที่เรียกว่าสิบสองจุไท หรือ สิบผู้ไททางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม และลาวชาวไทแดงอพยพมาจากเมืองที่ชื่อว่าเมืองก๊อ ในดินแดนสิบสองจุไทเข้ามายังเมืองสบแอดเชียงค้อ ในแคว้นหัวพันทั้งห้าทั้งหกของประเทศลาวในปัจจุบัน และอพยพมาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2417 เนื่องจากมีเหตุการณ์พวกฮ่อรณลาย ฮ่อรณแดง โดยมีนายทับฮ่อ ที่ชื่ออมยิบคุมไพร่ประมาณสองพันคนเศษ เข้าตีเมืองสบแอด เจ้าเมืองสบแอดสู้ฮ่อไม่ได้จึงพาราษฎรชาวไทแดงอพยพมาอยู่ในเมืองนากาว แขวงไชยบุรี

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และอีกกลุ่มได้อพยพไปอยู่ที่เมืองเฟื่องแขวงเวียงจันทน์ที่บ้านนาโพธิ์กลาง จากนั้นจึงอพยพเข้ามาในประเทศไทยทางฝั่งอำเภอกำแพง โดยการนำของเจ้าทิพย์หล้า ผู้นำชาวไทยแดงมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำเหืองอยู่ที่บ้านกึ่ง แต่ว่าชัยภูมิที่ตั้งไม่เหมาะแก่การอาศัยอยู่ทำมาหากินจึงพากันอพยพเข้ามาตามภูเขาเรื่อยๆ และมาตั้งหมู่บ้านอยู่บนภูเขาขนาดใหญ่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก เจ้าทิพย์หล้า จึงพาชาวไทยแดงตั้งบ้านเรือนอยู่บนภูเขา และตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านสันแปร เพราะหมู่บ้านตั้งอยู่บนสันเขาพอดี และอยู่มาได้ไม่นานก็เกิดความแห้งแล้งไม่มีน้ำในการบริโภคอุปโภค ชาวไทยแดงจึงอพยพกลับไปยังประเทศลาวที่บ้านนากลางแขวงเวียงจันทน์แต่ในขณะที่บ้านเขตเวียงจันทน์มีปัญหาการเจรจากับฝรั่งเศสชาวไทแดงจึงอพยพข้ามแม่น้ำโขงย้อนกลับมาฝั่งฝั่งไทยโดยผ่านอำเภอยางตลาด เพื่อไปยังอำเภอดงหลวง และไปอาศัยอยู่กับชาวบ้านในอำเภอดงหลวงอยู่ระยะหนึ่ง จึงอพยพจากอำเภอดงหลวงเพื่อไปตั้งถิ่นฐานที่บ้านห้วยทรายขาว อำเภอกุเรือ จังหวัดเลยในปัจจุบัน แต่ภูมิประเทศไม่เหมาะสมแก่การดำรงชีวิต จึงได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งที่บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เพราะสภาพเป็นที่ยอดน้ำท่วมไม่ถึงมีป่าเขาล้อมรอบ คล้ายถิ่นฐานดั้งเดิมที่อพยพมาจากมาและยังมีแม่น้ำขนาดใหญ่ที่เรียกกันในหมู่ไทแดงหรือหมิ่นคนพื้นถิ่นเดิมว่าน้ำสาบไหลผ่านที่ล่อเลี้ยงชาวไทยแดงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (เทวรักษ์ สารมะโน, 2562)

2. วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าไทแดงบ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

2.1 การประกอบอาชีพ ในอดีตของคนในชุมชนบ้านห้วยผักเฒ่า จะประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เช่น การทำไร่ข้าวโพด การทำ

ไร่มันสำปะหลัง มันเทศ ถั่วลิสง พริก แตงโม ถั่วลิ้นเตา ต้นปอป่าน ปลูกฝ้าย มีการเลี้ยงหม่อนไหมเพื่อเอาเส้นใยมาใช้ในการทอเป็นผ้า การเลี้ยงครั่ง การทำสวนผลไม้ เช่น การปลูกมะขาม การปลูกลำไย มีการปลูกเห็ด สวนคราม มีการปลูกข้าว ซึ่งข้าวที่ชาวบ้านปลูกส่วนใหญ่จะเป็นข้าวที่มีลักษณะการปลูกแบบสภาพไร่หรือที่เรียกว่าข้าวไร่ มีการปลูกตามไหล่เขา ซึ่งเหตุผลที่จะต้องทำนาแบบนี้เนื่องจากว่าพื้นที่มีลักษณะสูงชันและดินมีลักษณะที่แข็งจึงไม่สามารถทำตามแบบของการไถพรวนได้ พืชทั้งหมดที่นิยมปลูกนี้จะปลูกเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ยังไม่เน้นการปลูกเพื่อค้าขายหรือส่งออกทางด้านอุตสาหกรรม ส่วนอาชีพที่คนในชุมชนนิยมทำเป็นอาชีพเสริมรองลงมาจากการทำการเกษตร คือการขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้ในระดับหนึ่ง และส่วนใหญ่จะเดินทางไปขายในทางภาคเหนือ เช่น จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดน่าน และจังหวัดแพร่

2.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ตามฤดูกาลของชนเผ่าไทแดง ฤดูหนาวจะมีการปลูกผักสวนครัวไว้เพื่อจำหน่ายสู่ตลาดและเก็บไว้บริโภคภายในครัวเรือน ฤดูร้อนชาวบ้านจะมีการหาอาหารหรือวัตถุดิบจากธรรมชาติไว้เพื่อประกอบอาหารในการดำรงชีวิตประจำวันของแต่ละครอบครัว และในช่วงฤดูร้อนวัตถุดิบที่พบมากในพื้นที่และนิยมนำมาประกอบอาหารคือ ไข่มดแดง และผักหวานป่า ฤดูฝนชาวบ้านจะมีการทำการเกษตรในช่วงฤดูนี้นอกจากนี้ยังมีการหาอาหารหรือวัตถุดิบจากธรรมชาติที่นิยมนำมาประกอบอาหารคือ แก้ง กบ เขียด อึ่งอ่าง เห็ดและหน่อไม้

2.3 ประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าไทแดงชาวไทยแดงมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณีพิธีกรรมต่างๆ การดำรงชีวิตประจำวันยังคง

ผูกพันกับประเพณี พิธีกรรมอย่างเคร่งครัด ถึงแม้ปัจจุบันจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็ตาม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในความเป็นปึกแผ่นและการดำรงเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ประเพณีของชาวไทแดงนั้นมีอยู่หลายอย่างหมุนเวียนตามเดือน และตามฤดูกาล ประกอบด้วย ประเพณีเส็งกลองหางเป็นการตีกลองยาวของผู้ชายชาวไทแดงในงานประเพณีต่างๆ หรือเพื่อต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองเป็นการตีที่มีลวดลายท่วงท่าที่แตกต่างกันออกไปของแต่ละคนเพื่ออวดลวดลายการตีกลองของตน ประเพณีพ้อนก่ายลาย เป็นการสอนของผู้ชายชาวไทแดงเนื่องจากมีท่าที่ที่คุ้นเคยเป็นชายชาตินักรบ หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าก็คือการพ้อนมวนนั่นเอง ประเพณีเอ็ดจำ เป็นประเพณีการเลี้ยงผีของชาวไทแดง นิยมทำกันในเดือน 5-6 ของทุกปีเพื่อขอบคุณต่อแถนหรือพญานาคราชที่ปกป้องรักษาชาวไทแดง ประเพณีกินข้าวใหม่ ชาวไทแดงนั้นจะนิยมจัดกันหลังฤดูเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วจะนิยมจัดในช่วงเดือน 11-12 เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จชาวไทยแดงจะมีการจัดประเพณีกินข้าวใหม่ขึ้นจะมีการร้องรำ สันสรวด์กันในหมู่เครือญาติ ประเพณีการเลือกคู่ครอง เมื่ออายุย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาวผู้สาวจะชวนเพื่อนๆ ไปลงช่วงบันฝ้ายเป็นกลุ่มๆ ในยามค่ำคืนของฤดูหนาว ส่วนผู้สาวก็จะชวนกันไปเกี่ยวสาวบันฝ้ายโดยเป่าปี่ และขับไทแดงจนเวียนไปตามช่วงนั้นบ้างนี้บ้างมีการขับโต้ตอบกันไปมาระหว่างหนุ่มสาวจนดึกดื่นจึงขับขึ้นเรือน ประเพณีงานศพ เมื่อมีการตายในหมู่บ้านจะมีการยิงปืนขึ้นฟ้าสามนัดเพื่อเป็นสัญญาณบอกกล่าวแก่ชาวบ้านซึ่งทุกคนจะหยุดทำงานจนกว่าจะนำศพไปฝังหลังตายบรรดาญาติพี่น้องจะช่วยกันอาบน้ำศพ จากนั้นก็จะแต่งตัวด้วยชุดเสื้อผ้าของเผ่าไทแดงมีการฆ่าวัวหรือควาย 1 ตัวทำอาหารจัดสำหรับทำบุญอุทิศให้ผู้ตายกินเรียกว่าเอ็ดงาย พอถึงตอนเย็นก็นำหมอมดหมอมนต์ มาสวดมาขับเพื่อส่งวิญญาณถึงตอนบ่ายวันรุ่งขึ้นตอนบ่ายก็จะเอาศพไปฝัง พอครบ 10 วัน

แล้วจะนำพิธีเชิญขวัญหรือวิญญาณของผู้ตายขึ้นไปเป็นผีเรือนโดยนำไปไว้ในด้านในสุดของเรือนเรียกว่าห้องเปิงเพื่อปกป้องคุ้มครองลูกหลานและสมาชิกในครอบครัวให้อยู่ดีมีสุขตลอดไป

2.4 การแต่งกายของชนเผ่าไทแดง การแต่งกายของชาวไทแดงนั้นนิยมเป็นเสื้อผ้าที่ย้อมจากธรรมชาติ เช่น สีเหลือง สีแดง สีดำ และสีคราม สีต่างๆ เหล่านี้ได้มาจากพืช เช่น สีเหลืองได้มาจากแก่นขนุน จากแก่นไม้หัด สีแดงได้มาจากครั่ง ไม้พาดแดง ไม้ประดู่ สีดำได้มาจากมะเกลือ สีครามได้มาจากต้นคราม ต้นฮ่อม เป็นต้น การแต่งกายของผู้ชายไทแดง นิยมใส่เสื้อคอจีนหรือเสื้อแถบ เสื้อฮับ ทับซ้อนเสื้อคล้ายเสื้อกั๊ก นุ่งกางเกงก้วย สีขาวหรือดำที่ทอจากไม้และนุ่งผ้าโสร่ง นิยมโพกหัวด้วยผ้าสีขาวหรือสีดำมีลายตรงเชิงผ้า และแพจิ้นสีต่างๆ นิยมสักลายตามตัวและขาเพื่อป้องกันอันตราย ความเป็นชายเต็มตัว ดังภาษิตไทแดงที่ว่า “ชาวป่า่านบ่อหื้อกานเข้าหา ชาวดำบ่หื้อก่ายจิ้นหมี่” แปลว่า ถ้าไม่มีลายสักจะไม่ให้เข้าใกล้ ชาวไม่เป็นลาย ไม่ให้ขามากายผ้าขึ้นหมี่ ผ้ายหญิงใส่นั่นเอง การแต่งกายของผู้หญิงไทแดง นิยมใส่เสื้อ 2 แบบคือเสื้อสั้นและเสื้อลำนหรือเสื้อยาวและนิยมใส่เสื้อยาวในฤดูหนาวและเสื้อนั้นจะเป็นแถบที่มีลวดลายขีด หรือสีแดงติดกระดุมเงินปักแมลงปอ ส่วนชื่อนิยมนุ่งขึ้นมัดหมี่ลายต่างๆ ขึ้นมุขต่อตีนขีดเป็นรูปสัตว์ต่างๆ หรือลายสัตว์ต่างๆ ในตำนานขึ้นคัน เป็นต้น และนิยมเกล้าผมมวยไว้เหนือศีรษะเรียกว่าจอมวยต้องหางหมา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทแดงและนิยมโพกหัวด้วยผ้าขัดเชิงที่เป็นลวดลายต่างๆ

2.5 ภาษาของชนเผ่าไทแดงใน ปัจจุบัน เนื่องจากได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย จึงมีการปรับเปลี่ยนสำเนียงภาษาในการสื่อสารด้วยภาษาไทยเลยสำเนียงด่านซ้าย ชนเผ่าไทแดงเป็น

กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนและยังคงรักษาวัฒนธรรมของตนเองจนถึงปัจจุบัน

2.6 ความเชื่อและพิธีกรรมของชนเผ่าไทแดง ชาวบ้านได้หันมานับถือพระพุทธศาสนาจึงมีการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบันความเชื่อทางศาสนาของชนเผ่าไทแดงมีการปรับเปลี่ยนบางอย่าง แต่บางอย่างก็มีการอนุรักษ์ไว้และชาวบ้านยังมีความเชื่อว่ามีผีแถนเป็นผู้สร้างโลกและบันดาลให้มีทุกสิ่งทุกอย่าง มีเรื่องเล่าตำนานนาพญาหมาป่า เกิดการต่อสู้กันระหว่างพญาหมาป่าที่ได้ชักชวนผู้หญิงในหมู่บ้านไปอยู่ด้วยกับชายในหมู่บ้านที่เป็นสามีของผู้หญิงเหล่านั้น พญาหมาป่าพลาดทำให้กับสามีของพวกนางจึงโดนดาบแทงเข้าที่อกซ้ายทำให้พญาหมาป่าสิ้นชีพ หญิงสาวเหล่านั้นพากันร่ำไห้วิ่งเข้าไปกอดศพของพญาหมาป่า เลือดของพญาหมาป่าได้ไหลลงสู่พื้นดิน หนึ่งในภรรยาของพญาหมาป่าได้นำเลือดขึ้นมาทาตรงหัวผ้างจึงเป็นที่มาของตำนานขึ้นคันหัวแดง และหญิงสาวอีกคนจึงได้ตัดหางของพญาหมาปามาปักไว้ที่มวยผมทำให้คล้ายกับหางหมา ปัจจุบันจึงนิยมทำมวยผมเป็นลักษณะ"เกล้ามวยต่องหางหมา" เป็นตำนานเล่าต่อกันมาของชนเผ่าไทแดงจนถึงปัจจุบัน

2.7 ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าไทแดง มีการทำหมอนจากนุ่น ส่วนที่นอนหรือคนในชุมชนเรียกว่า เสื่อ ทำมาจากนุ่น ผ้าห่มและชุดไทแดงที่ทำมาจากฝ้าย คนในชุมชนบ้านห้วยผักเฒ่าจะทำงานหัตถกรรมขึ้นเพื่อใช้กันเองในชุมชนไม่ทำเพื่อจำหน่าย และบางส่วนจัดทำขึ้นเพื่อใช้ถวายวัดในวันสำคัญทางศาสนา เครื่องจักสาน คนในชุมชนบ้านห้วยผักเฒ่าส่วนใหญ่จะมีการทำเครื่องจักสาน ใช้เองในครัวเรือน โดยจะใช้ไม้ไผ่เป็นไม้ที่ใช้สาน เช่น การจักสานกระบิ ข้าวเหนียว สานหวด และสานตะกร้า เป็นต้น การทอผ้าไทแดง คนในชุมชนบ้านห้วยผักเฒ่า จะมีการทอผ้าใช้เองในครัวเรือนของตน ด้วยวัสดุที่ได้จากธรรมชาติ

ในท้องถิ่น เช่น ฝ้าย ไหมและใยป่าน ส่วนผ้าที่ทอขึ้นแต่ละผืนล้วนมีภูมิปัญญามาตั้งแต่บรรพบุรุษ การทำหีบเก็บสิ่งของจากไม้ คนในชุมชนบ้านห้วยผักเฒ่า จะนิยมการทำหีบจากไม้ เพื่อใช้ในการเก็บสิ่งของที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็น เงิน ทอง เครื่องประดับหรือแม้กระทั่งเสื้อผ้า และจะมีการตีตุลือกุญแจไว้ที่ปากหีบด้วย

2.8 อาหารประจำท้องถิ่นของชนเผ่าไทแดง ส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบที่ชาวบ้านหาได้ในท้องถิ่น เช่น หน่อไม้ จะมีการแปรรูปเป็นหน่อไม้ดอง แล้วนำมาทำเป็นเมนูที่ชื่อว่า แอ็บหน่อไม้ส้มหรือหมกหน่อไม้ดองนั่นเอง ซึ่งไทแดงจะเรียก หมก ว่า แอ็บ นอกจากนี้ก็ยังจะมีเมนู แอ็บปลา จูบไก่หรืออ่อมไก่ น้ำปูหรือน้ำบีปู ซึ่งจะคล้ายน้ำพริกฮอง แต่น้ำปูคือการเอาปูมาตำแล้วหมักน้ำปูไว้เป็นเวลาสองสามวัน หลังจากนั้นก็นำน้ำปูที่ตำแล้วมาต้มให้มันเป็นมันปู ปัจจุบันน้ำปูเป็นอาหารที่หาากินยาก เนื่องจากปัจจุบันการทำเกษตรกรรมมีการใช้สารเคมีเข้ามาช่วยในการกำจัดวัชพืชและศัตรูพืชมากขึ้น จึงทำให้น้ำปูนั้นเริ่มจะลดน้อยลง

3. การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของชนเผ่าไทแดงบ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

3.1 การปรับตัวด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ชนเผ่าไทแดงบ้านห้วยผักเฒ่าในอดีตจะมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย เน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันเนื่องด้วยมีเทคโนโลยีหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สามารถเข้าถึงได้ ความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของคนในชุมชนก็เปลี่ยนแปลงไป เช่น การจักสาน สิ่งของเครื่องใช้ที่จัดทำเพื่อไว้ใช้เองในอดีตก็เริ่มสูญหายไป คนในชุมชนหันไปนิยมการซื้อผลิตภัณฑ์จากภายนอกมากขึ้น

3.2 การปรับตัวด้านวัฒนธรรม จากอดีตสู่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเพราะ

วัฒนธรรมใดที่เคยมีความเคร่งครัดมากในอดีต ปัจจุบันก็มีการลดหย่อนผ่อนปรนลงเพื่อให้การดำรงชีวิตของคนในชุมชนเป็นไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง

3.3 การปรับตัวด้านประเพณีและพิธีกรรม ชุมชนบ้านห้วยผักเฒ่ายังคงรักษาประเพณีที่สำคัญเอาไว้ คล้ายคลึงกันกับชุมชนอื่นๆ เช่น ประเพณีทำบุญข้าวประดับดิน เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศแก่ญาติผู้ล่วงลับ ประเพณีทำบุญข้าวสากหรือข้าวสลากร ประเพณีบุญหลวง และประเพณีตรุษสงกรานต์หรือบุญสงกรานต์หรือบุญเดือนห้า

3.4 การปรับตัวด้านภาษา ภาษาที่คนในชุมชนบ้านห้วยผักเฒ่าใช้สื่อสารกันในอดีตนั้นเป็นภาษาไทยแดง ซึ่งในอดีตภาษาไทยแดงนั้นได้รับวัฒนธรรมการพูดมาจากเวียดนามทางตอนเหนือและบางส่วนมาจากจีนทางตอนใต้ แต่ในปัจจุบันคนในชุมชนบ้านห้วยผักเฒ่า ใช้ภาษาไทยเลยสำเนียงด่านซ้าย โดยสำเนียงด่านซ้ายนั้นได้รับวัฒนธรรมมาจากประเทศลาว แขวงไชยบุรีและเวียงจันทน์ ส่วนเหตุผลที่ต้องเปลี่ยนมาใช้ภาษาพูดแบบไทยเลยสำเนียงด่านซ้าย เนื่องมาจากการที่บุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าใจภาษาไทยแดงได้ จึงมีการสอนให้ไทยแดงใช้ภาษาพูดแบบไทยเลยสำเนียงด่านซ้ายแทน

3.5 การปรับตัวด้านศาสนาและความเชื่อ ปัจจุบันชาวไทยแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ได้หันมานับถือพระพุทธศาสนา จึงมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป มีการทำนุบำรุงรักษาศาสนาพุทธเรื่อยมา

3.6 การปรับตัวด้านเทคโนโลยี การดำรงชีวิตจากอดีตสู่ปัจจุบันคนในชุมชนบ้านห้วยผักเฒ่า มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในหลายด้าน ตามกาลสมัยของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ได้นำเทคโนโลยีหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เข้ามาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น

3.7 การติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกและหน่วยงานภาครัฐ คนในชุมชนบ้านห้วยผักเฒ่ามีการติดต่อสื่อสารผ่านทางเทคโนโลยี เช่น การติดต่อสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ หรือสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ ส่วนการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐและหัวหน้าส่วนราชการนั้น จะมีผู้นำชุมชนเป็นตัวกลางในการติดต่อสื่อสาร โดยติดต่อสื่อสารผ่านทางหนังสือไปยังหน่วยงาน ติดต่อทางโทรศัพท์ และทางสื่อโซเชียลมีเดีย

อภิปรายผล

กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย อพยพมาจากเมืองก๊อในดินแดนสิบสองจุไทยเข้ามายังเมืองสบแอดเชียงค้อในแคว้นหัวพันทั้งห้าของประเทศไทยในปัจจุบันและอพยพมาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2417 มาตั้งหมู่บ้านอยู่บนภูเขาขนาดใหญ่ที่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ และอยู่มาได้ไม่นานก็เกิดความแห้งแล้งไม่มีน้ำในการบริโภคอุปโภค ชาวไทแดงจึงอพยพกลับไปยังประเทศลาว แต่ในเวียงจันทน์มีปัญหาการเจรจากับฝรั่งเศสชาวไทแดงจึงอพยพข้ามแม่น้ำโขงย้อนกลับมายังฝั่งไทยและมาตั้งหลักแหล่งที่บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย วิถีชีวิตของชนเผ่าไทแดงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ส่วนอาชีพที่คนในชุมชนนิยมทำเป็นอาชีพเสริมรองลงมาจากการทำการเกษตร คือการขายสลากรกับแบ่งรัฐบาล ชาวไทแดงมีประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย ขนบธรรมเนียม ประเพณีพิธีกรรมต่างๆ การดำรงชีวิตประจำวันยังคงผูกพันกับประเพณีพิธีกรรม ถึงแม้ปัจจุบันจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็ตาม การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของชนเผ่าไทแดง สอดคล้องกับเกียรติศักดิ์ บังเพลิง

(2558) ศึกษาชุมชนชาติพันธุ์ “บรู” ร่วมสมัยบนพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว: วิถีชีวิตและการปรับตัวทางวัฒนธรรม งานวิจัยศึกษาการปรับตัว การต่อรองอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ภายใต้บริบทรัฐชาติกับโลกาภิวัตน์ของชาว “บรู” ร่วมสมัยในชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ทับซ้อนเขตพรมแดนไทย-ลาว บริเวณเขตจังหวัดอุบลราชธานีกับแขวงจำปาศักดิ์ โดยพบว่าในการดำรงไว้ซึ่ง “ความเป็นบรู” บรูใช้กลยุทธ์ทางวัฒนธรรมหลายรูปแบบในการปรับตัวต่อรอง เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทั้งจากอำนาจรัฐและโครงสร้างการครอบงำต่างๆ ที่ปะทะหรือปฏิสัมพันธ์ด้วยในฐานะผู้กระทำการ กลยุทธ์ที่สำคัญคือการ “คืนฮีต” (ละละรีต) หรือการลาออกจากการนับถือผีตระกูล และการลดทอน “ฮีตคอง” หรือจารีต ซึ่งแม้ว่าจะลดทอนอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลงไป แต่เป็นปฏิบัติการของกระบวนการประกอบสร้างวัฒนธรรมบรูในบริบทสมัยใหม่ในเวลาเดียวกัน งานศึกษายังพบว่าเงื่อนไขและการครอบงำที่กระทำแตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่ มีผลต่อการปรับตัวต่อรองของบรูแต่ละแห่ง ดังที่บรูในฝั่งไทยสามารถธำรงรักษาอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไว้ได้อย่างเข้มข้นมากกว่าบรูในฝั่งลาว ด้วยเหตุที่รัฐไทยเปิดรับกระแสโลกาภิวัตน์มากกว่ารัฐลาว จึงมีพื้นที่ให้กับการแสดงออกและธำรงความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากกว่า งานศึกษายังแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของสังคมชาติพันธุ์ร่วมสมัย ที่มีศักยภาพในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมกระแสหลักควบคู่ไปกับการรักษาสำนึกและอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างกลมกลืน สอดคล้องกับจุฑาล ทองสกล (2553) ได้ศึกษาการดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยดำ บ้านห้วยถนน ตำบลดอนพุทรา อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และบริบทชุมชนของชาวไทยดำ การดำรงอัตลักษณ์ของชาวไทยดำที่มีเงื่อนไขต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง จากประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

และการเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำ โดยเน้นศึกษาเรื่องการดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยดำเป็นหลัก แบ่งการศึกษาเรื่องการดำรงอัตลักษณ์ของชาวไทยดำในพื้นที่เป็น 3 รูปแบบ คือ 1) การดำรงอัตลักษณ์โดยทั่วไปในรอบปี 2) การดำรงอัตลักษณ์ในรูปแบบพิธีกรรมในพื้นที่บ้าน และ 3) การสนับสนุนการดำรงอัตลักษณ์จากหน่วยงานราชการและโรงเรียน จากการเชื่อมโยงทางเครือข่าย ผู้คนที่อพยพมาอยู่น่าจะมาจากบ้านบางเลน วัดละมุด วัดบางพระ อำเภอนครชัยศรี ซึ่งเป็นคนไทย คนจีน คนไทดำ คนลาวครั่ง และคนมอญ พื้นที่ดั้งเดิมเป็นที่ดินดอนปนทราย ที่ใช้ทำนาส่วนใหญ่เป็นทุ่งโล่งสำหรับที่อยู่อาศัยจะเป็นป่าโปร่ง เบญจพรรณ และปกคลุมไปด้วยพืชหนาม เนื่องจากมีต้นพุทราจำนวนมากและเป็นที่ดอน มีอากาศแห้งแล้ง เชื่อว่าเป็นที่มาของชื่อตำบลดอนพุทรา เดิมที่เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ที่อยู่อาศัยกันแบบเครือญาติ แต่ในปัจจุบันได้แยกชุมชนออกเป็นหมู่บ้าน และสอดคล้องกับจิราวรรณ ชัยยะ (2540) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวทางสังคมของชาวเขาเผ่าอีเก้อ (อาข่า) บ้านผาหมี อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เนื้อหาของงานเขียนกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงสังคมของอาข่าบ้านผาหมี หมู่ที่ 6 ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งจากการศึกษาระบุว่า สาเหตุที่ทำให้สังคมอาข่าบ้านผาหมีเกิดการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจาก 2 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยจากภายนอกเช่นการพัฒนาถนนหนทางรวมทั้งมีระบบสาธารณูปโภคในหมู่บ้านที่ดีขึ้นกว่าในอดีตจึงทำให้อาข่าเกิดการปรับตัวทั้งความคิด ทศนคติและค่านิยม ดังนั้นจึงทำให้ประเพณีหลายอย่างสูญหายไปให้กับกระแสการเปลี่ยนต่างๆ และปัจจัยที่มีอิทธิพลจากภาพที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเช่นบทบาทของผู้นำท้องถิ่น คนที่มีฐานะและคนที่ได้รับการศึกษา ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่อาข่าในหมู่บ้านมีความเชื่อถือและ

ไว้วางใจ ดังนั้นจึงทำให้เกิดการปรับตัวในสังคมอาชวาบ้านผามิเพื่อให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการย้ายถิ่นฐานมาจากสิบสองจุไทยประเทศเวียดนามผ่านประเทศลาว และอพยพมาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยที่บ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย จนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าไทแดง ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ อาชีพเสริมคือขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ชาวไทแดงมีประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณีพิธีกรรมต่างๆ การดำรงชีวิตประจำวันยังคงผูกพันกับประเพณี อย่างไรก็ตามวิถีชีวิตของชาวไทแดงได้เปลี่ยนแปลงไปในหลายด้าน มีการลดหย่อนผ่อนปรนจารีตประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างเพื่อให้การดำรงชีวิตของคนในชุมชนเป็นไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ชาวไทแดงยังคงอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น เช่น การแต่งกายแบบไทแดง ภาษาไทแดง รวมถึงภูมิปัญญาการจักสานข้าวของเครื่องใช้ด้วยไม้ไผ่ เป็นต้น ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและสืบทอดวิถีชีวิตอันดีงามที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงบ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เป็นชนเผ่าที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เช่นการแต่งกาย ภาษา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และประวัติศาสตร์การอพยพย้ายถิ่นฐาน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น

หน่วยงานทางการปกครอง หน่วยงานทางวัฒนธรรม หน่วยงานทางการศึกษา เป็นต้น ควรจัดทำฐานข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ที่สนใจศึกษาและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง

2. กลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงบ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เป็นชนเผ่าที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เช่นการแต่งกาย ภาษา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ประวัติศาสตร์การอพยพย้ายถิ่นฐาน และตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ รวยล้อมไปด้วยภูเขาและแม่น้ำไหลผ่าน เหมาะสมแก่การส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน รวมถึงประชาชนในชุมชนบ้านห้วยผักเฒ่า ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เน้นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าไทแดง สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นชนเผ่าไทแดงให้กับลูกหลานได้เรียนรู้และสืบทอดต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่มีผลต่อการปรับตัวของของประชาชนในหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดง

2. ศึกษาการกลุ่มชาติพันธุ์ไทแดงในพื้นที่ใกล้เคียงทั้งภายในจังหวัดเลยและจังหวัดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

เกียรติศักดิ์ บังเพลิง. (2558). ชุมชนชาติพันธุ์ “บรู” ร่วมสมัยบนพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว: วิถีชีวิตและการปรับตัวทางวัฒนธรรม (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

จตุพล ทองสกล. (2553). การดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทดำ บ้านหัวถนน ตำบลดอนพุทรา อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

จิราวรรณ ชัยยะ. (2540). การเปลี่ยนแปลงและปรับตัวทางสังคมของชาวเขาเผ่าอีเก้อ (อาข่า) บ้านผานมี อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

เทวรักษ์ สารมะโน. (2562). รายงานการวิจัยเรื่องไทแดงกับการเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิต: กรณีศึกษาไทแดงอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย (รายงานการวิจัย). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สำนักงานจังหวัดเลย. (2562, 16 มกราคม). ประวัติศาสตร์จังหวัดเลย. สืบค้นจาก <http://www.loei.go.th/LW/index.php/en/2017-06-02-06-34-46/2017-06-02-06-15->

การศึกษาเชิงเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภู โดยรถอีแต๊ก ระหว่างชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะกับชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด จังหวัดเลย

The Comparative Study of the Management Effectiveness of Mountain Tourism by
E-tag Car Between Phupapox Conservative Tourism Club and Phuborbit Tourism
Promotion Club, Loei Province

สมพงษ์ ดุลยอนุกิจ¹

Sompong Dullayaanukij¹

Corresponding author's E-mail: sompongdull@yahoo.com

(Received: June 11, 2020; Revised: December 19, 2020; Accepted: January 12, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาวิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊กและเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊กระหว่างชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะกับชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในการศึกษาวิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูบ่อบิด โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มกรรมการชมรมทั้ง 2 ชมรม จำนวน 10 คน ประธานชมรม จำนวน 2 คน และกลุ่มผู้บริหารในท้องถิ่น จำนวน 8 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยว จะเปรียบเทียบโดยใช้ตัวแปร 8 ตัว ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพทางการจัดการท่องเที่ยว 2) ประสิทธิภาพของผู้นำ 3) กฎระเบียบและการบริหารจัดการ 4) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 6) ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภู 7) สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถ และ 8) การระเบิดจากข้างในของกลุ่ม โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มที่กล่าวมาแล้ว และเพิ่มกลุ่มนักท่องเที่ยวอีก 30 คน เพื่อให้มีข้อมูลเชิงปริมาณเพิ่มขึ้นสำหรับการเปรียบเทียบตัวแปรที่ 5-7 ข้างต้น ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่โดยใช้แบบสอบถาม 1 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการเปรียบเทียบตัวแปรที่สามารถคำนวณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่ามัธยฐานเลขคณิต และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ไม่สามารถคำนวณได้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลมีความเหมือนหรือต่างกัน ผลการศึกษา มีดังนี้

การจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก พบว่า 1) ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2557 เพื่อแก้ปัญหาชาวบ้านทำไร่เลื่อนลอยในเขตป่าสงวน สมาชิกและกรรมการชมรมทุกคนเป็นชาวบ้านในหมู่บ้านผาหวาย ตำบลปวนพุ อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย มีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานชมรม ฤดูการท่องเที่ยวจะเป็นช่วงปลายปี จะมีรถจอดรอให้บริการประมาณวันละ 50 คัน โดยทั่วไปประมาณวันละ 10 คัน เก็บค่าโดยสารสำหรับผู้ใหญ่คนละ 60 บาท เด็กคนละ 30 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรเข้าชมรม ร้อยละ 20 และร้อยละ 80 จัดสรรให้กลุ่มผู้ขับรถ นักท่องเที่ยวสามารถโดยสารรถอีแต๊กเข้าถึงจุดชมวิว โดยไม่ต้องเดินขึ้นทางสูงชันอีก ได้ 3 จุด จากทั้งหมด 4 จุด 2) ชมรมส่งเสริม

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Lecturer, Community Development Program , Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

การท่องเที่ยวภูบ่อบิด ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยเกิดจากความคิดริเริ่มของนายอำเภอเมืองเลย และผู้นำชุมชนในตำบลชัยพฤกษ์ สมาชิกและกรรมการชมรมครอบคลุมผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลชัยพฤกษ์ ซึ่งมี 11 หมู่บ้าน ประธานชมรมเป็นประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลชัยพฤกษ์ ปัจจุบันมีรถพร้อมให้บริการ 4 คัน ฤดูกาลท่องเที่ยวจะเป็นช่วงปลายปี จะมีรถอีแต็กจอดรอให้บริการวันละ 3 คัน และโดยทั่วไปวันละ 1 คัน เก็บค่าโดยสารทั้งเด็กและผู้ใหญ่ คนละ 40 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรให้ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ ร้อยละ 30 ซึ่งเป็นชมรมที่ให้การสนับสนุนกลุ่มรถอีแต็ก โดยไม่ได้จัดสรรให้ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด และจัดสรรให้ผู้ขับรถแต่ละคน ร้อยละ 70 เมื่อนักท่องเที่ยวโดยสารรถอีแต็กแล้วจะต้องเดินขึ้นบันไดที่สูงชันอีกประมาณ 120 เมตร จึงจะถึงจุดชมวิวกุดแรก

การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต็ก พบว่า 1) ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะมีประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต็ก มากกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด 2) ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะมีกฎระเบียบและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การระเบิดจากข้างในของกลุ่ม ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภูและศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ดีกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด 3) ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิดมีประสบการณ์ของผู้นำมากกว่าชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ 4) สภาพของรถอีแต็กและผู้ขับรถของทั้งสองชมรมมีคุณภาพไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน คือ ชุมชนต้องสร้างความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การจัดการควรรับผิดชอบหลักขนาดเล็กของผู้ที่มีความมุ่งมั่น และการจัดตั้งป่าชุมชน

คำสำคัญ: การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ ประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภู รถอีแต็ก

Abstract

The purposes of this research were to study the management of mountain tourism by E-Tag car and compare the management effectiveness of mountain tourism by E-Tag car between Phupapox Conservative Tourism Club and Phuborbit Tourism Promotian Club. By using both qualitative and quantitative methodology. In the study of the mountain tourism management will use qualitative methodology. The samples had three groups: the committees of both clubs 10 persons, the chairmans of both clubs 2 persons and the local administrators of both areas 8 persons, and were selected by purposive sampling. Three sets of questionnaires and Focus Group conference were developed for collecting the data. Using content analysis for analyzing the data. In the study of comparing the mountain tourism management effectiveness will compare with 8 variables: management effectiveness, the leader experiences, the rules and management, the stakeholders participation, the tourist services center, the beauty of tourist attraction and the route to mountain, the state of E-tag cars and the drivers, and the inner burst. By using both qualitative and quantitative methodology. The samples had four groups, three groups were the same as had mentioned above and one more group was the tourist group 30 persons, in order to get more data for comparing the variables had mentioned above, which were selected by purposive sampling and used questionnaires for collecting the data. For analyzing the quantitative data will use

descriptive statistics such as frequency, percentage and arithmetic mean for comparing the data and use content analysis for comparing the qualitative data. The finding were as follows.

The management of mountain tourism by E-tag car: 1) Phupapox Conservative Tourism Club had established in B.E.2557 for the purpose of solving the problems of mobile plantation in conserved forest by villagers. All the members and committees of the club were the villagers of Pha Vai village, Puan Phu subdistrict, Nong Hin district, Loei province. The village Headman was the chairman of the club. In the end of year which was the high season there were 50 E-Tag cars standby per day and 10 E-Tag cars per day in the ordinary day. The fare for adult was 60 baht each and 30 baht each for child. The incomes from the fares of every day were allocated 20 % to the club and 80 % to the drivers. The tourists could approach to 3 of 4 view point by E-Tag cars without any steep walking; 2) The Phuborbit Tourism Promotion Club had established in B.E.2558. Initiated by the Muang Loei district-chief officer and the community leaders of chaiyaphruek subdistrict. The members and committees of the club include inhabitants of 11 villages in Chaiyaphruek subdistrict. The chairman of the club was the chairman of Chaiyaphruek Subdistrict Community Organization Council. At present the club has 4 E-Tag cars ready for used. In the end of year which was the high season there were 3 E-Tag cars standby per day and 1 E-Tag car per day in the ordinary day. The fare was 40 baht each for both adult and child. The incomes from the fares were allocated 70 % to the driver and 30 % to the subdistrict headman and village headman of chiyaphruek subdistict club which supported Phuborbit E-Tag Car group, no any income was allocated to Phuborbit Tourism Promotion Club. After rided the E-Tag Cars, for reaching the first view point the tourists had to walk along the steep stairway about 120 meters

The comparison of the management effectiveness of mountain tourism by E-Tag car: 1) the Phupapox Conservative Tourism Club had more management effectiveness than the Phuborbit Tourism Promotion Club; 2) the rules and management, The stakeholders participation, the inner burst, the beauty of tourist attraction and the route to mountain, and the tourist services center of the Phupapox Conservative Tourism Club were better than those of the Phuborbit Tourism Promotion Club. So the findings were consistent with the hypotheses; 3) the leaders of the Phuborbit Tourism Promotion Club had more experience than the leaders of the Phupapox Conservative Tourism Club. The finding was not consistent with the hypothesis; and 4) the state of E-Tag cars and the dirvers had no difference between the 2 clubs. The finding was not consistent with the hypothesis.

The suggestions for conservative tourism management by the communities are as follows: the communities had to cooperate with every involved organization, established the small size of the main responsible organization with commitment persons, and established the community forestry.

Keywords: comparative study, mountain tourism management effectiveness, E-tag car

ความเป็นมาของปัญหา

จังหวัดเลย เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและมีความหลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรม ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ดังนั้น เพื่อให้จังหวัดเลยสามารถดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล และบรรลุวิสัยทัศน์ของจังหวัดเลย "เมืองน่าอยู่ เมืองแห่งการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุน ภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืน" นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย จึงได้กำหนดวาระการขับเคลื่อนจังหวัดเลย (THAILOEI 4.0) รวม 8 ประเด็น เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมีประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่งคือ Tourism and Sports หมายถึง เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวและการกีฬา โดยจะยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน สร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมการตลาดและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว อนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นมิตรกับคนทั้งมวล เสริมสร้างการท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาการเกษตร และศิลปวัฒนธรรมไปสู่การสร้างมูลค่าด้านการท่องเที่ยว ให้สามารถสร้างและกระจายรายได้แก่ประชาชน

สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ได้รับความนิยมในจังหวัดเลย คือ การนั่งรถอีแต๊กขึ้นชมทิวทัศน์บนภูซึ่งผู้โดยสารจะได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ขณะนั่งรถไถนาดัดแปลงเป็นรถโดยสารที่เรียกว่ารถอีแต๊ก การท่องเที่ยวรูปแบบนี้จัดการโดยชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นรวมตัวกันในรูปแบบของชมรม อย่างไรก็ตามแม้การท่องเที่ยวดังกล่าวจะมีความน่าสนใจ แต่เนื่องจากจัดโดยชุมชนท้องถิ่น จึงอาจมีปัญหาอุปสรรคและขาดความสมบูรณ์ในการดูแลนักท่องเที่ยว (จรัส สุวรรณมาลา และ

คณะ, 2551) ดังนั้นหากพิจารณาว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยควรมีบทบาทในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยใช้รถอีแต๊กที่จัดการโดยชุมชนในรูปแบบชมรม จึงเป็นหัวข้อหนึ่งที่นักศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษา 2 ชมรมที่สำคัญคือ 1) ชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2557 ได้ดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเพื่อชมความสวยงามบนยอดภูปาเปาะได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดี โดยมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สะดวกกว้างขวางเพื่อเป็นที่จอดรถของนักท่องเที่ยว เป็นที่ขายบัตรและจัดคิวขึ้นรถอีแต๊ก มีร้านอาหารและสินค้าของฝากแก่นักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี (อัครวิทย์ หมื่นกุล, ปัญญา รัตนวัน และศิริศักดิ์ ธรรมรัตติกุล, 2558) ในปี 2557 มีนักท่องเที่ยวประมาณ 100,000 คน มีเงินสะพัดกว่า 3 ล้านบาท มีสมาชิกมาขึ้นทะเบียนรถอีแต๊กประมาณ 72 คัน สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเป็นอย่างมาก ข้อมูลดังกล่าวนี้เป็นสิ่งจูงใจให้องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์มีความสนใจที่จะผลักดันให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกันที่ภูบ่อปิด อันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์ (องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์, 2558) 2) ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิด ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2558 ภายหลังจากการไปศึกษาดูงานการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูปาเปาะโดยรถอีแต๊ก และเกิดแนวคิดที่ดำเนินการตามในรูปแบบชมรม อย่างไรก็ตามภายหลังการดำเนินงานการท่องเที่ยวขึ้นภูบ่อปิดโดยรถอีแต๊กมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบันจำนวนนักท่องเที่ยวยังมีไม่มากทัดเทียมกับการท่องเที่ยวที่ภูปาเปาะ มีรถอีแต๊กบริการนักท่องเที่ยวเพียงแค่ 4 คัน

หากพิจารณาจากจำนวนนักท่องเที่ยว อาจกล่าวได้ว่าทั้ง 2 ชมรม มีประสิทธิผลที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าในการศึกษาเพื่อที่จะเข้าใจการจัดการและสาเหตุที่ทำให้มีประสิทธิผลที่แตกต่างกันควรที่จะศึกษา

โดยการเปรียบเทียบประเด็นหรือตัวแปรที่สำคัญที่เกี่ยวข้องระหว่างทั้ง 2 ชุมชน ดังนี้ ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยว ประสบการณ์ของผู้นำ กฏระเบียบและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภู สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถ และการระเบิดจากข้างในของกลุ่ม

ผลการศึกษาคือจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวของทั้ง 2 ชุมชน ตลอดจนการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก ของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ และชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิด

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊กระหว่างชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะกับชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิด

สมมติฐานการวิจัย ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่แตกต่างกัน เป็นผลมาจากความแตกต่างในคุณภาพของประสบการณ์ของผู้นำ กฏระเบียบและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภู สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถ และการระเบิดจากข้างในของกลุ่ม

ตัวแปรต้น คือ ประสบการณ์ของผู้นำ กฏระเบียบและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภู สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถ การระเบิดจากข้างในของกลุ่ม

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจที่กว้างขวางและลุ่มลึกยิ่งขึ้น (สัมฤทธิ์ การเพ็ง, สรายุทธ กันหลง, ดุษฎีวัฒน์ แก้วอินทร์, 2559) โดยมีรายละเอียดตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อดังนี้

1. ศึกษาวิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1 กลุ่มตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive samples) ประกอบด้วย 1) ประธานชมรมทั้ง 2 ชมรม ผู้บริหารในท้องถิ่นตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย ได้แก่ นายอำเภอเมืองเลย กำนันตำบลชัยพฤกษ์ ผู้ใหญ่บ้านโพนสะอาด นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์และผู้บริหารในท้องถิ่นตำบลปวนพุ อำเภอหนองหิน ได้แก่ นายอำเภอหนองหิน กำนันตำบลปวนพุ ผู้ใหญ่บ้านผาหวาย และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปวนพุ จำนวน 10 คน 2) คณะกรรมการชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิดที่ประกอบการรถยนต์นำเที่ยวทุกคน จำนวน 5 คน และ 3) คณะกรรมการชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน ทั้งหมดเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key informant)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ชุด ได้แก่

1.2.1 แบบสอบถามสำหรับประธานชมรม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด 2) ตอนที่ 2 ประสบการณ์ของประธานชมรม เป็นแบบปลายเปิด และ 3) ตอนที่ 3 การ

บริหารจัดการท่องเที่ยว เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด

1.2.2 แบบสอบถามสำหรับกรรมการชมรม แบ่งออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด 2) ตอนที่ 2 การจัดการการท่องเที่ยว/กฎระเบียบของชมรม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด 3) ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 4) ตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผล/คุณภาพ/มาตรฐานการบริหารจัดการของชมรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ 5) ตอนที่ 5 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต็ก เป็นแบบปลายเปิด

1.2.3 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารในท้องถิ่น ในพื้นที่การท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด และ 2) ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต็ก เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลโดยนักวิจัยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างเขียนตอบในพื้นที่ และการสนทนากลุ่ม (Focus group) คณะกรรมการทั้ง 2 ชมรม ในพื้นที่การท่องเที่ยวภูปาเปาะและภูบ่อปิด

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถาม โดยใช้ข้อมูลจากคำถามแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด และการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเรียบเรียงเนื้อหาเชิงบรรยายเกี่ยวกับวิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต็ก

2. ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต็ก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

2.1 กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างตามข้อ 1.1 และเพิ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยคัดเลือกจากนักท่องเที่ยวที่เคยใช้บริการโดยสารขึ้นภูจากทั้งภูปาเปาะและภูบ่อปิด จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 2 แห่งได้

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถามชุดเดิมทั้ง 3 ชุดกับการศึกษาวิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต็ก และเพิ่มแบบสอบถามชุดที่ 4 คือ แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด 2) ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูปาเปาะและภูบ่อปิดโดยรถอีแต็ก โดยเปรียบเทียบด้านศูนย์บริการนักท่องเที่ยวก่อนขึ้นภู ด้านสภาพของรถอีแต็กและเส้นทางขึ้นภู ด้านผู้ขับรถอีแต็ก และด้านจุดชมวิวและสภาพธรรมชาติบนภู เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด และ 3) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นแบบปลายเปิด

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลโดยนักวิจัยนำแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยวเขียนตอบในพื้นที่

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จะต้องมีการเปรียบเทียบข้อมูลตามตัวแปรต้นและตัวแปรตามระหว่าง 2 ชมรม โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 4 ชุด ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรแต่ละตัวมาประมวลผลและเปรียบเทียบที่ละตัวแปร โดยข้อมูลเชิงปริมาณ จะใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่ามัธยฐานเลขคณิตได้ ซึ่งเป็นค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ดังนั้นการนำค่าสถิติที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบกันนั้น จึงเป็นการเปรียบเทียบเบื้องต้นเท่านั้น ไม่ได้ดำเนินการเปรียบเทียบในลักษณะการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติอ้างอิง (Inferential statistics)

ตัวแปรที่สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงปริมาณคือ ตัวแปรตามผลการวิจัยข้อ 2.1, 2.4, 2.5, 2.6 และ 2.7 ส่วนตัวแปรที่มีลักษณะเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้การตีความของผู้วิจัยวิเคราะห์ความแตกต่างในสาระสำคัญของข้อมูลเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบได้แก่ ตัวแปรตามผลการวิจัยข้อ 2.2, 2.3 และ 2.8

ผลการวิจัย

1. วิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต็ก

1.1 กลุ่มรถอีแต็กภูปาเปาะเป็นส่วนหนึ่งของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2557 เพื่อแก้ปัญหาชาวบ้านทำไร่เลื่อนลอยในเขตป่าสงวน ดังนั้น จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน สมาชิกและกรรมการชมรมทุกคนเป็นชาวบ้านในหมู่บ้านผาห้วย ตำบลปวนพูน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานชมรม มีกฎระเบียบและข้อตกลงของชมรมและกลุ่มรถอีแต็กใช้ในการบริหารจัดการ กลุ่มรถอีแต็กปัจจุบันมีรถพร้อมให้บริการ 71 คัน เก็บค่าโดยสารทั้งไปและกลับ สำหรับผู้ใหญ่คนละ 60 บาท เด็กคนละ 30 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรเข้าชมรม ร้อยละ 20 และร้อยละ 80 จัดสรรให้กลุ่มผู้ขับรถที่ลงทะเบียนแต่ละวันเฉลี่ยได้เท่ากันทุกคน ในฤดูกาลท่องเที่ยวจะเป็นช่วงปลายปี จะมีรถมาจอดรอให้บริการประมาณวันละ 80 คัน ตั้งแต่เวลา 05.00 น. และโดยทั่วไปประมาณวันละ 10 คัน การจัดการให้บริการจะจัดตามลำดับเวลาที่มาลงทะเบียนและหมุนเวียนตามลำดับตลอดทั้งวัน นักท่องเที่ยวสามารถโดยสารรถอีแต็กเข้าถึงจุดชมวิวดูโดยไม่ต้องเดินขึ้นทางสูงชันอีกได้ 3 จุด จากทั้งหมด 4 จุด แนวทางการพัฒนาในอนาคตคือ การจัดสรรที่ชมวิวดูให้สวยงามมากขึ้น

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และการเพิ่มกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น เครื่องเล่นโหนสลิง

1.2 กลุ่มรถอีแต็กภูบ่อปิดเป็นส่วนหนึ่งของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิด ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยเกิดจากความคิดริเริ่มของนายอำเภอเมืองเลย ในสมัยนั้น และผู้นำชุมชนในตำบลชัยพฤกษ์ ที่เห็นว่าภูบ่อปิดน่าจะมีเส้นทางท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากทางเดินขึ้นซึ่งมีอยู่แล้ว โดยใช้รถอีแต็กตามรูปแบบการท่องเที่ยวโดยรถอีแต็กขึ้นภูปาเปาะ จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสร้างรายได้ให้กับชุมชน สมาชิกและกรรมการชมรมครอบคลุมผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลชัยพฤกษ์ ซึ่งมี 9 หมู่บ้าน ประธานชมรมเป็นประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลชัยพฤกษ์ มีข้อบังคับของชมรมที่ใช้ในการบริหารจัดการ กลุ่มรถอีแต็กปัจจุบันมีรถพร้อมให้บริการ 4 คัน เก็บค่าโดยสารทั้งไปและกลับ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่คนละ 40 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรให้ชมรมกำหนดผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ ร้อยละ 30 ซึ่งเป็นชมรมที่ให้การสนับสนุนกลุ่มรถอีแต็ก โดยไม่ได้จัดสรรให้ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิด และจัดสรรให้ผู้ขับแต่ละคนร้อยละ 70 เมื่อนักท่องเที่ยวโดยสารรถอีแต็กแล้วจะต้องเดินขึ้นบันไดที่สูงชันอีกประมาณ 120 เมตร จึงจะถึงจุดชมวิวดูครั้งแรก ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวจะมีรถอีแต็กจอดรอให้บริการวันละ 3 คัน ตั้งแต่เวลา 05.30 น. โดยทั่วไปจะมีรถจอดไว้เพียง 1 คัน ปัญหาสำคัญของการบริหารจัดการคือ พื้นที่ภูบ่อปิดอยู่ในเขตวนอุทยานและมีพื้นที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองเลยด้วย แนวทางการพัฒนาในอนาคตคือ การประชุมผู้บริหารระดับอำเภอและจังหวัด เพื่อกำหนดขอบเขตของบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน ต้องมีการประชาสัมพันธ์และปรับปรุงภูมิทัศน์ด้านทางขึ้นรถอีแต็กให้โดดเด่นยิ่งขึ้น

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการ ท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต็ก

2.1 ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดย
รถอีแต็ก

เมื่อพิจารณาเรื่องจำนวนนักท่องเที่ยวและ
รายได้รวมจากการท่องเที่ยว ชุมชนการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ภูปาเปาะ มีประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภู
โดยรถอีแต็กมากกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด

2.2 ประสิทธิภาพของผู้นำ

ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิดมี
ประสิทธิภาพของผู้นำเฉพาะประธานชมรมมากกว่าชมรม
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ จึงไม่เป็นไปตาม
สมมติฐานของการวิจัย เนื่องจากประสิทธิภาพการจัดการ
ท่องเที่ยวที่มากกว่าของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ภูปาเปาะ ไม่ได้เป็นผลมาจากคุณภาพที่มากกว่าของ
ประสิทธิภาพของผู้นำของชมรม

2.3 กฎระเบียบและการบริหารจัดการ

ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ
มีกฎระเบียบและการบริหารจัดการชมรมที่ดีกว่าชมรม
ส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด จึงเป็นไปตามสมมติฐาน
ของการวิจัย

2.4 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เมื่อพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้
ส่วนเสียที่สำคัญคือ กรรมการชมรมจะพบว่า ชมรมการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ มีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้
ส่วนเสียมากกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด
จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.5 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ มีคุณภาพดีกว่าชมรมส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวภูบ่อบิด จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.6 ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและ
เส้นทางขึ้นภู

ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทาง
ขึ้นภูของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ
มีคุณภาพดีกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด
จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.7 สภาพของรถอีแต็กและผู้ขับรถ

สภาพของรถอีแต็กและผู้ขับรถของทั้งสองชมรม
มีคุณภาพไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานของ
การวิจัย

2.8 การระเบิดจากข้างในของกลุ่ม

ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ มีการ
ระเบิดจากข้างในของกลุ่มมากกว่าชมรมส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวภูบ่อบิด จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปราย
ผลตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาได้ดังนี้

ผลการศึกษาที่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
คือ ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวที่มากกว่าเป็นผลมา
จากคุณภาพที่ดีกว่าของกฎระเบียบและการบริหาร
จัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้อง
แนวคิดระบบมาตรฐานการพัฒนาชุมชน ในเรื่อง
มาตรฐานกลุ่ม/องค์กรชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน,
2558) ซึ่งได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการ
กำหนดกฎระเบียบ และทำกิจกรรมของกลุ่ม
คณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกมีการ
ทำงานตามบทบาทหน้าที่และมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน
การจัดสรรผลประโยชน์มีระบบ โปร่งใส เป็นธรรม และมี
กิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เป็นต้น

ผลการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องการระเบิดจาก
ข้างในของกลุ่ม เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ
ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวที่มากกว่าของชมรมการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ เป็นผลมาจากแรงจูงใจใน
การทำงานของประธานและกรรมการชมรมที่มีลักษณะ

การระเบิดจากข้างในของกลุ่มมากกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด ทั้งนี้ เนื่องจากภูปาเปาะเคยเป็นที่ทำกินแบบทำไร่เลื่อนลอยของชาวบ้านผาห้วยมาก่อน เมื่อไม่สามารถทำกินบนพื้นที่ป่าสงวนได้ ความจำเป็นที่ต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพโดยการพัฒนาพื้นที่ภูปาเปาะให้กลายเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านผาห้วยอย่างยิ่ง แรงจูงใจดังกล่าวจึงเข้าลักษณะการระเบิดจากข้างใน ซึ่งหมายถึง คนในชุมชนมีความมุ่งมั่นอย่างเต็มที่ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นภูปาเปาะโดยรื้อฟื้นวิถีชีวิตของตัวเอง ซึ่งจะทำให้งานพัฒนาเรื่องนั้นๆ ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง (กลุ่มสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2560)

กรณีประสบการณ์ของผู้นำ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย เนื่องจากแม้ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิดจะมีผู้นำที่มีประสบการณ์มากกว่า เช่น เป็นประธานสภาขององค์กรชุมชนตำบลชัยพฤกษ์ ประธานศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ เป็นต้น แต่ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิดก็ไม่ได้มีประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวที่มากกว่าชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ ซึ่งประธานชมรมเป็นเพียงผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น จึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดระบบมาตรฐานการพัฒนาชุมชนในเรื่องมาตรฐานผู้นำชุมชน ซึ่งได้กล่าวถึงการบริหารตนเอง การบริหารงานและการบริหารสังคม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า แม้ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิดจะมีประสบการณ์มากกว่า แต่ก็ยังเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่นๆ ของตำบล นอกเหนือจากงานท่องเที่ยวชมรม การมีภารกิจมากก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการชมรมแตกต่างจากประธานชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ ซึ่งแม้ว่าจะเป็นเพียงผู้ใหญ่บ้าน กลับทำให้สามารถทุ่มเทให้กับการบริหารจัดการชมรมได้อย่างเต็มที่

สรุปผลการวิจัย

1. วิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรื้อฟื้นวิถีชีวิตชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2557 เพื่อแก้ปัญหาชาวบ้านทำไร่เลื่อนลอยในเขตป่าสงวน สมาชิกและกรรมการชมรมทุกคนเป็นชาวบ้านในหมู่บ้านผาห้วย ตำบลปวนพ อำเภอนนทิง จังหวัดเลย มีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานชมรม ฤดูกาลท่องเที่ยวจะเป็นช่วงปลายปี จะมีรถจอดรอให้บริการประมาณวันละ 50 คัน โดยทั่วไปประมาณวันละ 10 คัน เก็บค่าโดยสารสำหรับผู้ใหญ่คนละ 60 บาท เด็กคนละ 30 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรเข้าชมรมร้อยละ 20 และร้อยละ 80 จัดสรรให้กลุ่มผู้ขับรถนักท่องเที่ยวสามารถโดยสารรถอีแต็กเข้าถึงจุดชมวิว โดยไม่ต้องเดินขึ้นทางสูงชันอีก ได้ 3 จุด จากทั้งหมด 4 จุด

การจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูบ่อบิดที่ดำเนินการโดยกลุ่มรื้อฟื้นวิถีชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยเกิดจากความคิดริเริ่มของนายอำเภอเมืองเลย และผู้นำชุมชนในตำบลชัยพฤกษ์ สมาชิกและกรรมการชมรมครอบคลุมผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลชัยพฤกษ์ ซึ่งมี 11 หมู่บ้าน ประธานชมรมเป็นประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลชัยพฤกษ์ ปัจจุบันมีรถพร้อมให้บริการ 4 คัน ฤดูกาลท่องเที่ยวจะเป็นช่วงปลายปี จะมีรถอีแต็กจอดรอให้บริการวันละ 3 คัน และโดยทั่วไปวันละ 1 คัน เก็บค่าโดยสารทั้งเด็กและผู้ใหญ่ คนละ 40 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรให้ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ ร้อยละ 30 ซึ่งเป็นชมรมที่ให้การสนับสนุนกลุ่มรื้อฟื้นวิถีชีวิต โดยไม่ได้จัดสรรให้ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด และจัดสรรให้ผู้ขับรถแต่ละคน ร้อยละ 70 เมื่อนักท่องเที่ยวโดยสารรถอีแต็กแล้วจะต้องเดินขึ้นบันไดที่สูงชันอีกประมาณ 120 เมตร จึงจะถึงจุดชมวิวจุดแรก

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต็ก

2.1 ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ มีประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต็กมากกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด

2.2 ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ มีกฎระเบียบและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การระเบิดจากข้างในของกลุ่ม ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภูและศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ดีกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.3 ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด มีประสบการณ์ของผู้นำมากกว่าชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.4 สภาพของรถอีแต็กและผู้ขับรถของทั้งสองชมรมมีคุณภาพไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. การสร้างความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีพื้นที่การท่องเที่ยวที่ไม่ใช้กรรมสิทธิ์ของคนใดคนหนึ่ง โดยอาจเป็นพื้นที่ของหน่วยงานราชการ พื้นที่สาธารณะประโยชน์ พื้นที่ป่าสงวนหรือวนอุทยาน เป็นต้น การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเช่นนี้ จำเป็นต้องสร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างฝ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคนในชุมชน ธุรกิจเอกชน หน่วยงานราชการตลอดจนหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) เป็นต้น การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงจะมีประสิทธิผลและยั่งยืน

2. การจัดองค์กรรับผิดชอบหลักขนาดเล็กของ ผู้มีความมุ่งมั่น แม้ว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มักจะต้องมีการประสานงานสร้างความร่วมมือกับ ฝ่ายต่างๆจำนวนมากดังข้อเสนอแนะข้อที่ 1 แต่การจัด องค์กรรับผิดชอบหลักเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ การท่องเที่ยวกลับควรพิจารณาสนับสนุนให้เป็นองค์กรที่มี ขนาดไม่ใหญ่เกินไป กล่าวคือ ไม่ควรมีบุคคลภายนอก พื้นที่เข้าไปเกี่ยวข้องในองค์กรหลักมากเกินไปจนความจำเป็น โดยอาจจะจัดให้หน่วยงานสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้อยู่ ในฐานะที่ปรึกษาหรือผู้ให้การสนับสนุน เพื่อให้องค์กร ชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่การท่องเที่ยวสามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างคล่องตัว

อย่างไรก็ตาม องค์กรขนาดเล็กดังกล่าวจะต้อง เป็นการรวมตัวกันของคนในชุมชนที่มีความมุ่งมั่นอย่าง เต็มที่ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของตน จึงจะทำให้งาน พัฒนาเรื่องนั้นๆ ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง

3. การจัดตั้งป่าชุมชน การจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนที่มีพื้นที่การท่องเที่ยวอยู่ในเขตป่าสงวน ควร พิจารณาจัดตั้งเป็นป่าชุมชน ซึ่งจะทำให้ชุมชนสามารถ จัดตั้งคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และสามารถ จัดทำแผนการใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ ตามกฎหมายพระราชบัญญัติ ป่าชุมชน พ.ศ. 2562

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2558). *แนวทางดำเนินงานระบบ มาตรฐานการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนัก เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนา ชุมชน
- กลุ่มสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (2560). *วิทยาระบบสังคมไทย*. เลย: คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย

จรัส สุวรรณมาลา และคณะ. (2551). *คู่มือนวัตกรรมท้องถิ่น เรียนรู้ด้วยตนเองกับกรณีศึกษาจริง 250 เรื่อง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัมฤทธิ์ การเพ็ง, สรยุทธ กันหลง และดุสิตวัฒน์ แก้วอินทร์. (2559). *การวิจัยแบบผสมวิธี: กระบวนทัศน์การวิจัยในศตวรรษที่ 21*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์. (2558). *สรุปผลการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพองค์กรเครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนรูปแบบปิดเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ประจำปี 2558*. เลย: องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

อัศววิทย์ หมั่นกุล, ปัญญา รัตนวัน และศิริศักดิ์ดา ธรรมรัตติกุล. (2558). *ชุดความรู้บทเรียนโครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเครือข่ายชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ (องค์กรสวัสดิการชุมชน) บ้านผาหวาย ตำบลปวนพุ อำเภอหนองหินจังหวัดเลย*. เลย: สำนักงานพื้นที่พิเศษเลย (อพท. 5).

การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

The Development of Website to Promote the OTOP Products of Amphoe Pha Khao, Loei Province

นิชนันท์ จงใจสิทธิ์^{1*} วชิรภรณ์ ดีสุทธิ¹

Nitchanan Chongchaisit^{1*} Watchareeporn Deesutti¹

Corresponding author's E-mail: nitchanan.cho@ru.ac.th

(Received: December 14, 2020; Revised: February 17, 2021; Accepted: March 9, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อออกแบบเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ถูกพัฒนาขึ้นในรูปแบบของเว็บแอปพลิเคชัน และเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูล MySQL กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และผู้ใช้งานทั่วไปกลุ่มอาชีพอำเภอผาขาว จังหวัดเลย จำนวน 11 กลุ่มประกอบด้วยประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มรวม 205 คน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เว็บไซต์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย มีคุณภาพจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.58) มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.60) และผลการประเมินความพึงพอใจทุกด้านของเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย จากกลุ่มผู้ใช้งานทั่วไป พบว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.65) อยู่ในเกณฑ์ดี

คำสำคัญ: การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ OTOP ระบบฐานข้อมูล เว็บไซต์

Abstract

The objectives of this research were to: 1) development a website to promote the OTOP products of Amphoe Pha Khao, Loei Province; and 2) survey the satisfaction of internet users towards the website to promote the OTOP products of Amphoe Pha Khao, Loei Province. This site was developed as a web application with functionality using MySQL as a database. The representative used in this study consisted of 5 experts and 205 users who completed a satisfaction survey. The data were then analyzed by values of percentage, average, standard deviation.

The research found that overall quality towards the website to promote the OTOP products of Amphoe Pha Khao, Loei Province were at a very good level ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.58). Overall satisfaction towards the website were also at a good level ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.60). and they were satisfied with the overall at a good level ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.65) is good level.

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Lecturers, Business Computer of Digital, Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University

Keywords: promote a product, OTOP product, database, website

ความเป็นมาของปัญหา

เทคโนโลยีสารสนเทศได้รับการยอมรับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจอย่างไม่สามารถปฏิเสธได้ ท่ามกลางสภาวะการตลาดที่มีการแข่งขันสูง ธุรกิจที่ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลกับผู้อื่นจะดำเนินธุรกิจได้ลำบากนำไปสู่การเสียเปรียบในเชิงการค้า ธุรกิจสมัยใหม่จึงต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศติดตามการเปลี่ยนแปลงของโลกและแสวงหาโอกาสทางการตลาด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการหาลูกค้าทั้งในและต่างประเทศ ด้วยการเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภครวมถึงการให้บริการที่รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรเดช สุเมธาวิวัฒน์ (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องการสื่อสารการตลาดในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีและการสื่อสารทางการตลาดจะถูกประยุกต์ใช้ในลักษณะของการบูรณาการแบบใช้การใช้เทคโนโลยีด้านสารสนเทศเข้ามาเพื่อสื่อสารไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย (Smart solution) ด้วยระบบการจัดการเนื้อหา Content management system ซึ่งจะเป็นการส่งข้อมูลข่าวสารเพื่อการตอบสนองของลูกค้าได้หลากหลาย

ผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นได้รับความสนใจจากผู้บริโภค จึงทำให้ผู้ประกอบการชุมชนหลายรายเข้ามาแข่งขันกันในตลาดมากขึ้น โดยจะมุ่งเน้นไปในเรื่องการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพโดยไม่ได้นิ่งนอนใจถึงช่องทางในการจัดจำหน่ายและประชาสัมพันธ์ จึงส่งผลต่อการเข้าถึงตัวผลิตภัณฑ์ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าวนี้เสียโอกาสทางการตลาด ดังนั้นผู้ประกอบการ จึงต้องหันมาให้ความสำคัญในด้านการเพิ่มช่องทางการตลาดและประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสภาพทางการตลาดในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษราภรณ์ มัทธนชัย (2555) ที่ศึกษาเรื่องการ

พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP ของตำบลสะลง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอนาหว้า จังหวัดเลย เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่พัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนที่มีความหลากหลาย โดยใช้จุดแข็งของชุมชนทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญาเพื่อผลิตสินค้าหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง โดยสินค้าที่ผลิตนั้นหลากหลายรูปแบบ เช่น อาหาร เครื่องดื่ม ผ้าทอ และเครื่องแต่งกาย เป็นต้น โดยผลิตภัณฑ์ของชุมชนแห่งนี้ได้เริ่มต้นมาจากทางเกษตรจังหวัดมีโครงการให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ จึงได้เสนอโครงการฝึกอบรมการทอผ้าและตัดเย็บ จัดจำหน่ายตามงานโอท็อป งานกาชาด และตามงานต่างๆ กลุ่มสินค้าที่ผลิต ได้แก่ ผ้าถุง เสื้อผ้าคลุมไหล่ ผ้าสีย้อมธรรมชาติ ผ้าขาวม้า ผ้าเมตร และเสื้อผ้าตัดตามสั่ง เป็นต้น

ในชุมชนแห่งนี้มีผลิตภัณฑ์หลากหลายรูปแบบที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชน ซึ่งควรได้รับการประชาสัมพันธ์ให้กว้างขวางเพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนให้สามารถมีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาความรู้ในเชิงทฤษฎีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติเพื่อสร้างศักยภาพให้กับชุมชนได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักงานยกร่างรัฐธรรมนูญ, 2559) และยังสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พ.ศ. 2560 – 2570 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริการวิชาการ

เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและภูมิภาค โดยส่งเสริมการให้บริการวิชาการและส่งเสริมองค์ความรู้แก่ชุมชน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพนำไปสู่ การพัฒนาระดับท้องถิ่น (กองนโยบายและแผน, 2559) จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล อำเภอผาขาว จังหวัดเลย พบว่ามีกลุ่มอาชีพในชุมชนทั้งหมด 28 กลุ่ม (สำรวจ ข้อมูลวันที่ 28 ธันวาคม 2560) โดยส่วนมากผลิตภัณฑ์ จะเป็นประเภทอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ผู้วิจัยได้คัดเลือก กลุ่มอาชีพตัวอย่างจำนวน 11 กลุ่ม จากทั้งหมด 28 กลุ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพการผลิต สามารถผลิตซ้ำ ในปริมาณและคุณภาพคงเดิมและมีกระบวนการผลิต ที่เหมาะสม

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการ ออกแบบเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP ของ อำเภอผาขาว จังหวัดเลย โดยศึกษาข้อมูลร่วมกันกับ คนในชุมชนเพื่อให้ทราบถึงความต้องการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการบริหารจัดการสินค้าในชุมชน ซึ่งการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยบริหารจัดการสินค้าและ ข้อมูลต่างๆ จะทำให้ข้อมูลเป็นระเบียบค้นหาได้ง่าย และสะดวกต่อการนำไปใช้งาน นอกจากนี้การนำ เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในด้าน การประชาสัมพันธ์ สินค้าของชุมชนผ่านเว็บไซต์นั้น ยังทำให้เกิดการ กระจ่ายข้อมูลไปยังที่ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วทำให้ ผู้ที่สนใจข้อมูลสินค้าของชุมชนสามารถเห็นสินค้าและ เกิดการซื้อขายกันได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น โดยระบบ นั้นผู้ใช้งานสามารถจัดการข้อมูลสินค้าได้เอง เช่น เพิ่มเติม ปรับปรุงข้อมูลสินค้า แสดงรายงานต่างๆ และ เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์สินค้าให้ผู้ผลิต เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้กว้างขวาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งาน เว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ถูกพัฒนาขึ้นในรูปแบบของเว็บ แอปพลิเคชัน และเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูล MySQL

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร ได้แก่ กลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ OTOP ประกอบด้วยประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มรวม 205 คน

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผลิตภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ประธานกลุ่ม จำนวน 11 คน และสมาชิกกลุ่ม จำนวน 194 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความ พึงพอใจต่อการใช้งานเว็บไซต์ ได้แก่ ประธานกลุ่ม จำนวน 11 คน และสมาชิกกลุ่ม จำนวน 194 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย จำนวน 205 คน

3.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดความ พึงพอใจ เพื่อวัดระดับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งาน เว็บไซต์ผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย และ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า เป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและ ประเมินผล ซึ่งแบบสอบถามนี้จะออกแบบให้มี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อเว็บไซต์ผลิตภัณฑ์ OTOP ชุมชน อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะของที่มีต่อเว็บไซต์ ผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ดำเนินการโดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา

1) ศึกษาปัญหาโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มอาชีพภายในชุมชนและวิเคราะห์ความต้องการของการออกแบบและพัฒนาระบบ

2) วิเคราะห์ความเป็นไปได้

3) ศึกษาเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการพัฒนาระบบ

4.1.2 การออกแบบระบบ และเครื่องมือทดสอบระบบ

1) ออกแบบระบบในภาพรวม

2) ออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้

3) ออกแบบเครื่องมือการทดสอบระบบ

4.1.3 พัฒนาระบบ โดยใช้ภาษา PHP และใช้ MySQL เป็นระบบจัดการฐานข้อมูล

4.1.4 การทดสอบระบบ โดยใช้วิธีแบบ Black Box Testing โดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์มุ่งเน้นว่าตรงตามความต้องการหรือไม่ ทำการป้อนข้อมูลทดสอบเพื่อให้ระบบประมวลผลและแสดงผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานว่ามีความถูกต้องหรือไม่

4.1.5 เปิดใช้งานเว็บจริงและประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาและการออกแบบเว็บไซต์โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

4.1.6 สรุปผล

4.2 ประเมินความพึงพอใจของระบบ โดยกลุ่มตัวอย่าง ทดลองใช้ระบบพร้อมทั้งตอบแบบประเมินความพึงพอใจของระบบ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินที่ได้รับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแล้วเรียบเรียงนำเสนอเป็นการบรรยาย ส่วนแบบสอบถามและแบบประเมินใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มอาชีพในชุมชน 11 กลุ่ม อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลกลุ่มอาชีพในชุมชน อำเภอผาขาว จังหวัดเลย พบว่ามีกลุ่มอาชีพในชุมชนทั้งหมด 28 กลุ่ม ผลิตภัณฑ์จะเป็นประเภทอาหารและเครื่องนุ่งห่ม โดยคัดเลือกกลุ่มอาชีพตัวอย่างจำนวน 11 กลุ่ม จากทั้งหมด 28 กลุ่ม ดังตารางที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพการผลิต สามารถผลิตซ้ำในปริมาณมาก มีคุณภาพคงเดิมและมีกระบวนการผลิตที่เหมาะสม รวมไปถึงมีตราผลิตภัณฑ์และบรรจุหีบห่อที่พร้อมจำหน่าย จากการสอบถามถึงปัญหาทำให้ทราบว่ายังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงและยังไม่มี การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาบริหารจัดการข้อมูลต่างๆ ทำให้ขาดโอกาสที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

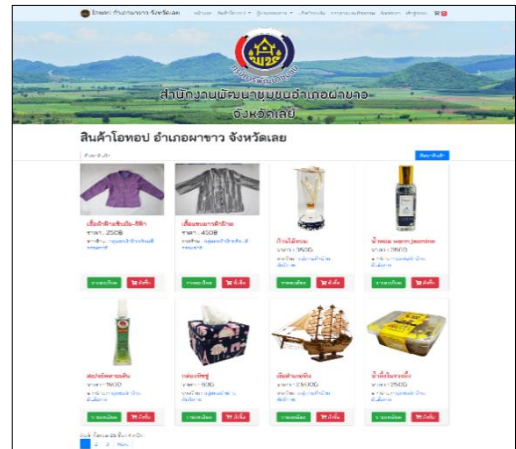
ตารางที่ 1 ผลสำรวจข้อมูลกลุ่มอาชีพในชุมชน 11 กลุ่ม

ลำดับ	ชื่อกลุ่มอาชีพ	หัวหน้ากลุ่ม	ผลิตภัณฑ์
1.	กลุ่มทอผ้าบ้านภูเขาทองสมาชิก 59 คน	นางนิยม ภัคดีเขียว	ผ้ามัดหมี่ ผ้าขาวม้า ผ้าไหม และผลิตภัณฑ์สิ่งทำ
2.	กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติสมาชิก 24 คน	นางเพ็ญจิต แก้วใส	ผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ และของที่ระลึกผลิตภัณฑ์จากผ้า
3.	กลุ่มทอผ้าบ้านสันติภาพสมาชิก 57 คน	นางวิภาพร นามบรรดา	ผ้าฝ้ายและผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

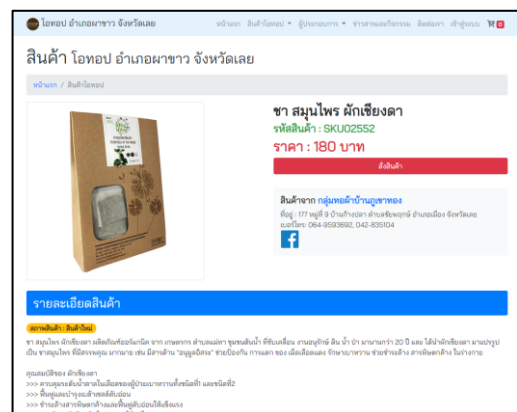
ลำดับ	ชื่อกลุ่มอาชีพ	หัวหน้ากลุ่ม	ผลิตภัณฑ์
4.	ขนมเปียะไต้ยักซ์ สมาชิก 1 คน	น.ส ศิวนาถ พิมพ์ใจ	ขนมเปียะไต้ยักซ์
5.	กลุ่มพรมเช็ดเท้า สมาชิก 5 คน	นางช้อย เพ็งคุณ	พรมเช็ดเท้าจากผ้า
6.	กลุ่มทอเสื่อกก สมาชิก 5 คน	นางสังเวียน คำวงษา	ผลิตภัณฑ์เสื่อกก
7.	วิสาหกิจชุมชน บ้านพวยแดง สมาชิก 12 คน	นางดวง พลสวัสดิ์	กล้วยฉาบ กล้วยอบเนย
8.	กลุ่มแปรรูปสินค้า การเกษตร สมาชิก 20 คน	นางจวีวรรณ ชินรัตน์	ผลิตภัณฑ์ประเภท กล้วย ไข่เค็ม ไอศกรีม ผักปลอด สารพิษและสินค้า เกษตรอินทรีย์
9.	กลุ่มชุมชน สานตะกร้าพลาสติก สมาชิก 10 คน	นางพิศมัย ศิริคุณ	ตะกร้าสานจากเส้น พลาสติกประเภท ต่างๆ
10.	กลุ่มทำขนมจีน ลวดช่องใบเตย สมาชิก 5 คน	น.ส วาสนา ไพชาญ	ผลิตภัณฑ์เส้น ขนมจีน ลวดช่อง ใบเตย เปียกปูน กะทิสด
11.	กลุ่มจำหน่ายน้ำผึ้ง สมาชิก 7 คน	น.ส กรรณิกา พุทธิธาทา	น้ำผึ้ง และสบู่น้ำผึ้ง

2. ผลการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย จากการวิเคราะห์ปัญหาแล้วนำมาพัฒนาระบบตามขั้นตอนทำให้ได้เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ประกอบด้วยระบบซื้อขาย หน้าแจ้งชำระเงิน หน้าแสดงสินค้า หน้าผู้ประกอบการ หน้าข่าวสาร และกิจกรรม หน้าติดต่อเรา และหน้าการเข้าสู่ระบบสำหรับผู้ประกอบการ และทำการอัปโหลดเว็บไซต์โดยได้กำหนดที่อยู่ของเว็บไซต์ คือ www.otop-phakhao.com

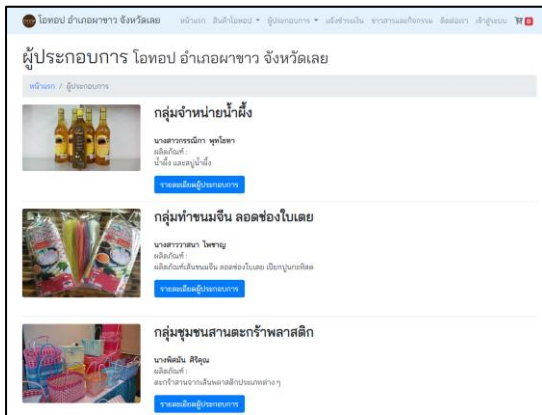
ภาพที่ 1 หน้าจอแรกเมื่อเข้าสู่เว็บไซต์

จากภาพที่ 1 แสดงหน้าจอแรกเมื่อเข้าสู่เว็บไซต์ ด้านบนจะแสดงเมนูหลัก และมีภาพสไลด์เกี่ยวกับสินค้า OTOP จากนั้นจะมีช่องค้นหาสินค้าและรายการสินค้า โดยจะแสดงสินค้า จำนวน 8 ชิ้น ในหน้าแรก และมีปุ่มหน้าถัดไปเพื่อดูสินค้าเพิ่มเติม โดยแต่ละสินค้าจะมีปุ่มรายละเอียดเพื่อคลิกดูรายละเอียดสินค้า และปุ่มสั่งซื้อเพื่อเพิ่มสินค้าเข้าสู่ตะกร้าสินค้า

ภาพที่ 2 หน้ารายละเอียดสินค้า

จากภาพที่ 2 จะแสดงรายละเอียดสินค้า และราคา พร้อมทั้งบอกแหล่งที่มาของสินค้าว่ามาจากกลุ่มผู้ประกอบการกลุ่มใด มีลิงค์ Social media สำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการ หากต้องการซื้อสินค้าให้กดปุ่ม สั่งสินค้า ระบบจะทำการเพิ่มรายการสินค้าเข้าสู่ตะกร้าสินค้าอัตโนมัติ

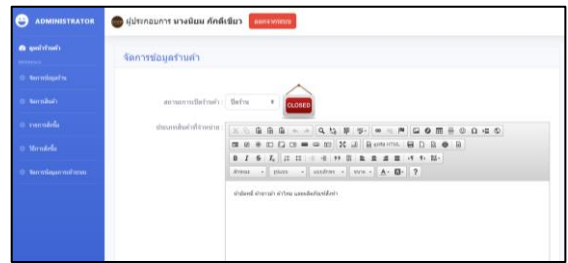
ภาพที่ 3 หน้าผู้ประกอบการ

จากภาพที่ 3 แสดงหน้าผู้ประกอบการ โดยจะมีให้เลือก 2 เมนูย่อยคือ ผู้ประกอบการทั้งหมด และลงทะเบียนผู้ประกอบการ หน้าผู้ประกอบการจะแสดงข้อมูลรายละเอียดของผู้ประกอบการทั้งหมด 11 กลุ่ม โดยจะแสดงชื่อกลุ่ม ชื่อหัวหน้ากลุ่มและรายละเอียดสินค้าของกลุ่ม หากต้องการดูรายละเอียดของผู้ประกอบการให้คลิกปุ่ม รายละเอียดผู้ประกอบการ ดังภาพที่ 4

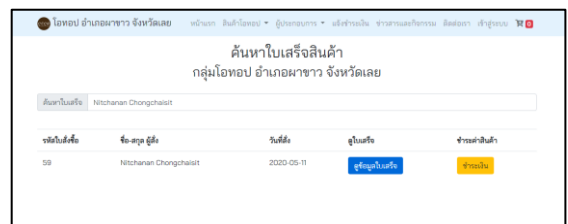
ภาพที่ 4 หน้ารายละเอียดผู้ประกอบการ

จากภาพที่ 4 แสดงหน้ารายละเอียดผู้ประกอบการจะแสดงข้อมูลรายละเอียดของผู้ประกอบการ โดยจะแสดงเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการที่เรียกดู และแสดงสินค้าทั้งหมดของกลุ่มผู้ประกอบการนั้นๆ

ภาพที่ 5 หน้าผู้ประกอบการ

จากภาพที่ 5 แสดงหน้าผู้ประกอบการ จะแสดงชื่อของผู้ประกอบการที่ทำการเข้าสู่ระบบ มีปุ่มออกจากระบบหากต้องการออกจากระบบ และมีเมนูย่อย 6 เมนู ดังนี้ ดูหน้าร้านค้า จัดการข้อมูลร้าน จัดการสินค้า รายการสั่งซื้อ วิธีการสั่งซื้อ จัดการข้อมูลการเข้าระบบ โดยเมนูจัดการร้านค้าเมื่อเข้าสู่ระบบครั้งแรกสถานการเปิดร้านจะแสดงปิดร้าน

ภาพที่ 6 หน้าแจ้งชำระเงิน

จากภาพที่ 6 แสดงหน้าแจ้งชำระเงิน สามารถค้นหาใบเสร็จสินค้า โดยค้นหาจากหมายเลขใบเสร็จ หรือชื่อ สกุลของผู้ซื้อ สามารถดูข้อมูลใบเสร็จ และชำระเงินปรากฏดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 หน้าดูข้อมูลใบเสร็จ

จากภาพที่ 7 แสดงหน้าข้อมูลใบเสร็จ จะแสดงชื่อ สกุลของลูกค้า แสดงรายการสั่งซื้อ และจำนวนเงิน

รวม โดยสามารถพิมพ์ใบเสร็จได้ หรือชำระเงิน โดยการ
ชำระเงินปรากฏดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 หน้าชำระเงิน

3. ผลการประเมินคุณภาพเว็บไซต์ส่งเสริม
ผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ของ
ผู้เชี่ยวชาญ ด้านประสิทธิภาพของระบบและด้านความ
เหมาะสมในการใช้งาน โดยใช้แบบสอบถามพร้อมทำการ
ปรับปรุงและพัฒนาเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ตาม
ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งหาข้อผิดพลาดของ
โปรแกรม ซึ่งแสดงผลการประเมินได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ประเมินด้านประสิทธิภาพการทำงานของ
เว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัด
เลย ของผู้ใช้งานทั่วไป

ผลการประเมินความพึงพอใจ ของเว็บไซต์จากผู้เชี่ยวชาญ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
ด้านการออกแบบส่วนของภาพ	4.48	0.60	ดี
ด้านการออกแบบตัวอักษรในเว็บไซต์	4.35	0.57	ดี
ด้านการออกแบบส่วนเนื้อหาในเว็บไซต์	4.40	0.67	ดี
ด้านการเชื่อมโยงเว็บเพจและโปรแกรม	4.47	0.57	ดี
ด้านความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหา	4.40	0.60	ดี
เฉลี่ยรวม	4.42	0.60	ดี

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินที่มีต่อการใช้งาน
เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้ใช้
ประเมินภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.60)
อยู่ในเกณฑ์ดี โดยระดับดีประเมินจำแนกเป็นรายชื่อจาก
ผลมากไปหาน้อย คือ ด้านการออกแบบส่วนของภาพ

($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.60) การเชื่อมโยงเว็บเพจและ
โปรแกรม ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.57) ด้านการออกแบบ
ส่วนเนื้อหาในเว็บไซต์ ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.67) ความ
สมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.60)
ด้านการออกแบบตัวอักษรในเว็บไซต์ ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. =
0.57)

ตารางที่ 3 สรุปความพึงพอใจในแต่ละด้านที่มีต่อการ
ใช้งานเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว
จังหวัดเลย ของผู้ใช้งานทั่วไป

ผลการประเมินความพึงพอใจ ของเว็บไซต์จากผู้ใช้งานทั่วไป	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
ด้านการออกแบบส่วนของภาพ	4.42	0.66	ดี
ด้านการออกแบบตัวอักษรในเว็บไซต์	4.26	0.68	ดี
ด้านการออกแบบส่วนเนื้อหาในเว็บไซต์	4.58	0.64	ดีมาก
ด้านการเชื่อมโยงเว็บเพจและโปรแกรม	4.32	0.64	ดี
ด้านความสมบูรณ์และถูกต้องของ เนื้อหา	4.41	0.61	ดี
เฉลี่ยรวม	4.40	0.65	ดี

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจ
ทุกด้านของเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอ
ผาขาว จังหวัดเลย จากกลุ่มผู้ใช้งานทั่วไป พบว่าผู้ใช้มี
ความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. =
0.65) อยู่ในเกณฑ์ดี โดยระดับดีมากประเมินจำแนกเป็น
รายชื่อจากผลมากไปหาน้อย คือ ด้านการออกแบบส่วน
เนื้อหาในเว็บไซต์ ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.64) และระดับดี
ประเมินจำแนกเป็นรายชื่อจากผลมากไปหาน้อย คือ ด้าน
การออกแบบส่วนของภาพ ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.66) อยู่
ในเกณฑ์ดี ด้านความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหา ($\bar{X}$
= 4.41, S.D. = 0.61) ด้านการเชื่อมโยงเว็บเพจและ
โปรแกรม ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.64) ด้านการออกแบบ
ตัวอักษรในเว็บไซต์ ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.68)

อภิปรายผล

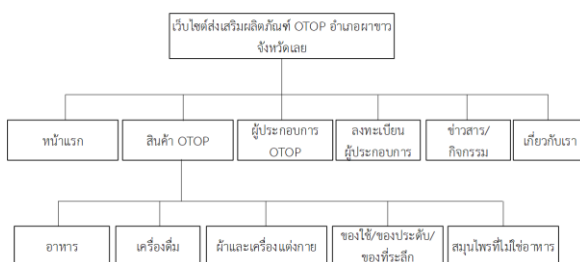
ผลการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ข้อ 1. เพื่อออกแบบเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ซึ่งผลการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย โดยมีเนื้อหาของกลุ่มอาชีพชุมชนทั้ง 11 กลุ่ม สินค้าโอท็อป ประเภทสินค้า ข้อมูลผู้ประกอบการข่าวสารและกิจกรรม และข้อมูลติดต่อ ซึ่งในชุมชนนี้แห่งนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงและยังไม่มีมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาบริหารจัดการข้อมูลต่างๆ การประชาสัมพันธ์ยังคงมีแค่คนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง การออกร้านค้าจัดจำหน่ายจะมีเฉพาะตามงานโอท็อป งานกาชาด หรืองานที่ทางราชการจัดขึ้นเท่านั้น ทำให้ขาดโอกาสที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มคนหรือชุมชนอื่นที่สนใจนอกจากนั้นยังขาดโอกาสที่จะนำรายได้เข้าสู่ชุมชน จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล อำเภอผาขาว จังหวัดเลย พบว่ามีกลุ่มอาชีพในชุมชนทั้งหมด 28 กลุ่ม (สำรวจข้อมูลวันที่ 28 ธันวาคม 2560) โดยส่วนมากผลิตภัณฑ์จะเป็นประเภทอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มอาชีพตัวอย่างจำนวน 11 กลุ่ม จากทั้งหมด 28 กลุ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพการผลิตสามารถผลิตซ้ำในปริมาณและคุณภาพคงเดิมและมีกระบวนการผลิตที่เหมาะสม รวมไปถึงมีตราผลิตภัณฑ์และบรรจุหีบห่อที่พร้อมจำหน่าย จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงเกิดแนวคิดในการสร้างเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย โดยระบบที่ได้พัฒนาขึ้นมานั้นผู้วิจัยได้ออกแบบให้ระบบใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน มีเมนูที่ชัดเจน ทำให้ผู้ประกอบการสามารถใช้งานได้โดยไม่ต้องมีความรู้ทางด้านการเขียนโปรแกรมเลย ตัวระบบให้ผู้ใช้สามารถจัดการข้อมูลร้านค้า เช่น เพิ่มเติม ปรับปรุงข้อมูลสินค้า แสดงรายงานต่างๆ รวมทั้งสามารถจัดการใบเสร็จและดูข้อมูลของลูกค้าได้ และใช้เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์สินค้าให้ผู้ผลิตเผยแพร่

ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้กว้างขวาง และผลการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ผลการประเมินความพึงพอใจด้านการออกแบบส่วนเนื้อหาในเว็บไซต์มีความพึงพอใจสูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง สามารถอธิบายได้ว่า อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายของเว็บไซต์ไว้อย่างชัดเจน โดยใช้เว็บไซต์สำหรับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP แห่งนี้ และได้มีการลงสำรวจพื้นที่ต่างๆ ภายในอำเภอผาขาว นอกจากนั้นยังได้มีการสัมภาษณ์และพูดคุยกับประธานกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มอาชีพชุมชนทำให้ทราบถึงข้อมูลความเป็นมาต่างๆ รวมถึงเอกสารที่ได้ค้นคว้าแบบทั้งออนไลน์และเอกสารที่อยู่ภายในห้องสมุด นำมาเรียบเรียงเพื่อให้เหมาะกับหัวข้อที่ได้ทำการออกแบบไว้ นอกจากเนื้อหาแล้ว ยังได้มีการถ่ายภาพประกอบจากสถานที่จริง ได้ลงมือปฏิบัติทำสินค้าโอท็อปในแต่ละพื้นที่ จึงทำให้เนื้อหาภายในเว็บไซต์มีความน่าสนใจและมีปริมาณที่เหมาะสมสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้า และสามารถนำไปเผยแพร่ได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐพรรัตน์งามวงศ์ และคณะ (2556) และที่พบว่าผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมีความต้องการข้อมูลที่เพียงพอเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเลือกสินค้า และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกมล ชื่นสุวรรณ และคณะ (2560) ได้พัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับจัดการผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านควนน้ำใส จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์วรรณกรรม เอกสารและสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลอำเภอผาขาว จังหวัดเลย แล้วนำมาเพื่อพัฒนาเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ตามขั้นตอน

ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ประวัติอำเภอผาขาว จังหวัดเลย กลุ่มอาชีพชุมชนทั้ง 11 กลุ่ม สินค้าโอท็อป ข้าวสารและกิจกรรม และทำкарด้าพโหลดเว็บไซต์และฐานข้อมูลไว้ในเซิร์ฟเวอร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และได้กำหนดที่อยู่ของเว็บไซต์คือ www.otop-phakhao.com โดยมีเมนูการใช้งานคือ 1) หน้าแรก 2) แสดงข้อมูลสินค้าล่าสุด 3) ประเภทสินค้า โอท็อป 4) ผู้ประกอบการ 5) ข้าวสารและกิจกรรม 6) ติดต่อเรา 7) เข้าสู่ระบบ โดยมีโครงสร้างดังนี้

ผลการประเมินระบบพบว่า เว็บไซต์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย มีคุณภาพจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.58) มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.60) และผลการประเมินความพึงพอใจทุกด้านของเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย จากกลุ่มผู้ใช้งานทั่วไปพบว่าผู้ใช้งานมีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.65) อยู่ในเกณฑ์ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากเป็นเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ควรนำกลุ่มอาชีพทุกกลุ่มทั้งหมด 28 กลุ่มเข้ามาใช้งานเว็บไซต์ เพื่อที่จะเป็นการขยายฐานกลุ่มอาชีพจากกลุ่มเล็กๆ ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพนั้นๆ ได้อีกด้วย

2. เนื่องจากกลุ่มอาชีพที่คัดเลือกมา 11 กลุ่มเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพการผลิต สามารถผลิตซ้ำในปริมาณมาก มีคุณภาพคงเดิมและมีกระบวนการผลิตที่เหมาะสม รวมไปถึงมีตราผลิตภัณฑ์และบรรจุหีบห่อที่พร้อมจำหน่าย ในส่วนอีก 17 กลุ่มอาชีพ อาจทำให้เป็นการพรีอเดอร์สินค้า เนื่องจากสินค้ายังไม่พร้อมจำหน่ายจะสามารถผลิตได้ตามที่ลูกค้าสั่งเท่านั้น

3. การใช้รูปภาพประกอบภายในเว็บไซต์ได้รับความพึงพอใจอยู่ในอันดับที่สอง แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้งานให้ความสำคัญกับรูปภาพภายในเว็บไซต์ แต่เนื่องจากเป็นเว็บไซต์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย มีรูปภาพของผู้ประกอบการน้อยเกินไป ควรเพิ่มรูปภาพ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือแก่ผู้ประกอบการ และในส่วนของรูปภาพสินค้าที่แสดงรูปภาพเดียวควรเพิ่มสินค้าด้านหน้า ด้านข้าง และด้านหลัง เนื่องจากจะทำให้สินค้าดูน่าสนใจ อีกทั้งยังเป็นการช่วยในการตัดสินใจของลูกค้าเองได้โดยในการพัฒนาระบบครั้งต่อไปอาจจะเพิ่มส่วนของอัลบั้มภาพต่างๆ เพื่อให้ผู้เข้าชมเว็บไซต์เลือกดูได้ตามความต้องการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงการใช้เครื่องมือสังคมออนไลน์อื่นๆ เช่น อาจจะทำอยู่ในรูปแบบของแอปพลิเคชันผ่านระบบปฏิบัติการ Android หรือ iOS สำหรับใช้ในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

2. ศึกษาพฤติกรรมการใช้งานเว็บไซต์ระหว่างเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเป็นภาษาไทย และเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเปรียบเทียบปริมาณของผู้เข้าใช้เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาแตกต่างกันทางด้านภาษา

3. สำรวจความต้องการของผู้เข้าใช้เว็บไซต์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาเว็บไซต์ให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้เข้าใช้งานมากที่สุด

4. ศึกษาพฤติกรรมของลูกค้า เพื่อเป็นการนำเสนอสิ่งที่ลูกค้าสนใจและต้องการ เป็นการตอบโจทย์ลูกค้าให้เข้าใช้งานเว็บไซต์ได้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมพล ชื่นสุวรรณ และคณะ. (2560). การพัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านควนน้ำใส จังหวัดสตูล. ใน รายงานการประชุมวิชาการประจำปี 2560 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ภาคบรรยาย (น. 1114-1125). การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 8 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- กองนโยบายและแผน. (2559). แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 2560-2570. เลย: กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- บุษราภรณ์ มัทธนชัย. (2555). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP ของตำบลสะลวง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่, 13(1), 41.
- รัฐพรรัตน์ งามวงศ์ และคณะ. (2556). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการนำระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผลิตภัณฑ์ OTOP ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (รายงานการวิจัย). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุรเดช สุเมธาวัฒน์. (2559). การสื่อสารการตลาดในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(2), 110-117.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (Research and Development Journal, Loei Rajabhat University) เป็นวารสารที่นำเสนอผลงานบทความทางวิชาการ/บทความวิจัย/บทความวิทยานิพนธ์ที่หลากหลาย สาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการจัดทำวารสาร ซึ่งกำหนดตีพิมพ์วารสาร 4 ฉบับ/ปี (รอบ 3 เดือน) บทความทางวิชาการ/บทความวิจัย/บทความวิทยานิพนธ์ที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการเท่านั้น ผู้ประสงค์ส่งผลงานบทความเพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ลงในวารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย สำหรับอาจารย์และพนักงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ต้องชำระค่าธรรมเนียมเรื่องละ 1,000 บาท และบุคคลภายนอก ต้องชำระค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์เรื่องละ 2,000 บาท โดยส่งบทความผ่านระบบออนไลน์เท่านั้น ที่เว็บไซต์ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru> โดยกองบรรณาธิการได้กำหนดเนื้อหาการส่งบทความ เพื่อให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันดังต่อไปนี้

ส่วนประกอบของบทความ

1. บทความวิจัย/วิทยานิพนธ์

1.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.2 ชื่อและสังกัดของผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ครบทุกคนพร้อมวุฒิการศึกษาสูงสุด โดยใส่หมายเลขที่ชื่อผู้เขียนที่เป็นผู้ติดต่อพร้อมอีเมลติดต่อที่ชัดเจน

1.3 บทคัดย่อและคำสำคัญ (ภาษาไทย)

1.3.1 บทคัดย่อภาษาไทย สรุปเนื้อหาของบทความให้เข้าใจถึงที่มาของการทำวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ผลที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ความยาวไม่เกิน 250 คำ

1.3.2 คำสำคัญภาษาไทย ไม่เกิน 4 คำ (ไม่ใช่วลี หรือ ประโยค)

1.4 บทคัดย่อและคำสำคัญ (ภาษาอังกฤษ)

1.4.1 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ แปลจากบทคัดย่อภาษาไทย โดยให้มีขนาดและเนื้อหาเหมือนกับบทคัดย่อภาษาไทย

1.4.2 คำสำคัญภาษาอังกฤษ แปลจากคำสำคัญภาษาไทย

1.4.3 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ต้องได้รับการตรวจทานภาษาอังกฤษจากผู้เชี่ยวชาญทางภาษาให้ถูกต้องก่อนการส่งบทความขอตีพิมพ์ในวารสาร

1.5 เนื้อเรื่อง

1.5.1 ความเป็นมาของปัญหา ให้อธิบายถึงเหตุผล และชี้ให้เห็นความสำคัญของงานวิจัยที่ทำ

1.5.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ชัดเจน โดยบอกเป็นข้อๆ ตามลำดับความสำคัญ

1.5.3 วิธีดำเนินการวิจัย ให้ระบุประเภทการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.4 ผลการวิจัย ให้แสดงผลจากการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจมีภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง หรือการสื่อในลักษณะอื่นๆ ที่ผู้อ่านดูแล้วเข้าใจ

1.5.5 อภิปรายผล อภิปรายให้ผู้อ่านเห็นความสัมพันธ์และความเป็นไปได้ของผลการศึกษา สนับสนุนหรือคัดค้านทฤษฎี เปรียบเทียบหรือตีความเพื่อเน้นความสำคัญของงานให้เข้าใจง่ายที่สุด

1.5.6 สรุปผลการวิจัย ข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยความยาวไม่เกิน 150 คำ

1.5.7 ข้อเสนอแนะ ให้แนะนำการนำผลจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และแนะนำเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1.5.8 เอกสารอ้างอิง ให้ระบุชื่อเอกสารที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความทั้งหมด โดยเรียงลำดับตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง (คนไทย) หรือ ตัวอักษรนามสกุลผู้แต่ง (คนต่างชาติ) และการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายบทความต้องสอดคล้องกัน ดังรูปแบบที่อธิบายไว้ในข้อ 3

2. บทความทางวิชาการ

2.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.2 ชื่อและสังกัดของผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ครบทุกคนพร้อมวุฒิการศึกษาสูงสุด โดยใส่หมายเลขที่ชื่อผู้เขียนที่เป็นผู้ติดต่อพร้อมอีเมลติดต่อที่ชัดเจน

2.3 บทคัดย่อและคำสำคัญ (ภาษาไทย)

2.3.1 บทคัดย่อภาษาไทย สรุปความเป็นมาของสิ่งที่นำเสนอ และสรุปภาพรวมทั้งหมดของบทความ ความยาว 10-15 บรรทัด

2.3.2 คำสำคัญภาษาไทย ไม่เกิน 4 คำ (ไม่ใช่วลี หรือ ประโยค)

2.4 บทคัดย่อและคำสำคัญ (ภาษาอังกฤษ)

2.4.1 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ แปลจากบทคัดย่อภาษาไทย โดยให้มีขนาดและเนื้อหาเหมือนกับบทคัดย่อภาษาไทย

2.4.2 คำสำคัญภาษาอังกฤษ แปลจากคำสำคัญภาษาไทย

2.4.3 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ต้องได้รับการตรวจทานภาษาอังกฤษจากผู้เชี่ยวชาญทางภาษาให้ถูกต้องก่อนการส่งบทความขอตีพิมพ์ในวารสาร

2.5 เนื้อเรื่อง

2.5.1 ความนำ ควรประกอบด้วย

- 1) ความเป็นมาหรือภูมิหลังหรือความสำคัญของเรื่องที่นำเสนอ
- 2) วัตถุประสงค์ของการนำเสนอบทความที่ต้องการให้ผู้อ่านทราบเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับเรื่องหรือเนื้อหาของบทความ
- 3) ขอบเขตของเรื่องที่นำเสนอ ระบุนกรอบในการอ่านโดยการเขียนขอบเขตเพื่อบอกให้ผู้อ่านทราบและเข้าใจตรงกัน

4) คำจำกัดความ ควรระบุไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านหากคำเหล่านั้นมีความหมายที่แตกต่างจากคำทั่วไป หรือคำที่ผู้อ่านอาจจะไม่เข้าใจความหมาย

2.5.2 เนื้อหา ต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.5.3 บทสรุป ข้อสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากเนื้อหา/เนื้อเรื่อง ความยาวไม่เกิน 150 คำ

2.5.4 เอกสารอ้างอิง ให้ระบุชื่อเอกสารที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความทั้งหมด โดยเรียงลำดับตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง (คนไทย) หรือ ตัวอักษรนามสกุลผู้แต่ง (คนต่างชาติ) และการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายบทความต้องสอดคล้องกัน

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับ

ให้พิมพ์ต้นฉบับโปรแกรม Microsoft Word ชนิดอักษร Cordia New หรือ Cordia UPC แบบ 1 คอลัมน์ สำหรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และแบบ 2 คอลัมน์สำหรับเนื้อหาบทความ โดยใช้ขนาดตัวอักษร 14 ปกติ จำนวนหน้า 7-12 หน้า ขนาดกระดาษ 16K 195*270 mm ห่างจากขอบกระดาษบน 1.8 ซม. ด้านล่าง 2.5 ซม. ห่างจากระยะขอบกระดาษด้านซ้ายและขวาด้านละ 1.8 ซม. การเว้นวรรคระหว่างประโยคให้เคาะเว้นวรรค 2 ครั้ง โดยมีรายละเอียดแต่ละรายการดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง** ขนาดตัวอักษร 17 ตัวหนา จัดไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
2. **ชื่อผู้เขียน** ให้ใช้ขนาดตัวอักษร 14 ปกติ ไว้ขอบด้านขวาน้ำกระดาษ
3. **คำสำคัญ (Keywords)** หัวข้อหลักในตัวบทความให้ใช้ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา เนื้อหาของคำสำคัญให้ใช้ขนาดตัวอักษร 15 ปกติจัดชิดขอบกระดาษด้านขวา
4. **ชื่อหัวข้อหลักและรอง** หัวข้อหลักในตัวบทความให้ใช้ขนาดตัวอักษร 15 ตัวหนา ชิดขอบด้านซ้ายของคอลัมน์และหัวข้อย่อยให้ใช้ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา ชิดขอบด้านซ้ายของคอลัมน์
5. **รูปแบบและตาราง** ชื่อตารางให้จัดวางบนตารางโดยใช้ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา จัดให้ชิดขอบด้านซ้ายของคอลัมน์ ส่วนคำบรรยายรูปภาพจัดไว้ให้อยู่ใต้รูปภาพ
6. **ความห่างระหว่างข้อความ** การเว้นวรรคระหว่างประโยคให้เคาะเว้นวรรค 2 ครั้ง กรณีที่ขึ้นหัวข้อใหม่ (หัวข้อหลัก) ให้กด Enter 2 ครั้ง กรณีที่ขึ้นหัวข้อใหม่ (หัวข้อย่อย) ให้กด Enter 1 ครั้ง

การอ้างอิงเอกสาร

1. การลงรายการอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

ให้ใช้ระบบนาม-ปี ทั้งผู้แต่งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยแยกเป็น

1.1 ข้อมูลนาม-ปี **อยู่หน้าข้อความ** ชื่อผู้เขียนเป็นส่วนหนึ่งของข้อความ ใส่ปีพิมพ์ไว้ในวงเล็บ ตามรูปแบบ **ชื่อ – สกุล (ปีพิมพ์) / Surname (Date)** โดยไม่ต้องใส่เลขหน้า ยกเว้นการอ้างอิงแบบคัดลอกข้อความในเครื่องหมายอัญประกาศ (“ ”) เท่านั้น

ในกรณีที่มิมีจำนวนผู้แต่งน้อยกว่า 6 คนให้ลงชื่อทุกคน มีคำว่า และ (and หรือ & ในกรณีเป็นผู้แต่งชาวต่างประเทศ) เชื่อมคนสุดท้ายและคั่นแต่ละคนด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ส่วนในกรณีที่ผู้แต่ง 6 คนหรือมากกว่า

ให้ลงชื่อผู้แต่งคนแรก และคำว่า และคณะ (et al. ในกรณีเป็นผู้แต่งชาวต่างประเทศ) ต่อท้าย นอกจากนี้ การอ้างอิงงานเดียวกันที่มีผู้แต่งตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป หลังการอ้างอิงครั้งแรกไปแล้ว ให้ลงชื่อผู้แต่งคนแรก และคำว่า และคณะ (et al. ในกรณีเป็นผู้แต่งชาวต่างประเทศ) ต่อท้าย เช่น

ชื่อผู้แต่ง	ภาษาไทย (อ้างอิงครั้งแรก)	ภาษาไทย (อ้างอิงครั้งต่อๆ ไป ในบทความ)	ภาษาอังกฤษ	ภาษาอังกฤษ (อ้างอิงครั้งต่อๆ ไป ในบทความ)
1 คน	วันทนา ทับทิม (2552)	วันทนา ทับทิม (2552)	Brown (2009)	Brown (2009)
2 คน	วันทนา ทับทิม และอุษา งามดี (2552)	วันทนา ทับทิม และอุษา งามดี (2552)	Smith and Brown (2009)	Smith and Brown (2009)
3-5 คน	วันทนา ทับทิม, สมใจ พิมพา และ อุษา งามดี (2553)	วันทนา ทับทิม และคณะ (2553)	Smith, Bradley, and Brown (2011)	Smith et al. (2011)
≥ 6 คน	วันทนา ทับทิม และคณะ (2552)	วันทนา ทับทิม และคณะ (2552)	Smith et al. (2009)	Smith et al. (2009)
ผู้แต่งเป็นสถาบัน (มีชื่อย่อที่เป็นทางการ)	สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ (วช., 2555)	วช. (2555)	National University of Singapore (NUS, 2015)	NUS (2015)
ผู้แต่งเป็นสถาบัน (ไม่มีชื่อย่อที่เป็นทางการ)	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (2560)	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (2560)	Loei Rajabhat University (2003)	Loei Rajabhat University (2003)

1.2 ข้อมูลนาม-ปี อยู่ท้ายข้อความ ชื่อผู้เขียนไม่ได้อยู่ในข้อความที่อ้าง ให้ชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ไว้ในวงเล็บ วางไว้ท้ายข้อความที่อ้าง เช่น

ชื่อผู้แต่ง	ภาษาไทย (อ้างอิงครั้งแรก)	ภาษาไทย (อ้างอิงครั้งต่อๆ ไป ในบทความ)	ภาษาอังกฤษ	ภาษาอังกฤษ (อ้างอิงครั้งต่อๆ ไปใน บทความ)
1 คน	(วันทนา ทับทิม, 2552)	(วันทนา ทับทิม, 2552)	(Brown, 2009)	(Brown, 2009)
2 คน	(วันทนา ทับทิม และอุษา งามดี, 2552)	(วันทนา ทับทิม และอุษา งามดี, 2552)	(Smith and Brown, 2009)	(Smith and Brown, 2009)
3-5 คน	(วันทนา ทับทิม, สมใจ พิมพา และอุษา งามดี 2553)	(วันทนา ทับทิม และคณะ, 2553)	(Smith, Bradley, & Brown, 2011)	(Smith et al., 2011)
≥ 6 คน	(วันทนา ทับทิม และคณะ, 2552)	(วันทนา ทับทิม และคณะ, 2552)	(Smith et al., 2009)	(Smith et al., 2009)
ผู้แต่งเป็นสถาบัน (มีชื่อย่อที่เป็นทางการ)	(สำนักงานคณะกรรมการวิจัย แห่งชาติ [วช.], 2555)	(วช., 2555)	(National University of Singapore [NUS], 2015)	(NUS, 2015)
ผู้แต่งเป็นสถาบัน (ไม่มีชื่อย่อที่เป็นทางการ)	(มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2560)	(มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2560)	(Loei Rajabhat University, 2003)	(Loei Rajabhat University, 2003)

2. การอ้างอิงเอกสารทุติยภูมิ (อ้างถึงใน)

ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงงานที่ถูกอ้างอิงอยู่ในงานเขียนอื่น และประสงค์จะอ้างอิงงานนั้นด้วย ให้ได้ข้อความเพิ่มว่า อ้างถึงใน ชื่อผู้แต่งงานเขียนแหล่งที่ 2 ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค และปีพิมพ์ สำหรับภาษาอังกฤษใช้ as cited in secondary source author, year และลงรายละเอียดของเอกสารทุติยภูมิในอ้างอิงท้ายบทความ เช่น

ชียอนันต์ สมุทวณิช (อ้างถึงใน พนม คลีฉายา, 2542)

Allport's diary (as cited in Nicholson, 2003).

3. การลงรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (Reference)

ใช้การลงรายการอ้างอิงตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association 6th edition) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงลำดับเอกสารตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง (กรณีภาษาไทย) หรือนามสกุลของผู้แต่ง (กรณีภาษาอังกฤษ) และเรียงเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ แสดงการลงรายการเพื่อเป็นตัวอย่างดังนี้

3.1 หนังสือทั่วไป (อ้างอิงทั้งเล่ม)

3.1.1 ฉบับพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ครั้งที่พิมพ์ ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

3.1.2 ฉบับพิมพ์ มีบรรณาธิการ

ชื่อผู้แต่ง (บรรณาธิการ). (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ครั้งที่พิมพ์ ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

3.1.3 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ครั้งที่พิมพ์ ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). สืบค้นจาก <http://www.xxxxxxx>

ตัวอย่าง

ศักดิ์ดา ดาดวง. (2551). เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเพื่อชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
มัญชุสา วัฒนพร (บรรณาธิการ). (2542). คู่มือการจัดและตกแต่งสวนในบ้าน (พิมพ์ครั้งที่ 8, เล่ม 2). กรุงเทพฯ: บ้านและสวน.

วีระชัย ณ นคร. (2556). สารานุกรมเรื่องหญ้าแฝก (พิมพ์ครั้งที่ 7). สืบค้นจาก <http://ebook.lib.ku.ac.th/item/2/20170123>

Hogue, A. (2008). *First steps in academic writing* (2nd ed.). NY: Pearson Education.

Chen, A., & Xu, K. (Eds). (2011). *Fabulous furniture*. Hong Kong: Artpower.

Sarrazin, N. (2016). *Music and the Child*. Retrieved from <http://textbooks.opensuny.org/music-and-the-child/>

3.2 บทความหรือบทในหนังสือ

ชื่อผู้แต่งบทความหรือบท. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความหรือบท. ใน ชื่อบรรณานุกรม (บรรณานุกรม), ชื่อหนังสือ (หมายเลขหน้าที่ปรากฏบทความ). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สุปราณี แจ่มบำรุง. (2546). ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวัน. ใน สุปราณี แจ่มบำรุง และคณะ (บรรณานุกรม), ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวันสำหรับคนไทย พ.ศ. 2546 (น. 21-26). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

Haybron, D.M. (2008). Philosophy and the science of subjective well-being. In M. Eid & R. J. Larsen (Eds.), *The science of subjective well-being* (pp. 17-43). New York, NY: Guilford Press.

3.3 บทความวารสาร

3.3.1 ฉบับพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขของปีที่(เลขของฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

3.3.2 ออนไลน์ (มีรหัส DOI – Digital Object Identifier)

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขของปีที่(เลขของฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความ. doi:xx.xxxx

3.3.3 ออนไลน์ (ไม่มีรหัส DOI ให้ลง URL ของวารสาร)

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขของปีที่(เลขของฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความ. สืบค้นจาก <http://www.xxxx>

ตัวอย่าง

ปิยะวิทย์ ทิพรส. (2553). การจัดการป้องกันและลดสารให้กลิ่นโคลน Geosmin ในผลิตภัณฑ์แปรรูปสัตว์น้ำ. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 24(72), 103-119.

จรรยาลักษณ์ สิริกุลนฤมิตร, และกัญญา เมธารมณ. (2561). องค์ประกอบของการสื่อสารเพื่อการสร้างกระแสนิยมเพลงเกาหลีในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 41(157), 1-20. doi: 10.14456/jba.2018.5

ดิเรก หงษ์ทอง. (2558). พงศาวดารเขมรใน “นิพานวังน่า”: ความสำคัญต่อการตีความชีวิตของเจ้านายเขมรพลัดถิ่นในสยาม. *วารสารอารยธรรมศึกษาโขง-สาละวิน*, 6(1), 203-222. สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jnuks/index>

Siriwongworawat, S. (2003). Use of ICT in Thai libraries: An overview. *Program*, 37(1), 38-43.

Samorna, S. (2013). Social movements against gold mining. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 88(2013), 299-305. doi:10.1016/j.sbspro.2013.08.509

Kramanon, R., & Gray, R. (2015). Differentials in happiness among the young old, the middle old and the very old in Thailand. *Journal of Population and Social Studies [JPSS]*, 23(2), 180-192. Retrieved from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jpss/article/view/102342>

3.4 วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ และคุณูปนิพนธ์

3.4.1 ฉบับพิมพ์

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์ (วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถาบันที่จบ, เมืองของสถาบันที่จบ.

3.4.2 จากฐานข้อมูลที่สถาบันบอกรับ คลังข้อมูลสถาบัน ฐานข้อมูลพาณิชย์ และเว็บไซต์

ส่วนบุคคล

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์ (วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, ชื่อสถาบัน, เมือง, ประเทศ). สืบค้นจาก ระบุชื่อฐานข้อมูล หรือ <http://www.xxxxxx>. (หมายเลขประจำรายการ - ถ้ามี)

ตัวอย่าง

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. (2540). การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

กฤษดี ปิยะวัฒนธนนท์. (2546). โครงสร้างเงินทุนของธุรกิจ SMEs ในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ). สืบค้นจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.

จรัล อุ่นฐิติวัฒน์. (2548). กลวิธีการถ่ายทอดทางสังคมขององค์การที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันในองค์การสำหรับพนักงานสถาบันการเงินพิเศษของรัฐ (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <http://library.swu.ac.th>

Nickels, D. W. (2005). *The relationship between IT-business alignment and organizational culture: An exploratory study* (Unpublished doctoral dissertation). University of Memphis, Memphis, TN.

Li, S. (2000). *Network traffic control and bandwidth management in Internet: A differentiated services case study* (Master's thesis). Retrieved from ProQuest Dissertation and Theses database. (AAT MQ64392)

DiNicola, M.D. (2004). *Pathological Internet use among college students: The prevalence of Pathological Internet use and its correlates* (Doctoral dissertation). Retrieved from <http://www.ohiolink.edu/etd>

3.5 รายงาน รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (รายงานการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ยุวลักษณ์ เวชวิทยาลัง. (2550). รายงานการวิจัยเรื่อง ความต้องการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรบุคคลในธุรกิจ SMEs จังหวัดสมุทรปราการ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

Huguet, J. W., & Chamrathirong, A. (Eds.). (2011). *Thailand migration report: Migration for development in Thailand: Overview and tools for policy makers*. Retrieved from http://publications.iom.int/bookstore/free/tmr_2011.pdf

3.6 เอกสารประกอบการนำเสนอในที่ประชุม สัมมนา รายงานการประชุม

3.6.1 บทความที่เผยแพร่ในรายงานการประชุม

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปี). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณานุกรม (บรรณานุกรม), ชื่อหัวข้อกลุ่มนำเสนอ (หน้าที่ปรากฏบทความ). doi หรือ ชื่อการประชุม, เมืองที่จัดการประชุม.

3.6.2 บทความออนไลน์ของบทความที่นำเสนอในที่ประชุม

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปี, เดือน). ชื่อบทความ. บทความนำเสนอในการประชุม..., สถานที่จัดการประชุม. บทความสืบค้นจาก <http://www.xxxxxxx>

3.6.3 บทความ/โปสเตอร์นำเสนอในงานประชุมที่ไม่มีการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นทางการ

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปี, เดือน). ชื่อบทความ. บทความ หรือ โปสเตอร์นำเสนอในการประชุม..., สถานที่จัดการประชุม.

ตัวอย่าง

สุภักดิ์ ปัญญา, และสมชาย อารยพิทยา. (2560). การพัฒนาบนฐานข้อมูลสมุนไพรรักษาโรคหอบหืดที่บ้านในภาคเหนือตอนบน. ใน สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้, รายงานการประชุมวิชาการ ประจำปี 2560 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ภาคบรรยาย (น. 592-603). การประชุมวิชาการ ประจำปี 2560 มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.

Mo, L., และจิตรลดา แสงปัญญา. (2560, พฤษภาคม). ปัญหาครอบครัวในสังคมไทย: ภาพสะท้อนจาก นวนิยายไทยช่วง พ.ศ. 2508-2557. บทความนำเสนอ ณ โครงการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 5: "งานวิชาการรับใช้สังคม" ในโอกาสครบรอบ 25 ปี ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ. บทความสืบค้นจาก <https://hcuconf.hcu.ac.th/download/2017/hcu-conference-2017-abstract-pdf.pdf>

กุลศิริ เตียนศรี, และอชฌา พงศ์พิทักษ์ดำรง. (2557, พฤศจิกายน). *How to approach to abnormal pain in children*. บทความนำเสนอ ณ การประชุมวิชาการประจำปี 2557: สุขภาพดีสมวัย อนามัยแม่และเด็กในยุค AEC, นครราชสีมา.

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture Notes in Computer Science: Vol. 4678. Advanced Concepts for Intelligent Vision Systems* (pp. 97-108). doi: 10.1007/978-3-540-74607-2_9

Liu, S. (2005, May). *Defending against business crises with the help of intelligent agent based early warning solutions*. Paper presented at the Seventh International Conference on Enterprise Information Systems, Miami, FL. Abstract retrieved from http://www.iceis.org/iceis2005/abstracts_2005.htm

Brown, S., & Caste, V. (2004, May). *Integrated obstacle detection framework*. Paper presented at the IEEE Intelligent Vehicles Symposium, Detroit, MI.

3.7 บทความในหนังสือพิมพ์

3.7.1 ฉบับพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปี, วันที่ เดือนที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

3.7.2 ออนไลน์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปี, วันที่ เดือนที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์. สืบค้นจาก <http://www.xxxxxxx>

3.7.1 กรณีไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนบทความ

ชื่อบทความ. (ปี, วันที่ เดือนที่พิมพ์). ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

ชื่อบทความ. (ปี, วันที่ เดือนที่พิมพ์). ชื่อหนังสือพิมพ์. สืบค้นจาก <http://www.xxxxxxx>

ตัวอย่าง

จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2560, 16 พฤศจิกายน). มหาวิทยาลัยนวัตกรรม. *เดลินิวส์*, น. 8.

ชนัดดา ชินะโยธิน. (2561, 18 ธันวาคม). คู่กับทูตโปแลนด์ ผู้ที่เคย Backpack มาเที่ยวไทย เพราะหลงใหลวิถีชีวิต-ผู้คน และการฝึกความอดทนกับสภาพจราจร. *มติชนสุดสัปดาห์*. สืบค้นจาก https://www.matichonweekly.com/column/article_156170

รื้อฟื้น! อดีตชุมชนชุมชน ทายาทผ้าขาวม้าไทย สร้างผลิตภัณฑ์ระดับห้าดาว!. (2561, 19 ธันวาคม). *ผู้จัดการรายวัน*, น. 5.

Leesa-nguansuk, S., & Sritama, S. (2018, May 25). EU data privacy laws creating local waves. *Bangkok Post*, p. B3.

Judd, J. (2018, December 17). On International Migrants Day, a sea change for Thai fishing?. *The Nation*. Retrieved from <http://www.nationmultimedia.com/detail/opinion/30360513>

Bangkok tops Agoda's 2018 list of Asian destinations. (2018, December 11). *The Nation*. Retrieved from <http://www.nationmultimedia.com/detail/thailand/30360181>

3.3.8 เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์, วันที่ เดือน). ชื่อบทความ. สืบค้นจาก <http://www.xxxxxxx>

ตัวอย่าง

เนื่อแพร่ เล็กเฟื่องฟู, วรประภา นาควัชร, และปภัสสร แสงสุขสันต์. (2560, 2 มิถุนายน). Big Data บอกอะไรได้บ้างเกี่ยวกับตลาดแรงงานไทย. สืบค้นจาก <https://www.pier.or.th/?abridged=big-data-บอกอะไรได้บ้างเกี่ยวกับตลาดแรงงานไทย>

Koh, D. (2018, November 4). Spreading digital health initiatives in Thailand with the Khon Kaen Health project. Retrieved from <https://www.healthcareitnews.com/news/spearheading-digital-health-initiatives-thailand-khon-kaen-smart-health-project>

ใบสมัครสมาชิกวารสารวิจัยและพัฒนา

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....
ขอสมัครสมาชิกวารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย กำหนด.....ปี
โดยจัดส่งเอกสารไปที่.....
.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....
E-mail Address.....
พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้จัดส่งค่าสมาชิกวารสารวิจัยและพัฒนา จำนวน.....บาท

☐ โอนเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เลขที่
บัญชี 981-2-85863-6 ชื่อบัญชี วารสารวิจัยและพัฒนา ม.ราชภัฏเลย พร้อมแฟกซ์สำเนาใบโอนเข้า
บัญชีมาที่ โทรสาร 042-813061, 042-811143

ลงชื่อ.....(ผู้สมัคร)

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

***อัตราค่าสมาชิก 1 ปี (4 ฉบับ) เป็นจำนวนเงิน 200 บาท**

Research and Development Journal, Loei Rajabhat University

ISSN 1905-1867

VOL 16, NO 57, July - September 2021

CONTENTS	Page
Illustrations to the Souvenir Product Creation of the Lao Khrang Ethnic Group Kittiya Kaewsard	1
Factors on Marketing Mix of Rice Shop in Loei Town Municipality Loei Province Somnuek Chainarong Areerat Phuthamma	10
The Relationship Between Characteristics According to Learning Outcomes and Leadership Traits of Students in Hotel and Resort Management, Dusit Thani College Withep Watawuti Watit Intuluck Surakiat Tadawattanawit	22
Factors Effecting Stress of Loei Rajabhat University Students Kuntapa Srichomsorn Tawanron Sungyuan	34
The Impact of the Quality of Life in Work and Good Corporate Membership Behavior that Affecting the Performance of Personnel of Private Vocational School in the North Aphinyarat Chantum Lasda Yawila Rattana Sittioum	42
Problem of Liability for a Wrongful Act of the Officials: The Study and Analysis of the Separation of Liability for a Wrongful Act in the Case of Performance of Duties and Non-performance of Duties Tripeeth Jitmahuema Patcha Jitmahuema Natthaphon Anchan	54
Problems and Needs of People in Solving Government Problems, Land, Public Benefit in the Local Area Noen Sa-ad Village, Moo 8 Nararat Kwai Sub-District, Mueang District, Nakhon Phanom Province Worawut Inthanon Natthaphon Anchan Prapatpong Preecha	65
Trail of Tai Daeng (Red Tai), a Forgotten Ethnic Group: A Case Study of Tai Daeng in Ban Huai Phak Nao, Lat Khang Sub-District, Phu Ruea District, Loei Province Montri Khamwan	77
The Comparative Study of the Management Effectiveness of Mountain Tourism by E-tag Car Between Phupapox Conservative Tourism Club and Phuborbit Tourism Promotion Club, Loei Province Sompong Dullayaanukij	89
The Development of Website to Promote the OTOP Products of Amphoe Pha Khao, Loei Province Nitchanan Chongchaisit Watchareeporn Deesutti	100

Research and Development Institute

234 Loei-Chiangkan Road, T.Muang A.Muang, Loei 42000

Tel. 0-4283-5223-8 ext 41141-2, 0-4280-8000 ext 51143 Fax 0-4281-1143

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru>, E-mail: research_lru@hotmail.com